בתוספתא ובמשנה גבי עצים דר"ש סובר דמי פירות מבטלין מים טמאין ברוב ומביא ק"ו ממי גשמים וחכמים דחו זה הק"ו מה למ"ג דמטהרין את האדם במקוה משא"כ מי פירות אלמא לחכמים אפילו כור מי פירות ונפל לתוכו טיפה מים טמאים לא בטילו ושימאו את הכל ונעשה כמים טמאים ומכשירים. ומ"ש בתוספתא פ"א מי פירות שנפל לתוכן ציפת מים הכל טמאים וחכ"א הולכין אחר הרוב הנהו חכמים היינו ר"ש דסבר דבטילי מים טמאים ברוב מי פירות וראב"י דתוספתא נמי סובר כר"מ דכור ציר שנפלו לתוכו מים כ"ש מה ועל כרחך מדסתם ואמר טמאים ע"כ בנפל לתוכו מים טמאים כ"ש דאז טמאים בהחלט ועכ"פ נשכיל בנפל בתוכו מים טהורים לא נתבטל בציר אבל הציר אינו מקבל טומאה מפני שרובו ציר והמים ג"כ לא בטילי דאם נותן בו מים מצא מין את מינו וניעור ובזה יבואו כל פסקי רמינו על נכון. דמ"ש כל הציר בחזקת מוכשר דע"ה ודאי עירב בו מים אפילו אמר שהם מים טהורים עכ"פ מוכשר הוא. ומ"ש ציר מהור שנפלו לתוכו מים כ"ש היינו מים טמאים אזי הגל מכשיר ומטמא וכן מי פירות שנתערב בהן מעט מים טמאים הכל טמא. דאם לא תפרש כך הרי דברי רבינו סותרים דבסיפא אמר המים שבה בטלו במיעוטן. והגראה באמיתות כוונת רבינו דמים טמאים שנפלו בציר או במי פירות נעשה הכל כמשקה טמאה וכן מים טהורים אם נפלו בציר או במי פירות נעשה הכל משקה להכשיר ובסיפא גבי הלוקח ציר נקט לשון הגמרא דאזלי לשטות ר"ש ומתניתין ג"כ אזלא לשיטת ר"ש אבל לפי האמת כפי המבואר בתוס' לשיטות דכמים מים כ"ש שנפלו במי פירות נעשה הכל כמים בין למטא ובין להכשיר והלוקח ציר מע"ה משיקו דאם נפלו לתוכה מעט מים נעשה הכל מים ומועיל להם השקה עד יערה עליגו רוח ממרום ומצוה ליישבו על נכון כי עדיין לא נתקררה דעתי בכל זה:

**משנה ד** ואינן מכשירין עד שיפלו על האוכלין ברצון הבעלים ולא יהיו סרוחין וענין הרצון דאם תלש המים לרצון כגון להדיח קערה לכבס כסותו וכיוצא בזה בידיעות הבעלים אם נפלו בהם פירות אף שלא בידיעה מכשירין וכן פל שירד לכלי או לדבר אחר ברצונו וכן היין שדרכו ונתנו בכלי ואחשבי' בזה למשקה מכשיר אח"כ אף נפלו בו פירות שלא בידיעה. וכן החלב שנחלב לרצונו לשתיה וכיוצא בו וכן הדם וכן הדבש שרסקו בכוורתו לצורך משקה נפילות הפירות בהם אין צריך רצון:

**משנה ה** כל אלו היוצאין מן האדם משקין הן בין שיצאו לדעתו של אדם ובין שיצאו שלא לדעתו דבבר משקין הן מבבר ואין צריך כאן רצון כלל. הדם המנוי מן המשקין הוא דם השותת בשעת שחיטה מן הבהמה וחיה ועופות הטהורים אבל דם הקילוח אינו מכשיר שעדיין היים הן ודומה לדם המבה או הקזה. תולדות הדם דם הקזה של אדם שהוא לשתיה אבל לרפואה טהור ואינו מכשיר וכן דם שחיטה בטמאין. מי החלב הרי הוא כחלב וחלב האדם שאינו צריך אינו משקה לא מכשיר ולא מתטמא לפיכך חלב זכר אינו משקה וכן חלב בהמה חיה שיצא שלא לרצון כגון שזב מהדד או שחלבו כמתעסק בעי' מחשבה אבל חלב האשה בין שיצא לרצון בין שיצא שלא לרצון סתמו משקה מפני שהתינוק יונק ממנו במהובר ונעשית משקה מבבר. המוהל כשמן משקין המנטפין מסלי זיתים וענבים אינו משקה ולא מתטמאין ולא מכשירין עד שיכנסם בכלי. משקה בית משבחיים שבעזרה והוא דם קדשים והמים שמשתמשים בהן שם טהורין לעולם ואינן מתטמאין ולא מכשירין ודבר זה הלכה מפי קבלה דכל דמי הזבחים לעולם טהורין. ובענין חלב אשה מטמא שלא לרצון יש לי מקום עיון כי לפי דעתי כל השבעה משקין טל ומים יין ושמן חלב דם דבש כל זמן דלא אחשבינהו לאו משקין הם לא מתטמאין ולא מכשירין ואם אחשבינהו למשקין מכשירין אף שלא לרצון ואם לא אחשבינהו למשקין ונפל בהם פירות ושמח וניחא ליה מכשירין וחלב אשה נעשית משקה אף דלא אחשבינהו ומכשיר הפירות אף שנפלו בה שלא לרצון ונפלאו ממני דברי התוס' שבת ריש פב"ב ד"ה חלב דלא דמי רצון לרצון ע"ש משמע מדבריהם דכאן בעינן רצון בשעת נפילות הפירות אם כן מה בינו לבין חלב בהמה ודוק היטב ומצוה ליישב כל ששה זאת דחלב והסוגיא בכריתות ובשבת:

---

## ר' עובדיה מברטנורה — זבים הרואה פרק א — תוספות יום טוב

כבר נתבאר סידור מסכתא זו לכאן בתחלת מסכתא הקודמת:

**פרק א א הרואה** ראיה אחת של זוב. זוב בא מבשר המת ודומה ללובן ביצה המוזרת. וס"ז בא מבשר שאינו מת וקטורה כלובן ביצה שאינו מוזרת: בית שמאי אומרים כשומרת יום. דאע"פ שאינה זבה גמורה עד שלש ראיות. מ"מ בראיה אחת עושה משכב ומושב. כמו כן זב אף ע"פ שאינו נעשה זב גמור עד שלש ראיות. מ"מ בראיה אחת עושה משכב ומושב: וב"ה אומר בבעל קרי. ואינו עושה משכב ומושב ואין

## מסכת זבים

### פרק א הרואה ראיה אחת של זוב א). בש"א כשומרת יום כנגד יום ב). וב"ה אומרים כבעל

**פרק א א זוב** כתב הר"ב זוב בא מבשר המת ודומה ללובן ביצה המוזרת וכו' עיין ברפ"ב: **ב"ש** אומרים כשומרת יום כנגד יום פי' הר"ב דאף ע"פ שאינה זבה גמורה וכו' כמו כן זב וכו' ועושה משכב ומושב ואיכא למידק דלא פירש נמי דין ראייה גופה דפירש בדב"ה דאיכא מטמא במשא א"כ ה"ל לפרש בכאן דלב"ש מטמא במשא והרמב"ם לא פי' בדב"ה כלום אבל הר"ש פי' כך בדב"ה וכתב נמי דלב"ש מטמא הראייה תולין אבל פי' דגם משכב ומושב תולין כדקתני בתוספתא המטמא את הראוי' בש"א תלוי ובה"א טהור משכבו ומושבו בש"א תלוי ובה"א טהור ומייתי לה בגמרא פרק בתרא דנדה דף ע"ב ומינה מפרשינן התם דהא דקאמרי בית שמאי כשומרת יום כנגד יום לא תימא שומרת יום כנגד יום אלא אימא כבועל שומרת יום כנגד יום דתולין אם תראה מטמא למפרע ומשום דבועל לא שכיח לא (מטמא) בודאי כמו היא עצמה דגזרו

## מלאכת שלמה

בעה"י אשר סתר לו עבים. ומכסה שמים בעבים. נתחיל מסכת זבים.

**פ"א** א בש"א כשומרת יום כנגד יום (א). דסיף נדה מפ' כבועל שומרת יום כנגד יום ולא כשומרת יום ממש דאילו שומרת יום ממש אפילו פסקה בראייה אחת ושוב לא ראתה מטמאה משכב ומושב מדרבנן אבל זב אם פסק בראיה אחת אינו אלא כבעל קרי ואם חזר עוד וראה עושה משכב ומושב למפרע מראיה ראשונה ואילך והמסיט את הטפה טמא למפרע כמסיט זובו של זב. הר"ם והרא"ש ז"ל. ומפרש התם טעמא

## חזון נחום

**א בש"א** כשומרת יום כנגד יום (עיין מלאכת שלמה אות א'). ומ"ש שדברי הרמב"ם דספ"א מהלכות מטמאי מו"מ ס"ב ע"כ. דבריו נ"ע ז"ל שם סי' י"ב ראיה ראשונה של זב אינה מטמאה במשא וכרי היא כש"ז בין מאים גדול בין מאים קטן וכן המשכבות והמושבות שיבא עליהן מטמאה ראיה ראשונה עד שראה הטייה טהורין שאינו קרוי זב אלא אחר ראייה שניה כמ"ש בס' משכב ראה א' מרובה כשתים אין שמא אלא המסיט טיפה אחרונה ע"כ:

הרואה

---

## יכין — תפארת ישראל — יכין

**פ"א** א) זוב בא מאבר מת. וסוא כלובן ביצה שאינו קשור או כמימי שעורים. וס"ז כלובן ביצה קשור: ב) מפרשי בס"ם

## משנה אחרונה

**פ"א** א הרואה ראיי' אחת של זוב. כתב הר"ב זוב בא מבשר המת וס"ז מבשר חי וכ"ה בנמ' נדה דף ל"ס וסייע דזוב מאבר המת בלא קישוי שאין בו כח להתקשות כמ"ש הר"ב בפ"ק דשבת שהתשמים קשה לו. וס"ז בא מבשר חי בקושי מאבר. והמאבר נקרא בשר

### ציונים

**א** הרואה נדה פב. בכ"מ מיי' פ"ב מה' מ"ב ה"ו:

### חלופי גרסאות

**א** כנגד יום בד"ב מסיים ב' הגיגות אלו.

### אליהו רבה

**א** הרואה. ב"ש אומרים כשומרת יום כנגד יום. מודים ב"ש שהוא עצמו אינו אלא כבעל קרי והוא עוכל ואוכל את פסחו לערב כדקתני בתוספתא אלא לב"ש מבכבו ומושבו וכן המסיט את הראוי' תולין בלא ראיה עוד ראיה עצמו משכבו ומושבו והמסיט את הראוי' למפרע ולב"ה אם יראה עוד המסיט את הראיה הראשונה עמא והמסיט את הראשונה טהור וכן משכב ומושב שכן ראשונה לשניה טהור כדתניא בתוספתא.

www.daat.ac.il www.hebrewbooks.org

לגזרו בה רבנן וזב נמי מש"ה לא גזר ביה משום דאשה שכיחי בה דמיס ע"כ. נמצאת למד שהר"ב שלא הזכיר כאן בדב"ם דין הראוי' נמשך בזה אחר לשון הרמב"ם וכשפי' אח"כ בדב"ה דין הראויה שם נמשך אחר דברי הר"ם.

ולא דק: **ראה** אחת ובשני הפסיק כו'. מ"ש הר"ב אלה הזב בראויות. עיין בפירושו דמ"ג: **ובשלישי** ראה שתים. דאילו אחת לב"ה אינו מטמא משכב ומושב כמ"ש הר"ב במשנה ג': **או** אחת מרובה כשתים עיין במשנה ד': **אמר** ר' אלעזר בן יהודה מודים ב"ש כו'. עיין מ"ש בדי' פ"ג דפילה: הרואה נחלקו. **על הרואה שתים. או אחת מרובה כשתים. ובשני הפסיק. ובשלישי**

בבעל קרי ג). ראה אחת ד). ובשני הפסיק. ובשלישי ראה שתים. או א' מרובה כשתים ה). בית שמאי אומרים זב גמור ו). ובה"א אומרים מטמא משכב ומושב וצריך ביאת מים חיים. ופטור מן הקרבן ז). אמר רבי אליעזר בן יהודה. מודים ב"ש בזה שאינו זב גמור. ועל מה

ואין הראיה מטמאה במשא אלא במגע: **ראה אחת ובשני** הפסיק ובשלישי ראה שתים. דכי ראה שתי ראיות ביום אחד אז בשני ימים ראויים לריך למנות ז' נקיים ופטור מן הקרבן. ואם ראה ג' ראיות ביום אחד אז בשלשה ימים ראויים לריך למנות ז' נקיים וחייב בקרבן. דהגיא מנה הכתוב שתים וקרא טמא דכתיב (ויקרא טו) זב מבשרו זובו טמא הוא. שלישי וקרא טמא (שם) וזאת תהיה טומאתו בזובו. רר בשרו את זובו. או החתים בשרו מזובו טומאתו היא. הא כיצד שתים לטומאה וג' לקרבן. אבל הזבה אם ראתה ראיות רבות ביום אחד אז בשני ימים בלא עת נדתה. שומרת יום אחד בנקיות וטהורה לערב. ואם ראתה ג' ראיות בג' ימים ראויים לריכה למנות ז' נקיים וחייבת בקרבן. דגבי זבה כתיב (שם) ואשה כי תזוב זוב דמה ימים רבים בלא עת נדתה. ימים שנים רבים בלשה אלה הכתוב הזב בראויות והזבה בימים. והשתא קאמר שאם ראה הזב שלשה ראיות אלא שהפסיק יום א' בין ראיה ראשונה לשתים האחרונות בש"א זב גמור וחייב בקרבן כבעל ג' ראיות. ובה"א ביטל היום הטהור את הראיה הראשונה. ואין כאן אלא שתי ראיות האחרונות ופטור מן הקרבן: מודים ב"ש בזה שאינו זב גמור. דביטל היום הטהור שהפסיק את הראיה הראשונה כדאמרן: על מה נחלקו על הרואה ב' וכו'. בש"א זב גמור. דהואיל ונזקק לספירות ז' כראה שתים בתחלה. בטלה ראיה את יום הטהור ויש בידו ג' ראיות:

**ביום**

## מלאכת שלמה

טמא דשומרת יום מטמאה משכב ומושב וכולה לא מטמא דאיהי דשכיחי בה דמים גזור בה רבנן שמטמאה משכב ומושב אבל איהו אלא שכיחי בי' דמים לא גזור רבנן לטמא משכב ומושב כל זמן שלא ראתה לאחר תשמים כך פי' רש"י ז"ל וע"ש בתוס' שם להם שיטה אחרת דלא קאי איהו אבועל שומרת יום אלא אראויה ראיה אחת של זוב. והקשו שם תוס' ז"ל ותקשה דא"כ דבבועל שומרת יום כנגד יום קאמר א"כ מסקי' דשומרת יום כנגד יום בשני שלה אין בועלה מטמא משכב ומושב והתנן בסוף נדה שבלה ביום שלאחריו ושמשה את ביתה ואח"כ ראתה בש"א מטמאין משכב ומושב ומטמאין משמע לשון רבים היא ובועלה וליכא למימר ראתה שתי דבה וכו' ואומר ר"י דלא קשה ממתני' דנדה דמתי ביום שלאחריו דהיינו ביום י"ב דשכיח בועל גבה דליכא איסור

ואין הראיה מטמאה במשא אלא במגע: **ראה אחת ובשני** הפסיק ובשלישי ראה שתים. דכי ראה שתי ראיות ביום אחד אז בשני ימים ראויים לריך למנות ז' נקיים ופטור מן הקרבן. ואם ראה ג' ראיות ביום אחד אז בשלשה ימים ראויים לריך למנות ז' נקיים וחייב בקרבן. דהגיא מנה הכתוב שתים וקרא טמא דכתיב (ויקרא טו) זב מבשרו זובו טמא הוא. שלישי וקרא טמא (שם) וזאת תהיה טומאתו בזובו. רר בשרו את זובו. או החתים בשרו מזובו טומאתו היא. הא כיצד שתים לטומאה וג' לקרבן. אבל הזבה אם ראתה ראיות רבות ביום אחד אז בשני ימים בלא עת נדתה. שומרת יום אחד בנקיות וטהורה לערב. ואם ראתה ג' ראיות בג' ימים ראויים לריכה למנות ז' נקיים וחייבת בקרבן. דגבי זבה כתיב (שם) ואשה כי תזוב זוב דמה ימים רבים בלא עת נדתה. ימים שנים רבים בלשה אלה הכתוב הזב בראויות והזבה בימים. והשתא קאמר שאם ראה הזב שלשה ראיות אלא שהפסיק יום א' בין ראיה ראשונה לשתים האחרונות בש"א זב גמור וחייב בקרבן כבעל ג' ראיות. ובה"א ביטל היום הטהור את הראיה הראשונה. ואין כאן אלא שתי ראיות האחרונות ופטור מן הקרבן: מודים ב"ש בזה שאינו זב גמור. דביטל היום הטהור שהפסיק את הראיה הראשונה כדאמרן: על מה נחלקו על הרואה ב' וכו'. בש"א זב גמור. דהואיל ונזקק לספירות ז' כראה שתים בתחלה. בטלה ראיה את יום הטהור ויש בידו ג' ראיות:

**ביום**

## מלאכת שלמה

דאורייתא מטמא בועל משכב ומושב אע"ג דלא ראתה אבל תוך י"א יום בשני שלה אע"ג דגבי דידה לא מפלגינן בין ראתה בין לא ראתה מ"מ בועל איהו מטמא משכב ומושב אלא בראתה עכ"ל ז"ל:

אמר ר' אלעזר בן יהודה אים בראותא וכו'. עיין מה שכתבתי פ"ג דאהלות סי' ה'. ובברייתא קאמר הכי ר"ש משמו לפני ר' עקיבא ואחזר ר' עקיבא לאיות שונה כדבריו ור' אלעזר ב"ר ינאי משום ר' אלעזר אמרה אמר לפני רבי לא נחלקו ב"ש וב"ה על שראה אחת בראשון ואחת בשני ובשליני הפסיק ובראיני ראה אחת ועל שראה אחת בראשון ובשני הפסיק ובשליני ובראיני ראה שתים אחין זה זב גמור על מה נחלקו על הראה שתים או א' מרובה כשתים ובשני הפסיק ובשלישי ובראיני ראה אחת

**הראה**

---

## יכין — תפארת ישראל — יכין

בש"ם (נדה ע"ב) כבועל שומרת יום דמשכב ומושב שלו תלויין וכ"כ הטעמא מפת הזוב בעצמה. טומאתו תלויה: ג) ומשכב ומושב שלו מסורים. גם הטעם אמ"ש במשא: ד) דדין זב תלויה בראיות דבראה ב' ראיות ביום א' או בב' ימים ראויים לריך ז"נ. ובג' ראיות ביום א' או בג"י ראויים לריך ז"נ וקרבן. ופליגי הכא בזב שהפסיק יום א' בין ראיה א' לב' אחרונות: ה) שראה ראיה א' כדי הלוך ב' אמה. וכוא שיעור עבילה וספונ: ו) וחייב גם בקרבן: ז) דביטל

**יום**

## אחרונה

באומם. ומדברי הרמב"ם פ"ב מה"ל מחוסרי כפרה גראה דהוי הלכה מפי הקבלה:

ובשני הפסיק. בזבה ילפי' בשלהי מס' נדה דבעינן ראיותיה ראויין מדכתיב על נדתה סמוך לנדתה ואם אין ראויין אין כולם סמוך לנדתה. ובזב לא אשכחן מנ"ל. ונראה מדאיתקש לזבה כתיב לזכר ולנקבה כדאמר בפ' כיצד הרגל דף כ"ד. ומ"ש הרב דדרשינן שתים לטומאה ושלש לקרבן. דליכא למידרש שתים לקרבן ולא לטומאה ושלש אף לטומאה דכתיב וכפר עליו מזובו מקלת זבין מביאין קרבן ולא כולם ואי תימא שתים מביא שלש אינו מביא א"א דעד שלא ראה שלש ראה שתים וע"כ שתים אינו מביא שלש מביא גמרא ס"ק דמגלה דף מ': ומ"ש הרב תלה הכתוב הזב בראיות. פי' בין בראיות ובין בימים. ובראיות פי' הרב במ"ג מדכתיב טומאתו בזובו ובימים ילפי' בפ' כיצד הרגל מדכתיב לזכר ולנקבה מה נקבה בימים אף זכר בימים. אבל הנקבה דוקא בימים ולא מקשינן לזכר למיעם רחמנא וזאת כדאיתא

**בגמרא**

## משנה

בשרו בתורה כי יהי' זב מבשרו. דר בשרו. וכן בלשון המשנה מלא בשרו הם בפ"ח דמקואות:

ראי' אחת. בזכר קא מיירי. דגבי נקבה בתיבי קראי כי תזוב ימים רבים ימים שנים רבים שלשה. מנין אפילו שנים ת"ל ימי. מנין אפילו אחד ת"ל כל ימי כדדרים להו בשמעתא בתרייתא דמס' נדה. ויליף התם שלראי' אחת א"ל ספירת שבעה אלא יום כנגד יום. אבל בזב הזכר לא מצינו אלא שתים וקרא טמא שלש וקרא טמא. אבל אחת לא מצינו בו טומאה ופליגי ב"ה דב"ש סברי גזרינן בה מדרבנן שתהא שומרת יום כנגד יום בזבה. וכשמעתא בתרייתא דנדה מפרש דמ"מ לא גזרו בזבה ממש. וב"ה לא גזרי אה כלל אלא כבעל קרי. וא"ת אי ב"ה לא גזרי אינו זבה אמאי גזרו בו כלל. וי"ל דמדאוריתא אינו ליה כבעל קרי דכתיב זאת תורת הזב ואשר תצא ממנו ש"ז דהוקש בעל ראי' אחת לבעל קרי לענין סתירה כמ"ש הרב לקמן מ"ב וה"ה לענין טומאה דאין היקש למחצה וכדדרשי' אב נמי בפ"ב מ"ב דראי' דאשונה מטמאה

**ראי' אחת ובשני הפסיק כו'.** תניא בתוספתא אמר ר"ע לא נחלקו ב"ש וב"ה על הרואה שתים או אחת מרובה כשתים וכבלי הפסיק וכשלישי ראה אחת שהוא זב גמור על מה נחלקו על שראה אחת בראשון ובשני הפס ק וכשלישי ראה שתים בש"א זב גמור וכה"א כו' כשהי' ר"ע מסדר הלכות לתלמידיו אמר כל מי שבמע כו' אמר לפניו ר"ש משום ר"א בר' יהודה אים בראותא לא נחלקו ב"ש וב"ה על שראה אחת בראשון כו' אחין זה זב גמור על מה נחלקו על הרואה שתים או אחת מרובה כשתים ובשני הפסיק ובשלישי ראה א' אחין זה זב כל הקופן משתבת אלא הנותן את הטעם ר"ל ר"ש כך אמרו ב"ה לב"ש מה לי כשראה שתים בתחלה לי' כסוף ומה לי כשראה א' בתחלה וב' בסוף בטל יום הטהור את הראי' ויש בידו שני ראיות כשראה שתים בתחלה וא' בסוף הואיל ומקק לספירת שבעה בטל הראי' את יום הטהור ויש בידו שלש ראיות הוי ר"ש לשיות שונה כדברי ב' בגמרא:

www.daat.ac.il www.hebrewbooks.org

**ב** ביום הג' לספירת זובו. כגון בעל שתי ראיות שצריך לספור ז' נקיים. ומנה ראשון וד'. וב"ג ראה קרי. סתר ב' ימים שלפניו וחזר ומונה ז' כבתחלה: לא סתר אלא יומו. ומונה ה' להשלים ז' דשניים הראשונים עלו לו: הרואה בשני. שמנה אחד. ובשני ראה קרי. סתר את שלפניו אפילו לב"ה. ור"ע סבר דבהא נמי פליגי ואין הלכה כרבי ישמעאל: ומודים ב"ש ברואה קרי בד'. שלא סתר אלא יומו. ושלפניו עלו לו. דדוקא כשלא נפסק הזיבות בג' ימים מהוריים כמספר הימים שעושה זב גמור. הוא דאמרי ב"ש דש"ז סותרת. אבל לאחר שעברו ג' ימים מהוריים מודים ב"ש שאין קרי סותר אלא יומו. והאי דקרי סותר בזב נפקא לן מקרא דכתיב זאת תורת הזב ואשר תצא ממנו ש"ז מה זוב סותר אף ש"ז סותר. אי מה זוב סותר את הכל. אף ש"ז תסתור את הכל. ת"ל לטומאה בה אין לה אלא יום אחד אבל אם ראה זוב אפילו יום ז' סותר את שלפניו. דכתיב ז' ימים לטהרתו עד שיהיו

**ב הרואה** קרי וכו'. כתב הר"ב האי דקרי סותר בזב נפקא לן וכו' ת"ל לטומאה בה אין לה אלא יום אחד. בגמ' פ"ג דנדה דף כ"ב אין לך בה אלא מה שאמור בה סותרת יום א' ופי' רש"י אלא מה שאמור בה בש"ז לענין טומאה. מה טומאתה יום אחד. אף סתירתה אינה סותרת אלא אותו יום: *רבי עקיבא אומר כו'. ר"ע הייגו ת"ק דהך ומודים כו' אף ת"ק ס"ל דהא לא אמר אלא בג'. וא"ל דהא קמ"ל דמאן ת"ק ר"ע: **ומודים**. פי' הר"ב ב"ש כו' ועיין מ"ש ברפ"ג דפיאה

ובשלישי ראה אחת. בית שמאי אומרים זב גמור ח). וב"ה אומרים משכב ומושב. וצריך ביאת מים חיים. ופטור מן הקרבן: **ב הרואה** קרי ביום השלישי לספירת זובו ט). בית שמאי אומרים סותר שני ימים שלפניו י). ובית הלל אומרים לא סתר אלא יומו יא). רבי ישמעאל אומר הרואה יב) בשני יג). סותר את שלפניו יד). רבי עקיבא אומר אחד הרואה בשני ואחד הרואה בשלישי טו). שבית שמאי אומרים סתר שני ימים שלפניו. ובית הלל אומרים לא סתר אלא יומו. ומודים ברואה ברביעי. שלא סתר אלא יומו טז). בראה קרי. אבל אם ראה זוב. אפילו

## מלאכת שלמה

**ב הרואה** קרי ביום השלישי וכו'. וכתב רש"י ז"ל בפ"ק דיומא דף י"ח דאין קרי וזוב באין ממקום אחד. תניא בתוספתא כל קרי שהוא מטמא בכהנים סותר בזב פי' הר"ם ז"ל כל קרי שהוא מטמא בכהנים כדתנן בפ"ח דמקואות אלו בעלי קריין שהן צריכין טבילה וכו'. וכתב החכם הר"ם ז"ל וז"ל ברואה קרי ואפ"ג דקיי"ל דאי אפשר לש"ז של זב בלא אחותי זיבה כפ' המפלת מסיק דגזירת הכתוב היא זיבה גמורה דלא פתיכא בה ש"ז סותרת אלא יום אחד ע"כ:

סלי

## חזון נחום

**ב הרואה** וכו'. כתב הר"ם טעמא דהני תנאי דלר' ישמעאל בשני איכא אחותי זיבה אפי' ותניא בעיניה לפיכך סותר כל שלפניו ולר' עקיבא שני וג' תניא לב"ה כאלו הוא בעיניה אבל רביעי מתמעט הזיבה הבאה עם הקרי ולא תניא ליה בעיניה ולענין משא מעיו בענין זה בשלהי מיד דתניא ש"ז של זב מטמא במשא כל מעת לעת ר' יוסי אומר יומו ומיהו התם דריש לי' מקראי ע"כ: **ר' ישמעאל** אומר כו'. כתב הר"ב ז"ל הרואה בשני שמנה א' וכשני ראה קרי סותר את שלפניו אפילו לב"ה ור"ע סבר דבהא נמי פליגי ואין הלכה כר' ישמעאל ע"כ. וכתב הרב בתוי"ט ר' עקיבא אומר כו' ר"ע הייגו ת"ק דהך ומודים וכו' אף ת"ק ס"ל דהא לא אמר אלא בג' וא"ל דהא קמ"ל דמאן ת"ק ר"ע ע"כ. וקשה דבתוספתא שבניה הר"ם לא משמע הכי וז"ל התוספתא אמר תלמיד א' מתלמידי ר' ישמעאל לפני ר' עקיבא משום ר' ישמעאל לא נחלקו בית שמאי ובית הלל על הרואה בשני שהוא סותר אלא יומו על מה נחלקו על הרואה בג' ע"כ. וא"כ אע"ג דקתני ר' ישמעאל אומר לאו משום דפליג את"ק אלא הא קמ"ל דת"ק היינו רבי ישמעאל והשתא אתי שפיר דלא מדבר ת"ק אלא שלישי דאם נאמר דת"ק היינו ר"ע הוא"ל שני ושלישי כליבא דר"ע וא"ע. וזה לשון הרמב"ם בפ"ג מה' מחוסרי כפרה זב שראה קרי בא' מז' ימי הספירה אינו סותר אלא יומו בלבד ומשנים ז' ימים ומביא קרבנו כילד ראה קרי ביום תמישי סופר אחריו ג' ימים ומוכל בג' ומביא קרבנו בריביעי ע"כ. וק"ק דהוא"ל כילד ראה בשני דסוי רבותא דפליג על זה ב"ש דאלו בריביעי וכ"ש בה' אף ב"ש מודו ואפ"ג דכתב בתחלת דבריו בא' מז' ימי הספירה דמשמע אפילו בשני מ"מ למה כשבא לפרש כילד וכו' ונקט תמישי אלא דבר הוא: אלו

---

## יבין — תפארת ישראל — יבין

יום המסור את ראייה ראשונה והוה ליה כבעל שתי ראיות אחותות: ח) מדנזקק לז"ב מב' ראיות ראשונות ולא סועיל כלום לטהרתו כתבעל יום המפסיק. והו"ל כראה ג' פלופים:

ט) שראה ב' ראיות ובג' של ז"ל ראה קרי: י) ר"ל ב' ימים נקיים ספר: יא) וסופר עוד ה' נקיים: יב) קרי: יג) של ז"ל: יד) אף לב"ה: טו) פליגי ב"ה: טו) מדספר כ"ב נקיים כמנין

## משנה — אחרונה

בגמרא שם: ובשלישי ראה שתים. דוקא שתים בשלישי אלימי לב"ש לבטל ההפסק. אבל אחת בשלישי ואחת ברביעי מודו ב"ש דאינו זב. ואפי' ראה אחת בראשון ואחת בשני ובשלישי הפסיק וברביעי ראה נמי מודו ב"ש. וכן מוכח בתוספתא. וכ"ש בזבה שתלוי' בימים כשהפסיקה יום אחד אינה זבה לכ"ע:

ובשלישי ראה אחת בש"א זב גמור. פי' הרב שביטלה הראי' את יום העכור וכו' ע"כ וא"ע אם אחר שתי ראיות ראשונות הפסיק שני ימים ולא ראה אלא ברביעי מי אמרי ב"ש נמי הואיל וזקק לספירת שבעה ביטלה את ימים הטהורים או דלמא שתים מבטלין יום אחד ולא שני ימים:

**ב הרואה** קרי ביום השלישי. פי' הרב כגון זב בעל שתי ראיות וכ"כ הר"ם. ולא ידעתי למה דקדקו לכתוב בבעל שתי ראיות דבין בבעל שתים ובין בשלם איתי' להאי דינא. ואפשר משום דקתני ומודים ברביעי אלא סתר אלא יומו ופי' שם לפי שהפסקה בשלשה כשיעור זיבה וכ"כ הרמב"ם. והוה משמע לפ"ז דדוקא בבעל שלם דשיעור זיבה גמורה הוי שלשה בעינן הפסקה שלשה ובבעל שתים סגי

**ב הרואה** קרי וכו'. כתב הר"ב דמאן ת"ק ר"ע. ולא"ל דר"י וא"ע פליגי אליבא דת"ק דר"י ס"ל דדקתני ביום השלישי ב"מ דבשני גם ב"ה מודו שסותר את שלפניו וא"ע ס"ל גם כוס פליגי והא דקתני בשלישי משום ב"ש דמודה ברביעית כו' וכזה מיובר דלשמעון ר"ע ומודים אליבא דב"ה משום דב"מ בזה אליבא דב"ה כ"ל ודו"ק. ואין לריך למ"ש התו"ט בפ"ג דפאה:

(ממהורם"ת ז"ל)

## אליהו רבה

**ב** בש"א סתר ב' ימים שלפניו הואיל והוחזק לזיבה תיישינן עד תלתא יומי לאחותי זיבה דסבר כל שלשה ימים הראשונים אי אפשר בלא אחותי זיבה:

רי"א הרואה בשני סותר שלפניו, אף לב"ה מפני שהוחזק לזיבה אי אפשר בשני בלא אחותי זיבה: ר"ע אומר כו' הכי נרסי' שבב"א סותר את שלפניו. ולא נרסינן ב' ימים שלפניו דהא בראה בשני עני פליגי:

## ציונים

פסטא משכב מיי' שם ז: **ב** לא סתר מיי' שם פ"ג ה"ג. לא סתר מיי' שם. אבל אם ראה מיי' שם ה"ת

## חלופי גרסאות

בה"א פסטא משכב: (מושב (הג') בד"ל מאחר זיבה ואובנ: **ב** לפפירת זובו בכ"ל ליתא. שבש"א סתר ב' ימים שלשני בד"ל ליתא איבא שלפנ: ב:

## תוספות חדשים

**ב** תוי"ט ר"ה ר"ע כו' דמאן ת"ק ר"ע. ולא"ל דר"י וא"ע פליגי אליבא דת"ק דר"י ס"ל דדקתני ביום השלישי ב"מ דבשני גם ב"ה מודו שסותר את שלפניו וא"ע ס"ל גם כוס פליגי והא דקתני בשלישי משום ב"ש דמודה ברביעית כו' וכזה מיובר דלשמעון ר"ע ומודים אליבא דב"ה משום דב"מ בזה אליבא דב"ה כ"ל ודו"ק. ואין לריך למ"ש התו"ט בפ"ג דפאה:

(ממהורם"ת ז"ל)

www.daat.ac.il www.hebrewbooks.org

דפילה]: **אפי'** יום שבעה סהר שלפניו. כתב הר"ב דכתיב ז' ימים לטהרתו עד שיהיו וכו' גמ' פ"ד דנדה דף ל"ג ופי' רש"י לטהרתו משמע טהרה אחת שלא תהא הפסקה ביניהן: **ד אן** אחת מרובה כשתים. לשון הר"ב שהיה בין התחלת רחיה לסוף הרחייה כדי טבילה וספוג. וכן לשון הרמב"ם בחבורו פ"ב מה' מחוסרי כפרה (הלכה י') ומשום דלרחייה עלמה אין שיעור ואפילו כ"ם כדתנן במ"ב פ"ה דנדה הלכך אין פוחתין שיעור ההפסק דכ"ם אינו מן השיעור ואפשר ג"כ בין התחלה לסוף עניו בין משהתחיל עד למה שהוא בסוף ונקט ליפלא בין התחלה לסוף כיון שאין להן שיעור דהוי לאילו הם בכלל השיעור עלמו *[ועיין במשנה דלקמן דר"י פליג]: **ה ראה** אחת מרובה כשלש. דתלתא משמעות כתיב תהיה. התחי'. בשרו. דנפקא מכל חד שמשמעו אפילו כל שהוא. כמ"ש הרמב"ם בפירושו בשם ת"כ והעתקתיו כבר במשנה ב' פ"ה דנדה: **לשילוח**. כן גי' הר"ב והרמב"ם והר"ם. ובגמרא פ"ו דסנהדרין דף פ"ג. מייתי לה וגרים לשילה וכן העתיק שם רש"י וכן בנוסחת מהר"ם:

אפילו יום שביעי [א]. סתר את שלפניו: **ג** ראה אחת היום ושתים למחר. שתים היום ואחת למחר. שלש לשלשה ימים או לשלשה לילות. הרי זה זב גמור י'): **ד** ראה אחת והפסיק כדי טבילה וסיפוג י"). ואחר כך ראה שתים. או אחת מרובה כשתים. או ראה שתים או אחת מרובה כשתים. והפסיק כדי טבילה וסיפוג. ואחר כך ראה אחת. הרי זה זב גמור: **ה** ראה אחת מרובה כשלש. שהיא כמן גד יון י"ש) לשילוח כ'). שהן כדי ב' טבילות. וכשני ספוגין כ"א). הרי זה זב גמור. ראה אחת מרובה בשתים. מטמא משכב ומושב. וצריך ביאת מים חיים ופטור מן הקרבן. אמר רבי יוסי לא אמרו אחת מרובה

שיהיו כל שבעת הימים טהורים מן הזיבות: **ג** הרי זה זב גמור. וחייב בקרבן דבראיות תלה רחמנא דכתיב טומאתו בזובו טומאתו תלויה בזובו ואינה תלויה ביומי. ומיהו בהפסיק יום ביניהיים קאמרי ב"ה לעיל דלא הוי זב גמור ואין הראיות מצטרפות. ל"ם לענין טומאה כגון ראה שתי ראיות בלבד בהפסקת יום ביניהם ל"ם לענין קרבן כגון ראה ג' ראיות: **ד** כדי טבילה וסיפוג. כדי שיטבול ויקנה עלמו אחר טבילה ופחות משיעור זה לא הוי הפסק ולא חשיבא אלא ראיה אחת: **או אחת** מרובה כשתים. שהיה בין התחלת הראיה לסוף הראיה כדי טבילה וסיפוג. והיה רואה תמיד בלא הפסק: **ה** כמין גד יון לשילוח. מקום בירושלים שהעמידו בו מלכי כנעני ע"ז והיה אותו המקום ראוי מן השילוח שיעור שתי טבילות ושני ספוגים. כמגד יון ל' הטורכים לגד שלהן (ישעיה סה) שלוח שם הנהר כדכתיב (שם ח) יען כי מאס העם הזה את מי השילוח: מטמא משכב ומושב. דחשבינן לה כשתי ראיות: אלא

*) בד"ם פגי' פוב

## מלאכת שלמה

ד כדי טבילה וסיפוג. הוא כדי שיעור שיהלך אדם כינוני חמשים אמה הרא"ש ז"ל:

ה כמגד יון לשילוח ביומיהם מהלך מאה אמה. הרא"ש ז"ל. וכן משמע בתוספתא ופי' הר"ש ז"ל וכן בערוך מקום בבית המקדש שעשו אותו יונים קבוע לפ"ז כאותה ששינו בפ' שני למדות כה נגזו בני חשמונאי את חבני המזבח שקלום מלכי יון לפ"ז ומשם לשילוה קרוב הוא וגד לשון העורכים לגד שלהן ע"כ. וכשם הר"ר יהוסף אשכנזי ז"ל מלאתי מעוקד גדיון היו"ד בחולה. ובתוספתא קאמר ר"ש כדי הקפת הר הבית מבפנים ופי' הר"ש ז"ל דהיינו אלפים אמה שהרי הר הבית ת"ק אמה על ת"ק

## חזון נחום

ד אן אחת מרובה כשתים. עיין בפי' הר"ב ובתוי"ט.

ה שהן כדי ב' טבילות וב' ספוגין. כתב התוי"ט ז"ל והוא שיהא אל' בתחלת השיעור וסאת' באמצעה והג' בסופה. והיינו דכתב הרמב"ם בפי' כו' והוא מהתוספתא יע"ש ק"ק דבחיבור שם לא פירש כל הלוך וכתב סתם לשון המשנה וז"ל שפסק על מ"ש שם בגרשא היה הזוב גדול כו' יע"ש. כדי טבילה וסיפוג הוא כדי שיעור שיהלך אדם כינוני חמשים אמה. הרא"ש ז"ל. רלה

## ציונים

ג ראה אחת פי' שם פ"ב מ' ז' ח.
ד ראה אחת מיי' שם פ"ב. ה ראה אחת פנהדרין פג. מיי' שם ה"ע. ראה אחת מיי' שם ה"י:

## תוספות חדשים

**ה** כמשנה ב' טבילות. ושיעורו כדי הילוך מאה אמה וטבילה וספוג אחת הוא חמשים אמה וכן משמע מהוספתא והכיא הר"ם כאן גם הרא"ם כפ"ב דשבת למד כן אבל הרמב"ם לא הביאו בחיבורו רק המשנה ואם היה מפרש התוספתא כן ולאי היה מעתיקה כדי להכין יותר גם הר"ם הביאה בל"ע ע"ש:
(ממהורש"ת ז"ל)

## תוספות רע"ק

**ב** אם ראה זוב אפי' יום ז' (א) ע' בהרא"ש שפ"ד דנדה די"ל הא דנקט יום ז' משום דגם בזה הפרש בין זיבה לקרי דבקרי ביום ז' אינו סותר אפי' יומו ביום דסתיר' קרי משום דבעי' נקיים וכיון דסגר מקצת יומו כבר שלמו הנקיים ושוב אין קרי סותר עי"ש:

## משנה אחרונה

אבל ע"כ. ונעלם ממנו דמתני' דהכא היא. ומיהו התם משום ר' אושעיא איתמר דתניא ר' אושעיא אומר אבל. וכ"כ ז"ל דש"ם הוא דר' אושעיא דהתם אמורא הוא מדהשיב לו ר' יוחנן ולא שייך לשון דתניא. וראיתי במס' זוב דף ט"ו הובאה ג"כ הך סוגיא והגיהו שם דש"ר אושעיא ומחקו דתניא. וכשבאתו להגיה נכון יותר להגיה דתנן אבל ראה זוב כו' וא"ל ר' יוחנן לר' אושעיא לא יסתור אלא יומו וא"ל ר' יוסי קאי בזוחר דפסיקא דלא שכיח מתני' ומייתי מדר' אושעיא:

**ג** ראה אחת היום. משום דלעיל לא שמעינן דזב מטמא בימים אלא בראיות

## יכין

כמנין הימים שעשאוהו זב גמור. בד"א בראה וכו': יו) גם לקרבן: יח) להסתפג אחר טבילה: יט) גד הוא ע"ז של יונים שהעמידו סמוך לשלוח. ואף שהיא ע"ז מותר להזכירה

## תפארת ישראל

מדהוזכרה במורה [בסנהדרין דף ס"ג ע"ב]: כ) נסר קרוב לירושלים: כא) והוא כדי הלוך ק' אמה מתחלת רחייה לסופה: דבי'

## יכין

בימים ועוד משמעינן דלילות לענין זיבה הם כימים דסד"א כל ימי זובה אי חזיא בימים דוקא ולא בלילות קמ"ל דלאמרי' בשלהי מס' נדה א"ל רב שמעי' לר' אבא אימא ביממא הוי זבה ובליליא לא הוי זבה אלא א"ל עליך אמר קרא על נדתו' סמוך לנדתה אימת הוי בליליא וקרי לה זבה וע' פ"ק דהוריות מ"ג: ד ראה אחת והפסיק. הכא אתי לפרושי דההפסק בין ראי' לראיה צריך שיהא כדי טבילה וסיפוג ובפחות מכן אינו אלא ראיה אחת. ולא ידעתי אמאי לא תני סתם כמה יהא בין ראיה לראיה כדי טבילה וסיפוג ובפחות מזה איזה אלא אחת ואמאי נקט לה בשתים ואחת או באחת ושתים כיון דלבעל שתי ראיות לבד ממי דינא הכי. ואפשר דקמ"ל דשתים ואחת מצטרפין להיות זב גמור. דאחת מרובה. יליף בספרא מדכתיב רר. והתיים היינו דאי' קטנה. וא"כ סד"א דרר והתיים אין מצטרפין דכתיב הו' התיים משמע או הא או הא קמ"ל: בדי טבילה וסיפוג. משמע הסיפוג חובה הוא כיון שנתשב בכלל השיעור וכן בבולי' סדר יומא בכל הטבילות תני וכתפג וכן בפ"ג דפרה ושם בתבנו דאפשר משום תגילה הוא: ה ראה אחת מרובה כשלש. אע"ג דתני' דלעיל אחת מרובה כשתים הוי כשתי ראיות לא שמעי' דה"ה בשלש דמיירי הוא שראיה אחת תחשב לשתים וה"א דוקא לשתים מתחלקת ולא לשלש קמ"ל דה"ה לשלש. **ולא לא** בת"כ מדכתיב רר דמשמע המשכת הראי' כמ"ש הרמב"ם וראיות קטנות שהם שלשה בהפסקה ולפי' מדכתיב תהי' החתים בשר כל חד כל שהו. ולא ידעתי למה העתיק תוי"ט גגי אחת מרובה כשלש דנפקא מתהי' החתים בשרו דהיינו ראיות קטנות בהפסקה והיינו ראיות כל שהו: **ראה אחת מרובה כשתים**. כבר **תני לה** במתני **דלעיל** במ"ב

www.daat.ac.il www.hebrewbooks.org

אלא אם כן יש בה כדי שלש. כגון כמגד יון לשילוח דאז נשחב כזב גמור אפילו לענין קרבן. אבל באחד מרובה כשתים אין חולקין אותה וכראיה אחת היא חשובה ואין הלכה כר' יוסי: **ו** אם ידוע שמקצת הראיה מהיום וקצתה למחר. שראה קצת ראיה בסוף היום וקצתה בתחלת הלילה של מחר אע"פ שלא היו ביניהן כדי טבילה וספוג נחשבים שתי ראיות מפני שהימים חולקין: ודאי לקרבן ולטומאה. דיש כאן שלש ראיות דאותה של בין השמשות נחלקת לשתים כיון דיש בה משני ימים: ואם ספק. דשמא כלה מן היום או כלה מן הלילה: ודאי לטומאה. דמה נפשך איכא שתים: וספק לקרבן. דמספקא לן שמא שתים שמא שלש דאי כלה מן היום או כלה מן הלילה ב' ואי מקצתה ביום ומקצתה בלילה ג': ב' ימים בין השמשות. כגון דראשונה בתחלת בין השמשות וסייה בסוף בין השמשות שני. כגון דאחת בע"ש בתחלת בין השמשות ואחת במוצאי שבת בסוף בין השמשות. דאם תחלת בין השמשות יום וסוף בין השמשות לילה. אין כאן שתי ראיות בשני ימים רצופים דשבת מפסקת ואין כאן טומאת זיבה (אלא כבעל קרי) ואם בין השמשות כולו מן היום או כולו מן הלילה ש כאן שתי ראיות בשני ימים רצופים וטעון לספור שבעה נקיים ופטור מן הקרבן. ואם תחלת בין השמשות או סופו חציו מן היום וחציו מהלילה. נחלקת הראיה לשתים וחייב בקרבן. ולפי שיש כאן כל הנך ספיקות קהני ספק לטומאה ולקרבן. שמא אין כאן טומאה ושמא יש כאן טומאה ולא קרבן ושמא יש כאן טומאה וקרבן. הלכך מביא קרבן ואינו נאכל:

*בספרי. הרמב"ם. ועיין במשנה דלקמן: **ו ואחת** בין השמשות כו'. ובהכי אף ר' יוסי מודה כדתניא בתוספתא והביאוה הרמב"ם והר"ש. וזוהי ומודה ר' יוסי שאם ראה אחת בין השמשות שאע"פ שאין בה כדי טבילה וספוג יש בידו שתי ראיות מפני ששתי ימים חולקים:

מרובה. אלא א"כ יש בה כדי שלש כב):

**ו ראה אחת היום ואחת בין השמשות. אחת בין השמשות ואחת למחר. אם ידוע שמקצת הראיה כג) מהיום כד). ומקצתה למחר כה). ודאי לקרבן ולטומאה כו). אם ספק שמקצת הראיה מהיום ומקצתה למחר. ודאי לטומאה כז) וספק לקרבן כח). ראה שני ימים בין השמשות כט). ספק לטומאה ל) ולקרבן לא). אחת בין השמשות. ספק לטומאה לב):**

**ראה** ב' ימים בין השמשות ספק לטומאה ולקרבן. פי' הרב כגון דראשונה בתחלת בין השמשות וסייה בסוף בין השמשות דאי ברגע א' מכוון א"כ היה ודאי לטומאה. דממ"נ אם זה מן היום אף זה מן היום ואם זה מן הלילה גם זה מן הלילה וה"ל שתי ראיות בשני ימים רצופים. הר"ש. ומ"ש הר"ב ואם תחלת בין השמשות או סופו חציו מן היום וחציו מהלילה נחלקת הראיה לשתים. וכן לשון הר"ש וכל ראיה נחלקת לשתים והרי כאן ד' ראיות רצופות. וכ"כ הרמב"ם אלא שבראיה אחת הנחלק לשתים מני לן לכך לא דקדקו לפרש:

*) כדל"פ בספרא

ראה אחת ירושלמי כריתות פ"א ה"ח מיי' שם הי"ב: ראה ב' ימים נמנ לר' מיי' שם הי"ד. אחת בה"ש מי שם הי"ב.

**תילופי גרסאות**

ו ולאומאה כל"ג גורס בכל המשנה ולטומאה:

**תוספות חדשים**

ה תוי"ט ד"ה אמר ר"י כו' כמו שהוא בספרא ולכן סברי כיון דגלי לן קרא בראייה גדולה כשלש שהיא נחלקת לשתים. ה"ה גדולה כשתים נחלקת לשתים (הר"ש):

**משנה אחרונה**

וכמ"ב והדר תני לה משום פלוגתא דר' יוסי וקאי אכולהו וכשיקר סברת ר"י דדוקא מרובה כשלש אמרו אע"ג דנראה דב"ש מרובה כשתים שמתחלק כמש"ל ס"ל לר"י דגזרת הכתוב הוא ובטל שלש כתיב כמ"ש הרמב"ם:

**ו ואחת** בין השמשות. כל הני ספיקי ליתהו אלא בזב. אבל בזבה כל הספקות שהוריש מלבד ראתה שני בין השמשות הוי ספק לספירת שבעה ולקרבן: אם ידוע שמקצת הראיה מהיום ומקצתה למחר. הלשון אינו מיושב דא"א להיות ידוע דהא כל בין השמשות כל רגע שבו ספק יום ספק לילה. וכתב הרא"ש דה"ק אם הי' אפשר לידע וכ"ע. וכ"מ בין ספק לודאי לענין קרבן. הודאי נאכל וספק אינו נאכל. ולענין אם נולד הספק בראה"ר ספקו טהור ואפילו למ"ד בטומאה היולדת מנופו לעולם הוי כספק רה"י וכמ"ש התו' פ"ק דנדה דף ו' ודף י"ז ג"מ אם הזב הרם או שוטה דאינהו ספקן טהור אפילו בראה"י. ומיהו למאי דפי' פ"ג דטהרות בדבר שאינו מתברר לעולם לא מייך לחלק בין יש בו דעת לשאל או לא. י"ל הכא דל"מ מי אחר ראייתו נסתפק לו אם נגע בתרומה דהוי ס"ם ותולין כדתנן כ"ל דטהרות מ"ה. ועדיין צ"ע דאי אתחזק טומאה אפילו בס"ם שורפין כדתנן התם פ"ו דטהרות כל מה שאתה יכול להרבות ספקות וס"ם בראה"י עמא וכדפי' שם. ונראה דהכא לא אתחזק טומאה מיקרי כיון שנולד הספק מיד בשעת ראיה לא אתחזק כאן טומאה:

## מלאכת שלמה

ת"ק אמה ותימה הוא שכל כך חלוקים הם ת"ק ור"ש דזה קאמר מאה וזה קאמר אלפים. וביין בספר קרבן אהרן פרק ראשון דפרשת זבין. ובספר תגודה כתוב כמן גידון לשלוח שני מקומות הם ע"כ. ונראה שיש שם טעות:

**ו אם ידוע שמקצת הראייה וכו'.** כלומר אם היה באפשר שהי' כך שראיה אחת תהיה מקצתה מהיום ומקצתה למחר היה זב גמור לקרבן אע"פ שתהיה ראייה קטנה שלא נמשכה כדי טבילה וספוג. והתם בירושלמי רפ"ק דברכות אמרינן מאן תנא ראייה נחלקת לשנים ר' יוסי דאמר התם בברייתא בין השמשות כהרף עין ע"ש אם היה צריך להיות שם דלא כר' יוסי אז הוא כלשון תימה אז שמא כדבתבינן אם היה באפשר וכו':

**ראה שני ימים וכו'.** שבת פרק במה מדליקין דף ל"ד ושם כתבו תוס' ז"ל דאפילו לר' יוסי דס"ל לבין השמשות כהרף עין יש לו ספקות כהאוא בין השמשות כדאיתא בתוספתא שהביאו שם הם תוס' ז"ל:

## חזון נחום

**ו ראה אחת היום** כו' אם ידוע שמקצת הראייה כו'. וז"ל הרמב"ם פ"ב מהלכות תוספרי בפרה דאמר ראה א' ביום וא' כין השמשות ס"ז ודאי לטומאה וספק לקרבן ומביא קרבן ואינו נאכל. ראייה א' בין השמשות וראייה שנייה בין השמשות ראה שמא ראייה בין השמשות של מוצאי שבת ס"ז ספק לטומאה וספק לקרבן ספק לטומאה ואין כאן זיבות כלל והרי היא ס' לקרבן שמא א' מסן סיתה מקצתה ביום ומקצתה בלילה שהיא תשובה כשתים והרי ראה ג' ראיות שהוא חייב בקרבן ולפי' מביא קרבן ואינו נאכל פ"ב. ועיין בהר"ש ובתוי"ט:

## יכין — תפארת ישראל — יכין

כב) דבי' גלי קרא דלטוי כג' ראיות. וחכ"א גלי קרא בא' כג' שבחלקת. וס"ס עב': כג) שם בס"ש: כד) ר"ל מיום שעבר: כה) ר"ל מתחלת הלילה: כו) אף שאין כדי ל' אמה ביניהן. דיומים מחלקים: כז) דממ"נ ראה ב': כח) ומביא קרבן ואינו נאכל: כט) ראייה א' תחלת בס"ש לתמול. וראייה ב' סוף בס"ש היום: ל) דשמא ספסיק יום א' בין ב' הראיות. ונהול סוא: לא) דשמא היה ראייה א' אינו ביום ואינו בלילה. ואינו נמי קרבן: לב) דשמא לא היה רק ראייה א':

שראת אחת בלילה ושנייה ביום שמצטרפות. יכן אם ראה אחת ביום ושתים בין השמשות מקצתה ביום ומקצתה בלילה אפילו בלתי הפסק שיעור טבילה וסיפוג או שתים בהמשך ביה"ש ביום ובלילה ואחת ביום שלאחריו או שראה שתים ביום כדינו בהפסק טבילה וסיפוג ואחת ביה"ש או ראה בין השמשות ואחריו ביום שלאחריו שתים כדינם בהפסק בכל אלו זב גמור לקרבן:

**משנה ב** כל הימים שהזב רואה בהן זיבות הרי הוא טמא וכשיפסוק הזיבות מונה שבעה נקיים וטובל בשביעי ומעריב שמשו ובשמיני מביא קרבנו. ואם ראה ראיה של זב אפילו ביום שביעי אחר שטבל סותר הכל ומתחיל למנות ש"ג מאחר יום ראיה אחרונה. זב שראה קרי באחד מז' ימי הספירה אינו סותר אלא יומו בלבד ומשלים שבעה ומביא קרבנו. כיצד ראה קרי ביום החמישי סופר אחריו שלשה ימים וטובל בשלישי ומביא קרבנו ברביעי שהוא יום תשיעי לספירתו:

**משנה ג** ד ה ו ראיית הזב אין לה שיעור אלא הרואה כ"ש טמא שנאמר החתים בשרו כ"ש ניכר בבשרו טמא. היה הזוב נגרר ויוצא ולא פסק אם יש מתחלת הראיה ועד סופו כדי טבילה וסיפוג או יתר הרי זה נחשבת כשתי ראיות הואיל והיא ארוכה כשתים. אם לא היתה ארוכה כשיעור זה אפילו פסק הזוב בנתים הרי זה ראיה אחת וכן אם היתה ראיה אחת ארוכה כשלש שנמצא מתחלה ועד סופה כשתי טבילות ושני ספוגין הרי זה נחשבת כשלש ויביא קרבן והוא שיעור מאה אמה אלא שזה אינו שיעור מבורר יש הולך במרוצה ויש בנחת ולכן לא העתיקו רבינו ונתן השיעור הברור כדי טבילה וסיפוג. ראה ראיה אחת ביה"ש של שבת וראיה השניה בין השמשות של מו"ש ה"ז ספק לטומאה ולקרבן ספק לטומאה שמא ראיה ראשונה היתה בערב שבת ושניה במוצאי שבת והרי הספיק שבת ביניהם ואין כאן זיבה כלל והרי הוא ספק לקרבן שמא אחת מהן היתה מקצתה ביום ומקצתה בלילה שהיא חשובה כשתים והרי ראה שלש ראיות והייב בקרבן סופר שבעת ומביא קרבן ואינו נאכל:

---

## ציונים

א הכל מיטמאין. ערכין ג' מיי' סה פ"ג ה"ו: מופסוס מיי' סה ה"ו:

## תוספות חדשים

**א** תוי"ט ד"ה הכל מו'. וקטן דתקן במתני' ל"ל דאייתי בפחות מכן י"ג שנה (ועיין מרא"ש):

## משנה אחרונה

**פ"ב** א הכל מיטמאין בזיבה. פי' הרב הכל לאתויי קטן בן יומו כו' ואע"ג דקטן תני לה בהדיא בסמוך סד"א דהתם בקטן שלא הגיע לכלל מלות דומיא דחרש ושוטה. ומ"מ ראוי לביאה ולקרי בעינן דזב איתקש לבעל קרי דכתיב זאת תורת הזב ואשר תצא ממנו ש"ז קמ"ל דלא אלא אפילו בן יומו וכ"מ בפי' הרמב"ם:

אף הגרים והעבדים. פי' הרב דכתיב בני ישראל מנין לרבות גרים ועבדים ת"ל אים. משמע דגרים ועבדים לאו בכלל בני ישראל ניתנו וכמה דוכתי לא משמע הכי. כבר הקשו כן הגאו' במנחות סוף דף ס"א. ומ"מ איכא למידק כיון דעבדים משוחררין לריכין ריבוי מנ"ל דאפילו אינם משוחררין מיטמאין. ואין לומר דמרבויא דאים משמע כלהו דאים משמע כל שהוא אים דא"כ נימא לרבות גם כנעני ואם קי"ל דכנעני אין מיטמאין בפ' בנות כותים דף ל"ד. וי"ל דאינם משוחררין ל"ל ריבוי דילפי' לה לה מאשה וכ"כ התו' ביבמות דף ע"ד. וא"ת דהכא דרשי' אים אים לאתויי קטן ונימא אים אים לאתויי כנעני כדדרשינן לענין קרבן אים אים מלמד שהכנעני מביאין נדרים ונדבות כפ"ק דשקלים מ"ה אע"ג דהתם נמי בני ישראל כתיב בפרשה. וי"ל דמשמעות אים משמע ולא קטן ומדכתיב אים אים דרשי' לרבות כמו מיעוט אחר מיעוט כמ"ש תוי"ט וכ"כ התו' בסנהדרין דף ס"ו משמע דריבויא אתי נמי לענין קטן דלא נימא דמשמעות אים:

**החרש** ושוטה וקטן. קמ"ל דאע"ג דלאו בני מלות ניתנו מיטמאין בטומאה זו כמו בטומאת מגעות. וסרים סד"א כי היכי דלא שייכי בס"ז לא שייכי נמי בזיבה דאיתקשו אהדדי כדפי' לעיל קמ"ל: נותנין עליהן חומרי אים וחומרי אשה. וה"ה בכל המלות חייבין בכל תקיף ובל תשחית ובל תעמד למתים לאנשים ואם הם כהנים מתחללין בביאת הפסולין מתרומה כנשים וחייבין בפריעה וסריעה כאנשים ובכל הני דתנן פ"ג דסוטה מה בין אים לאשה. וחייבין במלות משנת י"ב ויום אחד כאנשים. ואין לוקין עד שנת י"ג ויום א'. ובמלות עשה שהזמן גרמא לכתהלה נמי אין חייבין עד י"ג ממ"נ אם נקבה היא עשורה לגמרי ואם זכר הוא אבתי

---

# תוספות יום טוב — זבים הכל מיטמאין פרק ב ר' עובדיה מברטנורה

פרק ב **א הכל** מיטמאין בזיבה. כתב הר"ב הכל לאתויי תינוק בן יומו מדבוי דאים דמרבינן לקמן קטנים וכי תניא ברים ערכין דף ג' למתני' דהכא הכל לאתויי כו' דתניא' כו' אים לרבות קטן בן יום א' שמטמא בזיבה והכי איתא נמי לברייתא זו בפ"ד דנדה דף ל"ב *[וא"ל דהוי כעין מיעוט אחר מיעוט שהוא לרבות כמ"ש במשנה ב' פ"ק דערלה. דהא אים משמעו בן י"ג שנה. כדתנן בפ"ה דאבות משנה כ"א. וממעט הפחות מכן: **סרים** אדם וסרים חמה. מפורשים במשנה ד' פ"ח דיבמות]: **טומטום** ואנדרוגינוס נותנין עליהן חומרי האיש וחומרי האשה וכו'. ואע"ג דבסוף פ"ח דיבמות ריש דף פ"ג. פסק

פרק ב **א הכל** מיטמאין בזיבה. הכל לאתויי תינוק בן יומו שהוא מיטמא בזיבה: אף הגרים. דכתיב בפרשת זב דבר אל בני ישראל אין לי אלא בני ישראל מנין לרבות גרים ועבדים. ת"ל ואמרת אליהם אים לרבות את הגרים ואת העבדים מניין לרבות את הקטנים ת"ל אים אים: ומטמאין

פרק ב **א הכל** מיטמאין בזיבה א). אף הגרים. אף העבדים. בין משוחררין. בין שאינן משוחררין. חרש שוטה. וקטן. סרים אדם ב). סרים חמה ג). טומטום ואנדרוגינוס נותנין עליהן

## מלאכת שלמה

**פ"ב** א טומטום ואנדרוגינוס. לא איצטריך לאתמעינן דזיבה נוהגת בהן אלא דבעי לאתמעינן הלכות זיבתם דמטמאין בדם וכלונן מספק:

בשבעה.

## חזון נחום

**א הכל** מיטמאין. כתב הר"ם ז"ל אף הגרים אפ"ג דכתיב בני ישראל ואמריכ בפרק בנות כותים בני ישראל מטמאין בזיבה ואין סכנעים מטמאין אבל גזרו עליהן שיהו כזבין לכל דבריהם מ"מ גרים ועבדים מטמאין בזיבה דמרבה להו בת"ל מקראי פ"ב. ולא ידעתי למה צריך קרא לרבות גרים וכי בכל דכתיב בהו בני ישראל ממעט גרים. איברא דגבי בני ישראל אשה כי תזריע מצריכינן קרא לגיורת ול"ע. ולפי מ"ש הרב בעל קרבן אהרן ברים פרשת כי תזריע יתישב קלת יפ"ש. ח"ל הרמב"ם פ"ג מהלכות מחוסרי כפרה הכל מתטמאין בזיבה לאפילו קטן בן יומן והגרים והעבדים ותרש ושוטה וילדה לי שמביאין עליהם כפרה כדי להאכילן בקדשים ותעתאן נאכלת שהרי הן כקטן שאינו בן דעת פ"ב. כתב הר"ם טומטום והנדרוגינוס לאו לוכן ואוזנים כל' שוקפין עליהן את התרומה ואינן חייבין על טומאת מקדש וקדשיו הנוגע בלוכן או באודם ובכגון למקדש פטור הוא עלמו שנגע באודם ולוכן פטור עכ"ל התוספתא שבתב הוא ז"ל. וגראה של"ל הנוגע בלוכן ובאודם ובכגון למקדש פטור וכן לשון הרמב"ם פ"ט ממטמאי מו"מ וכן הנוגע בלוכן ואודם שלו כאחת אינו חייב על טומאת מקדש וקדשיו פ"ב. ומ"ם בתוספתא הוא עלמו שנגע בלוכן ואודם פטור פי' בלוכן ואודם שלו והוי לא זו ולא זו ולא"פ שיש להקשות ליפרביהו וליתנינהו י"ל תנא תדא שמעינהו וגרסינהו הרמב"ם שם כתב וז"ל וכן הנוגע בלוכן ואודם שלו כאחת אינו חייב על טומאת מקדש ובקדשיו נגע הוא בעלמו בלוכן ואודם פ"ז חייב על טומאת מקדש ע"כ. והראב"ד השיג עליו אולי טעה בלשון התוספתא וחלק בין אחרים שנגעו בלוכן ואודם של טומטום להוא עלמו שנגע בשלו ואם נתכוון לכך טעם טעות גדול שלא אמרה התוספתא אלא שנגע בטומטום בלוכן ואודם של זכר ונקבה ודאית חייב על ביאת מקדש שלא תאמר לא חייבה תורה שילוה אלא לזכר ודאי ולנקבה ודאית לכך הולרך לומר שהוא חייב ע"כ. ואני הדל קשה לי על זה דמהיכא תיתי לדתמנא לא קפיד שיהא זכר ודאי ונקבה ודאית אלא על הזב והזבה עלמן כדכתיב וישלחו מן המחנה כל צרוע וכל זב מזכר עד נקבה לתמנא בזוב לא מלינו דקפיד בהו קרא. והנה מדן שם כתב וז"ל ומ"ם הוא עלמו שנגע בלוכן ואודם כו' שם הוא עלמו שנגע בלוכן ואודם ובכגון למקדש פטור וגילסא משובשת היא וכתב הראב"ד בלוכן ואודם שראה אולי טעה בלשון התוספתא ואלו וכו' ואין דברים אלו כדאי לכתוב שטעה טעות גדולה אי קשה הא קשיא מאי שנא עגב הוא מנגעו אחרים אין חייבין על ביאת המקדש משום דבעינן שתהא טומאת זכר ודאי או טומאת נקבה ודאית מאותו טעם עלמו יש לעשות כשנגע הוא עלמו. ויש לדחוק ולפרש לשון הרמב"ם ז"ל דבנגעו טומטום ואנדרוגינוס בשל אחרים מיירי אלא שלשון שראה שכתב רבינו קשה לזה עכ"ל ז"ל. ואני אומר כי מה שהקשה מכן הוא עלמו כוונת הראב"ד בראשית דברי שטעה בלשון התוספתא אולם כו' ומ"ם מכן בשוב שיש לדחוק ולפרש דברי הרמב"ם כפי' הראב"ד הא ודאי ליתא ומ"ם הוא ז"ל. אמנם לע"ד נראה כיון שאינו שהר"ם הטעיק בלשון התוספתא פטור יותר נכון להגיה בלשון הרמב"ם ז"ל במקום חייב פטור והרמב"ם נקט לשון התוספתא כמנהגו תדע שלא כתב אבל נגע הוא בעלמו ואע"פ שלא כתב וכן נגע הוא בעלמו אין קפידא כזה ומה דברי הרמב"ם שריבין וקיימין אין כאן נאמר ועקם בעלע"ד. ואע"פ דאיתא קשה עשיתא שהם פטורין דיון דפטורין דראיים פ"ה נגעים בזוב שראה דם עלמן מ"מ יותר יש לנו לסבול דוחק זה ולומר דלתא לאתמעינן דאע"ג דאיכא תרתי דאיים ונגיעה אפ"ב פטורין ולומר דלא פליגי הרמב"ם

---

## תפארת ישראל

**פ"ב** א) לאתויי בן יום א': ב) שנסתרס מאדם: ג) שנולד סרים. וסימנו כתבתי לעיל סס"ס דנדס: ר"ל

---

www.daat.ac.il www.hebrewbooks.org

ומטמאין בדם כאשה. שאין האשה מטמא בלובן אלא באודם. דדם כתיב בה שהוא אדום: ובלובן כאיש. דזובי כתיב גבי איש. והוא דומה למי בצק של שעורים: וטומאתן בספק. אם ראו לובן שמא הן אשה ולובן טהור בה. ואם ראו אודם שמא הן איש ואודם טהור גביה. אבל אם ראה לובן ואודם כאחד. טומאתן ודאי ממ"כ. וכורפין עליהם את התרומה. אבל אין חייבים עליהם על ביאת מקדש. דגבי שלוח טמאין כתיב (במדבר ה) מזכר עד נקבה תשלחו. זכר ודאי נקבה ודאית. ואת טומטום ואנדרוגינוס: **ב** בשבעה דרכים בודקין את הזב. משום דאינו מטמא מחמת לוגם. דכתיב זב מבשרו. ואת מחמת אנסו: עד שלא נזקק לטומאה. דהייגו כשראה ראייה שניה שבה הוא נעשה זב לטמא משכב ומושב. ולהגריכו לספור ז' נקיים. אבל ראיה ראשונה מטמאה באונס טומאת ערב. כדין בעל קרי. ומלטרפת עם השניה ואפי' שהיתה בלא"ם: במאכל. אם אכלה ואינו קשור. מוזרת שאינה משרלת אפרוח תחת תרנגולת. ע"כ. ורמב"ם פי' דיהה דהכא כמו דיהה דספ"ב דנדה. ורים נגעים. שכתב ברפ"ב ממחוסרי כפרה כהה בלובן בילה המוזרת. וכן נראה דעת הר"ב. דלא כתב לעיל אלא ודומה ללובן כו' דכהה בכלל זה הוא. ומש"ה כתב בש"ז וקשורה כלובן כו' וכן גם לשון הרמב"ם שם. ובפירוש משנה ב' דלקמן. ואילו לרש"י גרסי' וקשורה ודומה ללובן וכו':

**וטומאתן** בספק. כתב הר"ב אבל אין חייבין עליהן על ביאת מקדש דגבי שלוח טמאים כתיב מזכר ועד נקבה תשלחו זכר ודאי וכו' אי הכי תרומה נמי לא נשרף. דכתיב (ויקרא טו) והזב את זובו לזכר ולנקבה זכר ודאי וכו' פירש"י דלדרוש נמי זכר ודאי כו' מטמא בזיבה ולא טומטום. ע"כ. ההוא מיבעי ליה לכדרבי ילחק. דאר"י לזכר לרבות את המלורע למעיטותיו. ולנקבה לרבות את המלורעת למעיטותיה וכו'. אי הכי כי אמרי בשאר טומאות (כגון טומטום שנטמא במת. או בשרץ) לא לשלחו. אמר קרא מזכר מטומאה הפורשת מן הזכר. גמרא פ"ג דנדה דף כ"ח. והא דאמרינן מזכר ודאי כו' כתבו התוספות (ד"ה שנאמר) תימה בשלמא טומטום איצטריך למעוטי. כיון שיש טומטום שהוא זכר. ויש טומטום שהוא נקבה. ופטרו הכתוב כל זמן שהוא ספק כדממעט (במעבר) בהמה בקפץ אחד מן המטון לתוכו (כמ"ש בפ' בתרא דבכורות משנה ז') וגבי ספק בהרת קדמה לשער לבן (כמ"ש בספ"ד דנגעים). אבל אנדרוגינוס מה איצטריך למעוטי. שיון דספק הוי וכולן שוין. דקמי שמיא גליא אם זכר אם נקבה. ואמאי ממעט ליה. וי"ל דממעט ליה מטעם שהוא משונה. והוי ספק משום דכתיב מזכר ועד נקבה. ולא ידענא אי מזכר ממעט ליה והוה זכר. ואם מנקבה ממעט ליה והוה נקבה. וגראה לומר דתרי מיעוטי נינהו. דה"מ למכתב מזכר ועד אדם. או מנקבה ועד אדם. ואתא חד לאנדרוגינוס וחד לטומטום. א"כ מהיא מיעוטא דממעטינן אנדרוגינוס. ממעטינן נמי טומטום. ולא נימא דתרי מיעוטי נינהו. ואם מזכר ממעטי ליה איצטריך למכתב נקבה דלא נימא זכר למעוטי נקבה אתא. או איפכא. ע"כ:

**ב בשבעה** דרכים בודקין את הזב. משנה זו שנויה כמו כן בפרק בתרא דמזיר (משנה ד') . והכא עיקר. והתם אגב

## מלאכת שלמה

**ב** בשבעה דרכים וכו'. רפ"ק דקדושין מפ' דתנא שבעה לשון זכר דאיכא נמי דרך לשון זכר דכתיב בדרך אחד יצאו אליך וכשבעה דרכים וגו'. ולא תנא בשבעה דברים דמילתא אגב אורחיה קמ"ל דדירכא דמיכלא יתירא לאתויי לידי זיבה ודירכא דמשתייא יתירא נמי לאתויי לידי זיבה ועיין עוד במסקנא שבתבתי שם רפ"ק דקדושין. ועיין בפי' הר"ש ז"ל שדקדק אמאי לא קתני בשמנה דרכים בודקין את הזב דהא תנן בסמוך נמי הרואה קרי אינו מטמא בזיבה מע"ל וכשם שתולין לקרי מע"ל כך תולין למראה ולהרהור כמו שאכתוב בסמוך בס"ד. ונראה שתירץ ז"ל דהוי בכלל הולי וכפי' אחרון נראה שתירץ דהא דתנן דרואה קרי אינו טעמא משום דאין. זה זוב מעיקרא אלא קרי שנשתנה מה שנשתייר אלא יצא כלו לפי שהיה לאחת נעשה כלובן בילה המוזרת והתריץ שם ע"ש. כתב הרמב"ם ז"ל הזיבות באה מחמת תלישות והולי אברי הזרע שנתלש כחם המחזיק והמשכל וכל כחות הגוף נשארו בבריאותם הטבעית לפיכך הזרע יוצא קודם שיתבטל בלא הנאה ובלא קושי ויהיה נוזל נוטה לאדמימות מעט וגופו דק מאד וכשיקרה זה הזוב מחמת תלישות שתרעה לכל כחות הגוף או מחמת דבר אחר

## חזון נחום

הרמב"ם והראב"ד בשיקר הדין מלומר דגרסינן חייב ופליגי כיון שאין הדעת סובל שיהו חייבין. כתוב בפי' הגמ' וז"ל טומטום ואנדרוגינוס לא איצטריך לאשמועינן דזיבה מהנת אלא דבעי לאשמועינן הלכות זיבתם דמטמאין באודם ולובן מספק ע"כ. אמנם מסוגיית דמסכת נדה פ"ג דף כ"ח נראה דאצטריך לאשמועינן דהוה אמינא דכשם דלענין שיעור דרשינן מזכר עד נקבה זכר ודאי ונקבה ודאית ה"א הוה דרשינן והזב את זובו לזכר ולנקבה זכר ודאי ונקבה ודאית ואמינא לבני איצטריך לאשמועינן דלא דרשינן הכי לענין טומאה כדאיתא התם יע"ש:

**ב בז'** דרכים כו'. עיין בפי' הר"ב ובתוי"ט שהאריך בזה במס' מיד פ' בתרא: כנעני

## תוספות יום טוב

**ב** בשבעה דרכים בודקין ג' מיי' פה מיי' שם פ"ג ה"ב:

### תוספות חדשים

**א** תוי"ט ד"ה ובלובן כו' במשנה דלקמן. ופ"ש כ"מ"כ שתרתיב יותר הביאור. גם הת"ע העתיק לשון סוף מזיר:

**א** תוי"ט ד"ה וטומאתן בספק כו' והוה נקבה. ועיין כתוס' לשבת קל"ו ד"ה הזכר:

### משנה אחרונה

אכתי לא מטא זיעוי'. וכן אסורין בייחוד עם האנשים ועם הנשים. ואפשר דטומטום שאינו ראוי לביאה מותר בייחוד וכ"כ מדברי הרמב"ם פ' אחרון מהא"כ שלא כתב אלא אנדרוגינוס אסור בייחוד עם הנשים ועם האנשים ודאי מותר שהרי הוא נשא ולא נשא כדאמר ספ"ח דיבמות וממילא אפילו הוא נקבה פנוי' היא ונהי דגזרו אף בייחוד פנויה אפשר דבאנדרוגינוס דלא בכיה לא גזור וכ"כ הרמב"ם שם בסתם דעם האנשים מותר. ונראה נמי דעפה מגולה בבשרן אסור לקרות ק"ש כנגדן כנשים:

ומטמאין בדם כאשה. נראה דאנדרוגינוס מטמא בדם כאשה דוקא במקום נקבות. ובלובן כאיש במקום זכרות. וטומטום מטמא בשניהם כשראה ממקום אחר ולא ממקום אחר דקי"ל בפ' יולא דיבמן דף מ"ח אין האשה טמאה עד שיצא מדרך ערותה. ונראה לאם ראו בימי נדות נדה ובימי זיבה זבה והבא על אנדרוגינוס בנדותה חייב כרת אבל הטאת לא דספק הוא ואפשר תלוי למ"ד לא בעינן איקבע איסורא נמי חייב. וכ"ז במקום נקבות אבל במקום זכרות חייבין עליו סקילה כזכר כדאמרי' ספ"ח דיבמות:

**ב** בודקין. פי' הרב דכתיב מבשרו ולא מאונסו ע"כ. אע"ג דמבשרו דרבי' ליה רפ"ה דנדה עד שתצא טומאתה לחוץ. אי להיא נכתוב ממנו דמשמע נמי שתצא ממנו כלדרשי' נבי ע"ו.

---

**יבין** — **תפארת ישראל** — **יבין**

ז"ל. דברלאייה ב' בודקין ולא רלאייה ג'. מיהו רלאייה ה' אפילו באונס. ממא טומאת ערב בקרי. ומלטרפת לרלאייה ב' שלא היתה באונס: ח) באכל הרבה או אכל דברים המביאין לזיבה כחלב בילה וכדומה. ואפילו מעט:

ברטי

ט) ר"ל בזוב: ה) ואין שורפין ע"י תרומה. מיהו בראה אודם ולובן כמ'. שורפין על מנעו תרומה ממ"כ. ואפ"ה אין חייבים על ביאת מקדש. דמזכר ועד נקבה תשלחו. וודאים משמע: ו) דבראה באונס דיבו בקרי: ז) ר"ל בעוד שלא סיים לריך

www.daat.ac.il www.hebrewbooks.org

אגב גרדא. הר"ם. ואע"פ כן מפני שאין מחמילין המלות. מזדרזתי והקדמתי לפרשה שם בס"ד: **רבי** עקיבא אומר אפילו אכל כל מאכל וכו' נאמר כי מסבת התעסקו במה שנתעסק שתתה שכבת זרעו. ולא יהיה זוב אלא אם יראה בריקות האנטומכא והמטחה. לא שנתקדש לו יגיעה. ולא עניין מן העניינים אשר קדש ספורס. הרמב"ם. ואע"פ כן א"ל אין כאן זבים מעתה. משום דמלתא דלא שכיחא הוא:

ראה אפילו אכל כל מאכל. בין רע בין יפה. ושתה כל משקה יג). אמרו לו אין כאן זבין מעתה יד). אמר להם. אין אחריות זבים עליכם טו). משנזקק לזיבה טז). אין בודקין אותו יז). אונסו. וספיקו. ושכבת זרעו

אכילה נסה. או אכל דברים המביאין לידי זיבה. ואפילו כל שהן. כגון בשר שמן. חלב. וגבינה. ביצים. ויין ישן. וגרסין של פול. ושחלין: ובמשתה. ברבוי שתיה: במשא. כבד שנשא: במראה. ראה אשה. אפילו לא הרהר: ובהרהור. אף ע"פ שלא ראה. או אכל דברים המביאין לידי זיבה. ואפילו כל שהן. כגון בשר שמן. חלב. וגבינה. ביצים. ויין ישן. וגרסין של פול. ושחלין: ובמשתה. ברבוי שתיה: במשא. כבד שנשא: במראה. ראה אשה. אפילו לא הרהר: ובהרהור. אף ע"פ שלא ראה. או אכל דברים המביאין לידי זיבה. ואפילו כל שהן. כגון בשר שמן. חלב. וגבינה. ביצים. ויין ישן. וגרסין של פול. ושחלין: ובמשתה. ברבוי שתיה: במשא. כבד שנשא: במראה. ראה אשה. אפילו לא הרהר: ובהרהור. אף ע"פ שלא ראה. אי אפשר שלא יראה אחד מאלו האצבעה קודם שראה ראיה שניה. אינו נעשה זב מחמת אותה ראיה. והטפה אינה מטמאה במשא כשאר טפה של זוב: אין אחריות זבין עליכם. ואם לא יהיו זבים לעולם מה אתם חושבים. הלא לא קבלתם אחריות של זבים עליכם. ואין הלכה לא כרבי יהודה ולא כרבי עקיבא: משנזקק. לטומאה לאחר שראה ראיה שניה שלא באונס. שהרי מכאן ואילך הוא עושה משכב ומושב: אין בודקין אותו. ולא אם ראה ראיה שלישית באונס נעשה זב לקרבן. וכן אם ראה ראיה של זוב בז' ימים נקיים שהוא מונה. סתר הכל. ואפילו היתה אותה ראיה באונס: ספיקו ושכבת זרעו טמאין. ספיקו מחמת שכבת זרעו. כגון אם ראה שכבת זרעו תחלה. וטפה

## מלאכת שלמה

אחר שהכבידם אינו זוב עד שיהיה מחמת חלישות אברי הזרע ע"כ: במראה והרהור. מפ' בתוספתא דתולין כל מעל"ע ופי' שם בספר קרבן אהרן בלשון שני במראה שראה איש ואשה נזקקין זה לזה עכ"ל גר"ו:

ובמאכל ובמשתה ובמשא ובקפיצה כל זמן שהוא מלטער כדפי' בסמוך רעז"ל:

ר' עקיבא אומר אפי' אכל כל מאכל וכו' כך נ"ל: אונסו וספקו ושכבת זרעו בשלהי נזיר אמר רבא לא תימא ספק חזא ספק לא חזא אלא ודאי חזא ספק מחמת ס"ו ספק מחמת ראיה וכיון דנזקק לטומאה ספקו טמא ואם תאמר ואפילו מחמת ס"ו מה בכך הא קתני אונסו טמא אפילו ודאי ועוד קשה דמתני' קתני שרגלים לדבר והתם כפ' בנות כותים מפ' טעמא דמקשי' רחמנא לנקבה בשלישית לרבנן ורביעית

## יכין תפארת ישראל יכין

ט) ברבוי שתייה או יין ישן: י) כבדה: יא) שראה אשה אף שלא הרהר. וי"ל שנפחד מדבר שראה: יב) אשה. דבחדא סגי: יג) אפילו אינו מדברים סתמתמין. אפ"ה אינו

## משנה

והלא נראה דממשמעות בברו דרים ליה דבשרו היינו אברו כלומר שאין מרגיש בה אלא אברו ולאפוקי אונס דכולי' נופיה מרגיש בה: במראה והרהור. נראה דהני משום חשש קרי פוטרין כדלקמן שהקרי מטהר וכו' מדמפרש הר"ב במאכל שאוכל דבר המביא לידי זיבה בשר שמן וגבינה וחלב וביצים ויין. ואלו הדברים עצמן כתבן בפ"ק דיומא שמביאין לידי קרי. ואפשר דמראה והרהור מביא שמן לידי זיבה כמו שמביא לידי קרי דומיא דמאכל. ומיהו מדלא חשיב במתני' שמן רואה קרי וליחשיב שמנה דברים. וחוי"ש נדחק במס' נזיר דבכלל חולי הוא. ולמאי דפי' ניחא כיון דאפילו הרהר וראה דאינו אלא מחשש קרי מטהר כ"ם קרי עצמו. וניחא שמן דצריך למיחשי הרהר אע"פ שלא ראה וראה אע"פ שלא הרהר. אע"ג דכבר תני להו במראה והרהור וחשיב להו בתרתי. אלא דלא נימא במראה שראה והרהר. והרהור שלא ראה. אבל בלא הרהור לעולם לא חיישי' לקרי קמ"ל ראה אע"פ שלא הרהר דאפילו בכה"ג חיישינן. אלא שהרמב"ם בחבורו כתב ראה אשה ונתאוה שביאתה או שהרהר בבעילת אשה אע"פ שלא ראה ע"כ. ולכאורה נתאוה שביאתה היינו הרהור הא תנן ראה אע"פ שלא הרהר. ויש לדקדק כיון דזיבה טומאה דאוריתא איך תולין להקל שבאה מחמת אחד משבעה דברים הא קי"ל דאוריתא אין תולין. ולשטת הרמב"ם שסובר מדאוריתא כל הספקות מותרין אלא דרבנן החמירו בספק דאוריתא והלכך אין תולין וספק טומאה שאני דלא ניחא להו לחכמים לאפוקי טומאה בספק כמ"ש הרב פ"ק דתולין מ"ב ורש"י בפ"ק דביצה דף ז' כתב אע"ג דבכמה דוכתי אשכחן דגזרו טומאה אפ"ה לא ניחא לאפוקי טומאה ע"כ: משנזקק לטומאה אין תולין. כדמסיק שרגלים לדבר כלומר דמוקמי' ליה אחזקתי' וכל רגלים לדבר היינו מחמת חזקה כדתנן בהדיא פ"ט דנזיר מ"ב שהזקת טמא טמא שרגלים לדבר. וא"ת הכא מאי חזקה איכא בראייה אחת. וי"ל משום דאמרי' שתים וקראו טמא וכיון שהוא טמא אין תולין בהדרו שבחזקת טמא הוא והיינו נמי דאמרי' בסוף מס' נזיר בפירושא דספקו דקתני מתני' דמנזקק אין ספקו מטהר אמר רבא לא תימא ספק חזא ספק לא חזא אלא ודאי חזא ספק מחמת ראיה ספק מחמת ס"ו. דאלו ספק חזא או לא ליכא טעמא דאחזקה דלא שייך למימר אוקמי' אחזקה אלא בדאיכא ריעותא לפנינו וספק אם יש בה כדי לטמא כהיא דמשאתרסתי נאמסתי שמאלה בעולה ויש ריעותא לפנינו אלא שהספק הוא שמא משתאתרסה אמרי' אוקמה אחזקה. אבל להחזיק ריעותא לא אמרי'. אלא מיירי דוקא דחזא ודאי ולא ידיע אי מחמת ראיה אי מחמת ס"ו שיש ריעותא ודאי ולא תלינן מספק לטהר. אלא שהר"ם כתב כאחד פירושא לפי מאי דמפרש לקמן נבי הרואה קרי אינו מטמא בזיבה מעל"ע דאפילו לאחר שנזקק לא מטמא משום שאין זהו זיבה אלא שנשתייר בו מן הקרי ונשתהה עד שנעשה כלובן ביצה המוזרת עכ"ד. והאיך יתכן לומר כן דכי היכי דלא תלינן משום חילשא לאחר שנזקק ה"מ שמי שאין לתלות בנשתייר ונשתהה ואדרבה אמרי' בפ"ח דמקואות מ"ד בילד ובכריא שהוא לא נשתייר מידי:

אונסו וספקו. אונסו היינו כל שבעה דרכים שאמרנו אין תולין בהן לאחר שנזקק. וספקו מפרש הר"ם והתו' בנזיר כדאמר בגמרא ספק מחמת ראי' ספק מחמת ס"ו וכגון שמצא על בגדו קרי ונם זיבה וספק אם באה הזיבה עם הקרי יחד וקי"ל דס"ו דפתיכא ביה קרי אינה סותרת אלא יום אחד ודלא פתיכא ביה סותרת שבעה ומשנזקק אין תולין ומוסר שבעה. ולפי מה שמפרש הר"ם כמתני' דלקמן הרואה קרי אינו מטמא בזיבה אפילו משנזקק. יש לפרש ספקו. הכא ספק ראה קרי קודם זיבה או אח"כ כמ"ש הר"ם:

ושכבת זרעו. מסקינן בגמרא בנזיר דשכבת זרעו דקתני לענין טומאת משא תני לה. כלומר דאחר ראי' שניה מטמא במשא דבראיה ראשונה אינו אלא כבעל קרי ואין הטפה מטמאה במשא אלא כמנע כדאמרי' רפ"ק והא דנקט ס"ו להוד אע"ג דבכל מעינות הזב תנן פ"ק



### ציונים

משנזקק. מיי' שם פ"ג ה"ה:

### חלופי גרסאות

ב רע"א אפילו אכל. בד"א ובד"ו ובכ"ד ובמשב"ע ל"נ אפילו:

### תוספות חדשים

ב במשנה ובמראה. פי' הר"ב הוא פי' הרמב"ם אבל רש"י כמו"ל דף ס"ם פי'. במראה הוא שד. או ד"ת ונפחד מתמתו והוי אונס:

ב בהר"ב ד"ה ובהרהור כו' טפה של זוב. ותולין בהם כל זמן שמלטער הן מאכילה או משתיה או ממשא וקפילה (הלא"ם). ועיין במשנה לקמן בפי' הר"ב:

ב במשנה וספקו. כמו"ל דס"ו מסיק הכא ל"ת ספק חזא ספק לא חזא אלא ודאי חזא ספק מחמת ראיה. ספק ס"ו. ופי' תוס' כגון שבדק עצמו ומצא ס"ו וגם זיבה על הבגד. ולא ידע אם בא היבה לבד ויסתור ז' או שבאו יחד ופתוך בם זיבה. ולא יסתור אלא יום אחד. עכ"ל:

### אלידו רבה

ב הרהר אף שלא ראה ראה אף שלא הרהר. גרסינן. דגרסא דהרהר עד שלא ראה ראה עד שלא הרהר משמע דתרוייהו בעינן ראה והרהר אלא דלא שאני בין הרהר קודם עד שלא ראה ואח"כ ראה וכן ראה קודם עד שלא הרהר ואח"כ הרהר. וא"כ אמאי חשיב להו לשני דרכים סותיל ותרוייהו בעינן הכי תלתי דרכים חדא הוא דהוי אם הרהר בראה ולאה אותה אלא דל"ם הרהור קדם ל"ם ראיה קדמה. הלכך גרסינן אף והיינו דחשיב להו לשני דרכים הרהר לתוליה אף שלא ראה או ראה לחוד אף שלא הרהר:

ר"ע אומר אפילו אכל כל מאכל. ולתנא קמא במאכל המביאו לידי זיבה דוקא כדתניא בתוספתא זב תולין אותו במאכל וכל מיני מאכל דר"ע ר"מ ברבי פנחס אומר משום ר"י בן בתירא התלב והגבינה וכשר שמן ויין ישן וגרסין של פול ובגיס ומוריים מבגילין לדבר ויבא והיינו במאכל דת"ק דמתניתין:

www.daat.ac.il www.hebrewbooks.org

וטפה זיבה הבאה אח"כ אינה מטמאה. שהרואה קרי אינו מטמא בזיבה מעת לעת. ועד שלא נזקק לטומאה. הקרי מטהר את הזיבה. משום דהוי אונס. ולאחר שנזקק לטומאה. אין הקרי מטהר את הזיבה. שאין תולין שמחמת הקרי באה הזיבה: שרגלים לדבר. שאין אותה ראיה מחמת אונס כיון שכבר נעשה זב: ראה ראיה ראשונה בודקין אותו. היינו דוקא לקרבן. דאי מחמת אונס ראה. אינה מצטרפת עם השלישית לקרבן. אבל מצטרפת עם השניה לטומאה. דאם ראיה שניה שלא באונס. אע"פ שהיתה ראשונה באונס. עושה משכב ומושב. ובעי ז' נקיים. וביאת מים חיים. דכי כתיב מבשרו ולא מחמת אונסו. בשניה כתיב. אבל ראשונה אתקש לשכבת זרע. דכתיב זאת תורת הזב ואשר תצא ממנו שכבת זרע. מה שכבת זרע מטמא באונס. אף ראיה ראשונה של זב. מטמאה באונס: בשניה בודקין אותו. לטומאה ולקרבן: בשלישית אין בודקין אותו. לא לטומאה ולא לקרבן: רבי אליעזר אומר כו'. ואין הלכה כרבי אליעזר: **ג** אינו מטמא בזיבה מעת לעת. דהאי זיבות מחמת

**ראה** ראיה ראשונה בודקין. כתב הר"ב היינו דוקא לקרבן כו' דכי כתיב מבשרו ולא מחמת אונסו אאינה כתיב. כלומר על כרחך אראיה שניה דכתיב בתרה קאי. ולא אראשונה. דהא אתקש לש"ז כו'. וכ"פ רש"י בפ"ד דנדה דף ל"ה. ומ"ש הר"ב מה ש"ז מטמא באונס. פרש"י דכל עצמו של ש"ז מחמת אונס חימוס בא. ע"כ. ועיין בפרק בתרא משנה י"ח. וכ"ל דמשום דמש"ז יצפינן. דיו למילף לה לענין טומאה. אבל לקרבן דלא שייך בש"ז ליה לן למילף מיניה. ומש"ה בודקין לקרבן אף בראיה הראשונה: **רבי** אליעזר אומר אף בשלישית בודקין אותו. בגמרא פ"ק דנדה (מס) דבאתיס (והזב את זובו לזכר ולנקבה) קא מפלגי. רבנן לא דרשי אתיס. הזב חדא. זובו תרתי. לזכר. בשלישי אקשה רחמנא לנקבה. ור"א דרים אתיס. הזב חדא. את תרתי. זובו תלת. ברביעי אקשה רחמנא לנקבה. (דאפילו באונס. ולא לענין טומאה ולקרבן. אלא לסתירה בתוך ז' ימי נקיים). והא דקתני ת"ק שרגלים לדבר. והרי ממקרא נדרש. כתבתי בס"ד במס' זיר [פ"ב מ"ג]: **ג הרואה** קרי מינו מטמא בזיבה מעת לעת. כתב הר"ב אבל למאכל כו' כל זמן שהוא מלטער. תוספתא הביאה הרמב"ם בכאן. והר"ם כתבה במתניתין לעניל. וחולי לא צריכא למתני. דוודאי דכל זמן שהוא מלטער: **מעת** לעת. דתניא בספרי פרשת

ובדרישית גר' אליעזר דמה נקבה מטמאה באונס וכו' וי"ל דרגלים לדבר אספקו לחודי' קאי והאי ספקו מיירי כשנמצא על בגדו זוב וש"ז ולא ידיע האי זוב אי לחודי' אתא וסותר ז' או בהדי ש"ז ואינו סותר אלא יום אחד והשתא דנזקק לטומאה תלינן דלחודי' אתא וסותר ז'. ולפי מה שאפרש בסמוך מתני' דהרואה קרי אינו מיטמא בזיבה כל מע"לע בנזקק לטומאה צריך לפרש האי ספיקא דמספקא לן אם בא הזוב קודם הקרי לטומאה אי לאחריו וש"ז אפ' בסוף זיר לענין מנע אפילו דעהור נמי ורב אחא בר אהבה אפ' לומר באין תולין כה הר"ש ז"ל: ר' אליעזר אומר אף בשליסית וכו' וי"ם דגרסי אליעזר בלי י' והתם נמי אפ' טעמייהו דת"ק לא דרים את דבקרא דכתיב

## מלאכת שלמה

**ג כנעני** שראה קרי. כתב הרמב"ם פ"ב מהלכות מחוסרי כפרה מי שמל ואת"כ לאה זוב כן כותי כן ישראל תולין במילה כל זמן שמלטער. גר שראה קרי ונתגייר מטמא בזיבה מיד ואין תולין לו מע"ל ע"כ. והשיב עליו הראב"ד ז"ל גר שנתגייר וכו' אפרש בתוספתא לימתי בזמן שנתגייר בשעה מהול אבל מל ואח"כ לאה תולין לו כל זמן שמלטער עכ"ל. וכתב מרן על זה לאיי יודע מה מלמדנו וכו'. ולע"ד כוונת הראב"ד להשיב על הרמב"ם שדין זה הוא לומד מהתוספתא והתוספתא לא חילקה בזה בין מל ולא מל אלא בכנעני דבעינן בשעת מילה מקבל עליו עול מצות וכא לו לאבה על זה ולכן מל ואח"כ נתגייר תולין לו אבל בישראל המילה אינו עושה כלום ולא הרמב"ם שכתב בין בכנעני בין ישראל ועיין בפירוש הר"ם ז"ל באורך ובתוי"ט:

ר

## חזון נחום

והזב את זובו לזכר ולנקבה אלא אחר שאמר הכתוב שתי זיבות זב זובו הקיש הזכר לנקבה לראיה אליעזר לומר לך מה נקבה דלא כתב בה מבשרה ואפילו מאכסה הוא טמאה זכר נמי כיון שראה פעם שניה שנזקקה ז' לטומאה אפילו ראה את השליסית באונס כיון דחזא שני פעמים שלא באונס הוי טמא ומייתי קרבן ור' אליעזר דרים אתיס א"כ הזב חד את תרתי זובו תלתא ולרביעית אתקש לנקבה דטמטמה אפילו באונס ואם ראה שתי ראיות אחמת זיבות ואת השליסית באונס אינו מביא קרבן וכיון שראה שלשה שלא באונס אם ראה את הרביעית בתוך ימי ספירו ואפילו אם היא באונס אין בודקין אותו אם מחמת אונסו היא אלא סותרין את הכל:

**ג** הרואה קרי אינו מטמא וכו'. ובספרי והיה לפנות ערב ירחץ במים מלמד שהקרי מטהר בזיבה מעת לעת וכתב הר"ש ז"ל ולריך לומר דקרא

---

## יכין

מחייב קרבן. וכ"כ ראייה שתוך ז"ב. אפילו באונס סותר: יח) חדא קתני ספיקו שע"י ש"ז. דראייה ב' שראה אחר שראה ש"ז. אמ"ע בזוב. דתלינן שע"י הש"ז בא הזוב. ובראייה ג' גם בכה"ג מטמא: יט) דאינו מחמת ש"ז. מדראה כבר ב"פ:

## תפארת ישראל

ב) דכשהיא באונס אח"ל לג' לקרבן. אבל מצטרף לב'. למשכב ומושב שאח"כ. ושתמטא סעיפה במשא. ולריך ז"ל ומים חיים. כשיהיה שהייה שלא באונס: בא) לכל הדברים הנ"ל ולקרבן כשיראה ראייה ג': בב) בראייה ב' מיירי. וכ"כ במראה והרסור

## יכין

בגזיר דר"א אומר אין מטמא במשא ור' יהושע מטמא שא"ל בלא אחותי זיבה והיינו דפריך עלה בגמ' הא אפילו ר"י לא מטמא אלא משום אחותי זיבה אבל בעינה לא ומתני' סתמא קתני. ואע"ג דלבאורה לר"י לא משכחת בעינה דהא ח"ל בלא אחותי זיבה קאמר משמע ליה לגמ' דמסתבר דר"י אייתי בתוך מע"ע של זיבה אז ביומה אז ח"ל. אבל בכל שבעה ולאי אפשר ומתני' סתמא קתני. ומתוך זה מוכיח בס"ם דמתני' דלא כהני תנאי ומייתי במסקנא תנאי אחריני דפליגי בברייתא דתניא ש"ז של זב מטמא במשא כל מע"ע ר' יוסי אומר יומו ע"כ. אלמא לכ"ע מטמא במשא. והכא ליכא למימר דטעמייהו משום שא"ל בלא אחותי זיבה. מ"מ מתני' נמי ה"ק דמטמא במשא משום שא"ל בלא אחותי זיבה ואע"ג דמתני' סתמא תני דמשמע כל שבעה ותנאי דברייתא משמע דאחותי זיבה ליכא אלא כל מע"ע לת"ק ולר"י יומו. ע"כ מתני' נמי לאו כל שבעה קאמר מדקתני ש"ז לחוד ולא תני כל מעיינות הזב כדקתני לבולהו במס' כלים. ש"מ משום דש"ז חלוק משאר מעיינות דשאר מעיינות מטמאין כל שבעה וש"ז מע"ע לחר אז יומו לחר ופליגא מתני' דהכא אמתני' דכלים והך דהכא סברה דש"ז חלוק משאר מעיינות כהני תנאי דברייתא. ומתני' דכלים סברה דאין חילוק וכ"כ התו' בגזיר דמתני' חיירי סמוך לזיבות מדקתני שרגלים לדבר ע"כ. וגראה דמתני' דכלים לית להו דרשא דהני תנאי מקרא דכי לא יהיה עהור מקרה לילה דמוקמי ליה כזב שראה קרי. אלא דקרא חיירי בבעל קרי לומר שאינו מטמא בזיבה כדתנן בסמוך. ותנאי דברייתא־ סברי דתרתי ש"מ כמ"ם הר"ש ותנא דמס' כלים לא ס"ל הא:

**ג הרואה** קרי אינו מטמא בזיבה. בספרי דרים לה מקרא אחר לא יהיה עהור מקרה לילה וגו' והיה לפנות ערב ירחץ וגו' מלמד שקרי פוטר בזיבה והביאוהו התוס'

---

ראה אראיה. מה לה לא מא' שם כ"ב: אף בב' מה שם ג"ל מה שם ירושלמי מגלה פ"ח פ"ג:

**ג** הרואה. פרי' שם כ"ג:

### חלופי גרסאות

בשניה בודקין אותו. כ"ר ל"ג בודקין אותו:

### תוספות חדשים

**ב** תוי"ט ד"ה ראי"א כו' לזכר. כלומר ע"כ יש לו דין זכר שאינו מטמא באונס. מכאן ואילך דהיינו שלישית. אקשיה דתמטא לנקבה לטמא באונס. רש"י:

**ב** תוי"ט ד"ה ראי"א כו' שרגלים לדבר. ועיין כר"ש שכתב דלגליס לדבר אספיקא לחודה:

### אליהו רבה

**ג** הרואה קרי כו'. בגמ' דמיר (דף ס"ו) אמתני דתנן התם שכבת זרע טמאה קא שקיל ושני התם למאי ואמר רב אחא בר אהבה לומר שאין תולין בה וקאמר התם סבר רב פפא קמיה דרבא למימר אייבי תולבא הוא דחזי ונרסינן התם א"ל רבא והא תנן כו' עד מתני' דמיר היה שמואל ולא נסירא לן כולהו גירסא וכן קולי למייתי התם דקמיפלגי נמי לא בריה מאי משמע מהני קולי. אלא סבי גרסינן התם א"ל רבא וסתנן נב שנתגייר מטמא מיד בזיבה אין לך חולי גדול מזה אלא

### חדושי מהרי"ח

**ב** תוי"ט ראי' ראשונה בודקין כתב הר"ב היינו דוקא לקרבן כו'. ולא משום ז' נקיים ולעשות משכב ומושב דלא שייך זה ג"כ גבי ש"ז באמת הואיל וגלי רחמנא שהוא טמא באונס מחמת דאיתקי' לש"ז א"כ יש לו דין זב ומצטרף לשנים לענין משכב ומושב וספירת ז' ולמ"ח. וג"כ היה לו להצטרף לענין קרבן

### משנה אחרונה

דכלים דמטמאין במשא משום דכש"ו איכא פלוגתא כדמייתי בגמ'

פרשת תלת (דברים כג) והיה לפנות ערב ירחץ במים מלמד שהקרי פוטר בזיבה מעת לעת. פי' הר"ש לפנות ערב. עד שיפנה כל היום דהיינו מעת לעת כו' ור"ל שיפנה הערב הבא אחר לילה שבו ראה הקרי כדכתיב בקרא. ורש"י בסוף מזיר כתב דלפנות חד ערב. כדכתיב (ירמיה ז') כי פנה יום. וערב תרתי: **רבי** יוסי אומר יומו. דדייק לילה. דכתיב (שם) אשר לא יהיה טהור מקרה לילה. דמשמע עד לילה מטהר. והו לא. וה"ק אורחא דקרי למיתי בלילה. וכדאיתא בכיולא בזה בסוף מזיר פלוגתא דת"ק ור"י בש"ז דזב דמטמא במשא. ולא אמרו שם בגמרא לר"י מאי עביד בלפנות ערב. וכתבו התוספות [סד"ה במאי] שיש לומר דדרש לפנות ערב. כדדרשינן בספרי דקרי פוטר זיבה של אחריה כל מעת לעת. ע"כ. וכשקריתי דבריהם אלו עמדתי מרעיד ומשתומם. איך שכחו משנתנו זו דר"י אינו פוטר אלא יומו. ועוד אי איתא כדבריהם. לא הוה גמ' שהיק מיניה. דטפי לריכה למשמע. ממאי דאשמועינן לילה לת"ק למאי בעי. לכך כ"ל דדוקא לילה דמיותר בקרא. הוא דקשיא לגמרא למאי לריכה לת"ק. אבל לפנות ערב לא קשיא ולא מידי לר"י. למאי איצטריך. דהא דינא דרואה קרי שלריך הערב שמש כדכתיב בפרשת מצורע. להכי כתב (שם) והיה לפנות ערב ירחץ במים משום דעד הערב שמשו הוא טמא:

**כנעני** שראה קרי ונתגייר מיד הוא מיטמא בזיבה. כתב הר"ב ואף ע"פ שראה זיבות כשהוא כנעני וכו' דאדרישא מהדר. דרואה קרי אינו מטמא מעת לעת. דהיינו בזיבה שניה. וקאמר דכנעני שראה קרי מטמא ראייה שהיא שניה לראייה שראה כבר קודם שנתגייר. ומ"ש הר"ב ומצטרפת עם השניה שראה אחר מעת לעת של קרי. וא"ת ולמאי דפרישית בסוף מזיר דגר שנתגייר אינה ליה חולשא מחמת קבלת עול מצות. כי הוה נמי אחר מעת לעת של קרי כגון שגירותו היה פחות מעט מעת לעת לאחר שראה קרי. אכתי איכא חולשא בקבלה מצות. י"ל דאה"נ דלריך ג"כ שתהא ראייה שניה אחר שפסק מן הדאגה ההיא. וכ"פ הר"ש לפי שטתו: **והמקשה** פי' הר"ב בימי זיבה כו' וחס

## מלאכת שלמה

דקרא דספרי אסמכתא בעלמא. ועיין עוד בפי' הר"ש ז"ל ואיתא שם פרק בתרא דמזיר דף ס"ו ברייתא זה לשונה ס"ז. של זב מטמא במשא כל מעת לעת ור' יוסי אומר יומו ופי' רש"י ז"ל מפ"ל פי' לאחר שראה זיבה מטמא במשא מעת"ל:

**ר'** יוסי אומר יומו. בלבד שראה בו זיבה אם ראה קרי תולין את הקרי בזיבה ומטמא במשא אותו היום בלבד אבל מבאן ולהבא לא ולאו משום דס"ל דת"א בלא לתלותי זיבה אלא שכך נזה"כ. ה"פ אע"פ שראה קרי כשהוא כנעני ובתוך מעת לעת נתגייר וראה זוב מיטמא ואין חוששין לקרי שראה כשהוא כנעני: מיד מיטמא בזיבה. כנעני שנתגייר בקטן שנולד דמי ואע"פ שראה זיבות כשהוא כנעני מטמא בזיבה בהך שנייה שרואה בתוך מע"ל של קרי דנעשית לו כראייה ראשונה דמטמא בחומש ומצטרפת עם השניה וכו' עכ"ל רעז"ל. וכתב עליו ההכס הר"ש ז"ל ל"ש אלא"ז מאי אריא גר משום בקטן שנולד דמי אפילו ישראל נמי כה"ג דינא הכי שאם ראה קרי ובתוך מעל"ע ראה זוב ואחר מע"ל ראה פעם אחרת אין ראייה ראשונה שראה בתוך מע"ל של קרי שהרי היא נחשבת ראיה ראשונה יכולה להצטרף עם השניה שראה אחר מעת לעת לפי שהראה קרי אינו מטמא בזיבה מעל"ע וא"כ מאי אריא גר. ויותר נראה לפרש שכל השתי ראיות הוי בתוך מע"ל של קרי דבישראל נחשבין כולם כראייה אחת וכגר נחשבין שתי ראיות משום דבקטן שנולד דמי ואין הולכין אחר הקרי שראה בניותו והיינו דקתני מיד הוא מטמא בזיבה כלומר כשראה שתי ראיות מיד בתוך מע"ל של קרי ונראה שזו היא כוונת רעז"ל במה שכתב ואע"פ שראה זיבות כשהוא כנעני כו' עכ"ל ז"ל: **והמקשה** מעת לעת. פי' המקשה בימי זיבה דאמרינן דמה מחמת עצמה ולא מחמת ולל וכל

## חזון נחום

ר' יוסי אומר. (עיין תוי"ט ד"ה ר' יוסי אומר). וכשקריתי דבריהם אלו עמדתי מרעיד ומשתומם איך שכחו משנתנו זו דר' יוסי אינו פוטר אלא יומו ועוד אם איתא לדבריהם לא הוה שתיק גמרא וכו' יע"ש. ונראה לכוונת התוס' לומר דהוו תרי תנאי אליבא דר' יוסי דתנא דברייתא ס"ל דר"י דרים מקרה לילה לראה קרי אחר זיבה שאינו אלא יומו וקרא דלפנות ערב משמע מע"ל לראה קרי

מחמת חולשא דקרי הוא. ובראייה שנייה לחייבי. דראשון מטמא באומם. וכשם שאולין לקרי מעת לעת. כך למראה ולהרהור. אולין מעת לעת. אבל למאכל. ולמשחה. למשא. ולקפילה. אולין לו כל זמן שהוא מלטער. ואמרינן דמחמת הלער הוי בזיבה. ולא מבשרו: רבי יוסי אומר יומו. אין אולין לו אלא אותו היום שראה קרי בלבד ולא מעת לעת. ואין הלכה כרבי יוסי: **מיד** מטמא בזיבה. דגר שנתגייר בקטן שנולד דמי. ואע"פ שראה זיבות כשהוא כנעני. מטמא בזיבה בהך שנייה שראה בתוך מעת לעת של קרי. דנעשית לו כראיה ראשונה דמטמא באומם. ומלטרפת עם השניה שראה אחר מעת לעת של קרי. דראיית זיבה של כנעני כמאן דליתא. דאין הכנעני מטמאין בזיבה: הרואה דם. מטמאה כל טהרות. שנתעסקה בהן למפרע מעת לעת. כדפרישנא ברישא דהא. ואיידי דאיירי במעת לעת. קתשיב כל הני שעשוי מעת לעת: וכן המקשה בימי

רבי יוסי אומר יומו כג). עכו"ם שראה קרי ונתגייר כד). **מיד** הוא מיטמא בזיבה כה). הרואה דם כו) והמקשה כז) מעת

## ציונים

כנעני שראה קרי. מיר פו מ"ו' שם ה"ל: הרואה דם. מ"ו פ"ב מהני מו"מ ה"ל:

## תוספות חדשים

בהר"ב ד"ה: אינה מטמא כו' מחמת הולשא כו'. והתוספות בבלהי מיר פירשו דמסקנת הש"ס פתח לתו מחמת הולשא דקרי הוא אלא גזרת הכתוב כו' ע"ש.

ועיין בספר (ש"ל):

ב תוי"ט ד"ה ר"י אומר כו' בלפנות ערב. וכר"ש פתב דלר"י לפנות ערב אורחא דקרא:

ב תוי"ט ד"ה ר"י אומר כו' למאי בעי כו'. לפי' הר"ב דאייתי בראייה שניה. אפשר לומר דר"י מודה בראייה ראשונה דבודקים אותו לענין קרבן וכדי שלא יבא חולין לעזרה. ודאי דתליון הזיבה בקרי כל מע"ל כדי לפטרו מן הקרבן מקרא דלפנות ערב. ולדידיה לא סתרי קראי כלל דמקרא לילה מוקמינן לראיה שניה ולפנות ערב מוקמינן לראיה ראשונה. מבא"ב לת"ק דאף לראייה ב' מקילין כמע"ל. כ"ש בראיה ג' שביר קאמר דקשיא קראי אהדדי:

ב תוי"ט ד"ה כנעני שראה כו' קבלת עול מצות כו'. ולא ידענא למאי לא אקשה דפרישא מינה מן המילה דולאי חולה הוא וסר"ש הרגים בזה ומייתי פלא מתוספתא דמיר דמסיים בדא"ל בנתגייר מהול וכ"כ הראב"ד בפ"ב מה' מחוסרי כפרה הלכה ד' ועיין בכ"מ (ש"ל):

## אליהו רבה

תנאי היא דתנן הראה קרי אינו מטמא בזיבה מפת לעת ר' יוסי אומר יומו כמאי קמיפלגי דשמואל דאמר שמואל כתיב לפנות ערב ילחץ במים וכתיב אבל השמש יבא אל תוך המחנה מלמד שהקרי פוטר בזיבה יומו ומ"ד מעת לעת דכתיב מקרה לילה ומ"ד יומו הא כתיב מקרה לילה אל"ל אורחא דקרי למיתי בלילה. הדין הוא ולכל אין לך תולי גדול מזה פי'

## הידושי מהרי"ח

אבל באמת הטעם שבודקין אותו בראי' ראשונה לענין קרבן הוא כמו שסביא הרב תוי"ט בעצמו תיכף בד"ה ר"א הזב חדא זובו תרתי לזכר כלומר דב' ראיות צריך דוקא שלא באונס והא הוקשו ראי' אחת לש"ז שאפילו באונס אלא ע"כ כאן לשנאה כאן לקרבן:

## תפארת ישראל

### יכין

תולין בסן מע"לע ולאיכך שבמ"ב תולין בסן כל זמן שמלטער: כג) ולא מעל"ע: כד) ורלה זיבה תוך מעל"ע מקרי: כה) ואין תולין אותה בקרי. ואף שכבר ראה זב בגיותו. וסו"ל

### יכין

זו ראייה ב'. חפ"ס מדנתגייר. ראייתו שמקודם כליתא. והו"ל השתא כראייה ג'. דמטמא בחומש: כו) דמטמא למפרע כפ"ח דמדה: כו) וכ"כ המקשה. ור"ל דדם קישוי לידה שבו"ל ימי זיבה. אמ"ש

### משנה

התוס' והר"ש. ולפיכך לא הבנתי הטעם שכתב הר"ב דקרי פוטר משום חולשא וכ"כ הרמב"ם בחבורו. דלפ"ז מבארו ולא מאונסו נפקא ולמה לי קרא דלפנות ערב. ועוד מ"ש דפרט קרי טפי משאר אונסין. ובהא י"ל כמ"ש הר"ב דראה והרהר לבד דינם כמו קרי ושאר אונס כל זמן שמלטער. ראה והרהר לא לריך לפרטן דבכלל קרי הם כמ"ש רש מתני' דלעיל. ומיהו פי' התוס' במתני' נראה יותר דקרא דלפנות ערב אתי למיתר אפילו משנזקק הקרי מטהר וגזרת

### אחרונה

הכתוב הוא ודוקא בישראל דשייך ביה טומאה ופקילה כמ"ש הר"ש אבל הגר מטמא. ובעיקר הך דרשא דספרי מלפנות ערב שהקרי פוטר. נראה דדרים לה מדכתיב אשר לא יהיה טהור מקרה לילה ומדלא כתיב אשר יהי' טמא בלשון קלר ונהי דאמרינן דרים מס' ספחים דמשום לשון נקייה הוא אשכחן זימני טובא טמא בתורה ומ"ש דהקפיד כאן יותר. גם שלפנות ערב ירחץ לא א"ש דרתילה וטבילה כולה יומא חדי ובלבד שיתחין להערב שמש לפנות ערב וכבר הרגיש

נש"ש

www.daat.ac.il www.hebrewbooks.org

בימי זיבה. דאמרינן כי תזוב זוב דמה מחמת עצמה ולא מחמת ולד. ואם שפתה מן החבלין מעת לעת וילדה. לא תלינן דם קושי בדם לידה: המכה את עבדו. האמור בתורה (שמות כא) אך אם יום או יומים יעמוד ודרשינן יום שהוא כיומים זהו מעת לעת: כלב שאכל בשר המת. דקיימא לן דאין מתעכל במעיו עד לאחר ג' ימים. מעת לעת. דהכי תנן במסכת אהלות פי"א וכמה תשהה במעיו ג' ימים מעת לעת: והוא שיהא כברייתו. שלא נשתנה. ועוד איכא טובא שטיעורן מעת לעת ולא חשיב. ותנא ושייר: **ד** מטמא את המשכב. וה"ה למושב: עומד יושב שוכב. דכתיב (ויקרא טו) כל המשכב אשר ישכב עליו הזב יטמא וכתיב (שם) והיושב על הכלי אשר היא יושבת שכב על המשכב ויכב על המושב. שכב על המושב ויכב על המשכב עמד נתלה נשען מנין ת"ל יטמא יטמא ריבה וכלן נקראין מדרס: והמשכב. מטמא את האדם וכו'

מעת לעת. והמכה את עבדו כח). יום יומים. מעת לעת. כלב שאכל בשר המת. שלשה ימים מעת לעת. הרי הוא כברייתו כט): **ד** הזב ל) מטמא את המשכב לא) בה' דרכים. לטמא אדם. לטמא בגדים לב). עומד. יושב. שוכב. נתלה לג). ונשען. והמשכב לד) מטמא את האדם בשבעה

ואם שפתה מן החבלין מעת לעת כר"א דהלכה כמותו במתני' ד' פ"ד דנדה: **הרי** הוא כברייתו וכש"א והוא כברייתו וכן במוסחת מהר"ם וכיולא בזה גי' הר"ב שהעתיק והוא שיהא כברייתו ופירש שלא נשתנה וכן העתיק הר"ש ומפ' כך וקשיא לי לדבריהם דתנאה הוא ה"ל לתנא למתני הכי במקומו באהלות (פי"א משנה ז') דהכא לא שנאו אלא אגב גררה לכן נראה כגי' הספר וכן העתיק הרמב"ם ואינו אלא תוספת ביאור בעלמא שכל ג' ימים מעת לעת הרי הבשר כברייתו ולא נתעכל והתם באהלות לא לריכא שנה מעיקרא כמה תשהה כו' דמשמע מיה שעדיין כברייתו: **ד הזב** וחבריו. ר"ל זבה ונדה יולדת ומלורע. הרמב"ם: **מטמא** את המשכב עיין במשנה ד' פ"ד: **והמשכב** כתב הר"ב וה"ה למושב כמ"ש במשנה ג' פ"ק דכלים וע"ש שאפילו תחת אבן מסמא מטמא: **נתלה**. פי' הר"ב כגון שהוא בכף מאזנים וכו'. עיין במשנה ד' פ"ד ועוד בר"פ דלקמן: **והמשכב** מטמא את האדם וכו'. בת"כ והיושב על הכלי

## מלאכת שלמה

וכל דמיס שתרלה תלינן בדם קושי וטהורה עד שתשפה מן הלער ומן הדם מע"ל דאז איגלאי מילתא דדמיס שרלתה לא באו מחמת ולד וה"ז יולדת בזוב וסתמא כר' אליעזר דהלכה כמותו בהא לגבי ר' יהושע ופלוגתייהו בפרק בנות כותים. ולשון ר"ש ור"ע ז"ל אולי שכך ג"ל לא תלינן בדם קושי וטהורה אלא בדם לידה בזוב וטמאה: בפי' רעז"ל והוא שיהא כברייתו. אמר המלקט הרמב"ם ז"ל נראה דברים הרי הוא כברייתו וז"ל וכן כלב שאכל בשר המת אשר קדם בפ' י"א מאהלות כי כל שלשה ימים נחשוב אותו בשר מת כברייתו ויטמא טומאת מת בעבור כי אינו מתעכל הרי כי באותם ג' ימים ידוקדק בהן הזמן מע"ל מעת האכילה עד מות הכלב כמו שנתבאר שם עכ"ל ז"ל:

עוד בסוף פירושו של ר"ע ז"ל ותנא ושייר. אמר המלקט כי ההיא דתנן בפרק כל הגט ואם אבדו הרי זה חושש מע"ל נבי מניח פירות להיות מפרים תרומות ומעשרות וכי ההיא דתנן בפ' אלו טרפות דרסה וטרפה בכותל או שרלתה בהמה ומפרכסת ושהתה מעת לעת ושחטה כשרה

## חזון נחום

קרי אחר זיבה דהוי מע"ל ות"ק דר' יוסי דמתני' דידן ותנא דמתני' דידן ס"ל דלר"י מקרה לילה דרים לרלה זיבה אחר קרי דאינו אלא יומו וקרא דלעטת ערב דהיינו מע"ל דרים לרלה קרי אחר זיבה דהוי מע"ל וכת"ק דברייתא ומה דלא הי' שתיק הגמרא י"ל דאותה דרשא הוה פשיטא לש"ס מכח מתני' דידן דת"ק דס"ל מע"ל כעלע"ד כוונת התוס' והר"ש דלפנות ערב אורחיה דקרא. ועוד כתב וז"ל והא דדרים ליה במיר לרלה זיבה ואת"ל קרי וכספרי דרים לי' לרלה קרי ואת"ל זיבה ההיא דספרי אפמכתא בעלמא א"נ תרתי ש"מ ע"כ:

**ד הזב** מטמא את המשכב וכו'. לשון הרמב"ם בפ"ז מה' מטמאי מו"מ הזב מטמא את המשכב וסמושב והמרכב כפ' דרכים וכן המשכב והמרכב מטמאין את האדם מד' דרכים וכו' וש"ש בפ"ו שכתב התלוק שיש בין מרכב למרכב:

## ציונים

מו"ש ר"ד: וחמכה. פי' פ"ב מהלכות רולח הי"ב. כלב מי"ו ב"ב מה' מה"ש ה"ד: **ד** הזב מי"ו פ"ו מה' מו"מ ה"ל: והמשכב מי"ו פ"ו בה' מו"מ ה"ש:

## חילופי גרסאות

ג יום יומים בד"נ ובמס"ג יום או יומים: כלב שאכל בשר המת בד"נ נ"ב המת. הרי הוא כברייתו בד"נ והוא כברייתו ונ"ג הרי.

## תוספות חדשים

**ד** בהר"ב ד"ה והמשכב כו' בכף שניה. ר"ל לענין טומאת משכב בעינן דוקא שכבע המשכב דהוי כאילו יושב או שוכב על המשכב

## אליהו רבה

ומאני מה מטמא מיד כיוכה הא תולי הוא ותנן דבחולה טהור ומאני תנאי היא דתניא ב"ז כל מע"ש פי' כל מע"ל דרלה בתוך המע"ש תולין כל המעת לעת מן הרלים על הקרי ואינו מטמא כזיבה כל מע"ש של קרי ור' יוסי אומר יומו אאין תולין אלא מה שרלה באותו היום שרלה קרי דהיינו אם רלה קרי בבקר אינו מטמא כזיבה כל היום. כתיב לפנות ערב יטמא כו' וכתיב בבות הטמא. פי' כיון שבבר כתב אלא יבא אל המחנה אלא בכא הטמא וא"כ ל"ל למכתב שיטבול לעת ערב כ מאי נפקא מינה בזה אם יטבול לעת ערב או קודם דהא עיקר הקפדה הוא אלא לתוך המחנה וכבר כתיב וכבא הטמא כו' אלא מ"כ דאגב אורחא נשמע עלה טובה מזה אלא יטבול עד לעת ערב כי מחמת הרלייה שרלה בבר הוא עלול לרלות ומחמת ירלה עוד יטעדך לטבול עוד פעם אחרת לכן לא יטבול את עלמו עד לפנות ערב ומשמעין מינה דהרואה קרי הוא עלול לרלות עוד עד לעת ערב ולכן תלינן בו הזיבה כל אותו היום מחמת שהוא עלול לקרי. ומ"ד מעת לעת דרים מקרה לילה פי' אף אם רלה קרי בתחלת הלילה לא יטבול עד לפנות ערב והוא מעת לעת ומאלא מעת משמעין שהוא עלול מעת לעת. ופריך ומ"ד יומו הא כתיב מקרה לילה א"ל אורחא כו':

כלב שאכל כו'. ג' ימים מעת לעת. קא נקיט רישא

## חידושי מהרי"ח

**ב** תוי"ט ד"ה הרי הא כברייתו ובס"א והוא כברייתו וקשי' לי לדבריהם דתנאה הוא

## יכין

אמ"ע בזוב. מיהו בנחה מחבליה בין קשוי לילדה. מטמא בזוב. שיעור הלמפרע ושיעור הבייחות מעת וכו': כח) שאמרה תורה יום וכו' וה"ל יום שהוא כיומים. ולכן שיעורו מעל"ע: כט) ר"ל עד אז הו"ל כבשר מת בעין ומטמא. ואח"כ הו"ל כמעוכל. וי"ג והוא כברייתו. ר"ל דוקא בבלעו שלם. אבל בלעסו. אף תוך זמן זה הוה ליה כמעוכל: ל) ס"ש זבה נדה יולדת

## תפארת ישראל

מלורע: לא) ס"ה מושב: לב) אלא שטמא במשכב כזה. מטמא בגדים וכלים שנגע קודם שפירש מטומאה. חוץ מאלה וכ"ח: לג) זב בכף מאזנים ומושבות בכף שייש. כרע מושב ונתלה אזב. נעשה המושב מדרס. והו"ל אה"ע. אבל בכרע זב הו"ל רק משא זב שאינו רק ראשון: לד) שטמא ע"י ה' דרכי' הל"ל:

ר"ל

## יכין

רש"י ז"ל בפי' התורה בזה כמ"ש בשפתי חכמים. ולכך דרים לי' בספרי דה"ק אשר לא יהיה טהור מזיבה וגם מקרה לילה שם בו שתי טומאות ולכך לא כתב אשר יהיה טמא דמלת טהור משמע לפניו ולאחריו אלא יהיה טהור מזיבה וטהור מקרה לילה שהקרי מטהרתו מזיבה משום שקלמה לו הקרי שהור מזיבה ועד כמה מטהרו עד לפנות ערב שהוא מע"ע כדדרים התם והשתא ירחק דקרא עומד בפני עצמו ולאו אלפנות ערב קאי:

יום או יומים מעת לעת. דדרש' יום שהוא כיומים והכי איתא במכילתא. אבל בתרגום יונתן מפרש יומא חד עידן בעידן או תרין יומין קטיעין ע"כ משמע תרין יומין קטיעין אפילו אינם מע"ע כגון הכהו ע"ש קודם שקיעת החמה ומי עד אחר עלות השחר בשבת מקרו תרין יומין קטיעין. ולא כהמפרש שפי' תרין יומין קטיעין היינו שני חלאי יום דהיינו מע"ע. ולא משמע הכי דאמאי כפל לשונו ואפשר דאיהו משמע ליה אי למעת לעת להוד אתי ה"ל לכתוב יום תמים דמשמע מעת לעת כדדרים בפ' אין מטמידין דף כ"ה גבי שם בנבעון ולמה ליה לכתוב יום או יומים משמע תרין קטיעין:

ד הזב מטמא את המשכב. כתב הר"ב וה"ה למושב. וה"ל לכתוב ג"כ דה"ה למרכב דשייך ביה נמי הני חמשה דרכים. אלא נקט משכב משום סיפא שהמשכב מטמא את האדם בשבעה דרכים לטמא בגדים ובמרכב אינם אלא שבה דבליר ליה מגע בטומאת בגדים במרכב שחלוק מגעו ממשא לענין כיבוס בגדים כדתנן פכ"ג דכלים: עומד יושב שוכב. כל הני שהזב נישא עליהן הם מכלל משכב והן אב הטומאה. אבל כשהם ע"ג הזב אינו אלא כמגע הזב ואינם אלא ראשון:

והמשכב מטמא את האדם. וכ"ש שהזב עצמו מטמא את האדם באהל הדרכים. ולוקא קתני המשכב את האדם. אבל אין המשכב מטמא כלים בדרכים אלו אלא במגע לבד והכי תנן פ"ק דכלים הזב עושה משכב ואין משכב עושה משכב ואם נישא המשכב ע"ג כלים ולא נגע

בהם

www.daat.ac.il www.hebrewbooks.org

תוספות חדשים

המשכב מה שאין כן אם כרע אדם ונתלה המשכב. אף דמיטמא משום משא. מ"מ טומאת משכב אין לו לטמא אדם וכגדים שעליו. וכן בריסא גבי זב שנתלה. לייני ג"כ דוקא כרעו הן דהוי זב למעלה וכאילו יושב עליהן. משא"כ אם כרעו הזב והמשכב למעלה. אף דהמשכב טמא משום משא הזב. מ"מ משום משכב לא מטמא לטמא אדם לטמא בגדים. וע"ש בפי' הר"ב לקמן פ"ד משנה ד'. וכן כתב הרמב"ם פ"ו מה' טו"מ הלכה כ' ע"ש:

אליהו רבה

ריש"א דמתני' דאהלות (פ' י"א ז') ועיקר קאי אסיפא דהתם דתנן ר"י כן בתולת לומר בטופות וכגדים מעת לעת. דהכא כל הני דמעת לעת קתניב ותתי אכל ג' ימים אוכל עוכא:

הכלי אשר ישב עליו הזב ימא מקום שהזב יושב ומטמא ישב הטהור ויטמא. אין לי אלא בזמן שהוא יושב עליו והזב שם. מנין לעשות ריקס כמלא ת"ל כלי. לעשות ריקס כמלא פי' ריקס כשאינו שם. מלא כשהוא שם. הכ"מ רפ"ז מה' משכב:

בשבעה דרכים לטמא בגדים. עומד. יושב. שוכב. נתלה לה). ונשען. במגע לו). ובמשא:

וכו' עומד יושב שוכב נתלה. שהטהור בכף מאזנים והמשכב הטמא בכף שייה וכרע המשכב הטמא ונתלה הטהור. ונתלה דרשא. כגון שהזב בכף מאזנים. *ומושבות בכף שייה. וכרעו הן. ממאין. דהשתא הזב נתלה וכאלו הוא יושב עליהן: לטמא בגדים. ס"ה כל כלים שמוגע בהן עד שלא פירש חוץ מאדם וכלי חרס: במגע ובמשא. אם נגע במשכב הטמא או שנשאו:

*) בד"ו ומושבות ומושבות

## יכין תפארת ישראל

לה) ר"ל שכרע הכף שבו הטהור. ונתלה משכב שבכף ב'. נטמא. אבל הסיט משכב לאדם טהור. כך היה ר"ל [משנת דפ"ג ב' ותוספ' פ"ה דזבים]. דכל טומאות המסיטות לטהרה טהור. ובתוספתא קאמר אין לך דבר שאין בו רוח חיים שמטמא

## משנה אחרונה

כהן שהורין לגמרי דבכלים לא שייך טומאת משא כדתנן לקמן פ"ה וכמ"ש הרב פ"ק דכלים מ"כ. וכמנע נמי יש חילוק לענין טומאת בגדים שהמשכב הנוגע באדם מטמא בגדים בשעת מגעו במשכב. אבל

## יכין תפארת ישראל

בסיסם. ש"מ כדבריו. וכ"כ רב"א. ומה שעשה שהרמב"ם פ"ז ממשכב ה"ב והר"ש והר"ב כאן לא כתבו כן. ע"כ ס"ל לפמ"ש הש"ס שבת סל"ל. זב כלל נמי משכב ומושב. כך ל"ל) ר"ל לא נגע לא נשא למשכב המושב הל"ל:

## משנה אחרונה

המשכב הנוגע בכלים אין הכלים מטמאין כלים אפילו בשעת מגעו כדתנן פ"ק דאהלות מ"ה וכ"כ הר"ש לקמן רפ"ה והיינו דלייק למיתני המשכב את האדם:

**חידושי מהרי"ח** הו"ל לתנא למתני הכא במקומו באהלות כו' עכ"ל. אפשר לומר דהתם איירי שמת הכלב כמו שהוא שם בפירוש ואז אין אנו יודעין אם הוא כברייתו דרק לר"י בודקין ע"ש אבל לכל התנאים שם אין בודקין ואומרים מסתמא לא נשתנה אבל הכא איירי שיצא לחוץ ורואין אם בודמין אותו אם לא נשתנו דוקא טמא וק"ל:

## מעשה ארג והוא כללא דפרק ב

**משנה א** הכל מתטמאין בזיבה אפילו קטן בן יומו והגרים והעבדים וחרש ושוטה ויראה לי שמביאין עליהן כפרה כדי להאכילן בקדשים וחטאתן נאכלת שהרי הן כקטן שאינו בן דעת וסרים אדם וחמה מתטמאין בזיבה. טו"א עיין בתוספתא:

**משנה ב** הרואה ראיות הזוב הגורמות לו להיות זב אם הוא מחמת חולי או אונס וכיוצא בהן אינו זב שנאמר זב מבשרו מחמת בשרו הוא שיהיה טמא לא מטומאת דבר אחר מכאן אמרו בז"ך בודקין את הזב כיצד אכל אכילה גסה או שתה הרבה או שאכל או שתה אוכלין או משקין המביאין לידי ש"ז או שנשא משא כבד או שקפץ ממקום למקום ובכלל דבר זה אם הוכה על גבו או שהיה חולה או שראה אשה והתאוה שכיבתה וזהו פי' ראה עד שלא הרהר פי' ראה אשה אף שלא הרהר את"כ אחריה אלא שבעת ראייתה עלה לו איזה תאוה. ולא אמר ראה אף שלא הרהר כי באמת אם אירע לו ראיה באונס גמור ולא הרהר כלל אין בזה ממש אלא הכא ראה בכוונה אבל לא הרהר בה מקודם ולא אחריו אבל בשעת ראיה בכוונה מסתמא הרהר או שעבר על ל"ת והרהר בעסקי בעילה אע"פ שלא הרהר בבעילת אשה שהוא מכירה אם קדם אחד מכל אלו וראה ראיה של זוב תולין בו ואינו מטמא:

**משנה ג** הרואה קרי אינו מתטמא בזוב מעל"ע שראיה זו של זוב מחמת ש"ז הוא וכן למראה ולהרהור תולין בה מעל"ע אבל למאכל ולמשתה וכיוצא תולין בהן כל זמן שמצטער. מי שמל ואח"כ ראה זוב בין כנעני בין ישראל תולין במילה כל זמן שמצטער. כנעני שראה קרי ואח"כ נתגייר מטמא בזיבה מיד ואין תולין לו מעל"ע ועיין מה שכתבתי בבזיר בסופו וזה דוקא בשמל עצמו בעודו כנעני אבל מל עצמו אחר שנתגייר תולין במילה. קטן אין תולין במראה ובהרהור שאין לקטן מראה והרהור המביא לידי זוב וכשם שתולין לקטן בחולין כן תולין לו בחולי אמו אם יונק ממנה או צריך לאמו להאכילו מפיה. בד"א שכודקין את הזב בראיה שניה של זוב שבה יעשה זב אבל ראה ראיה ראשונה באונס ושניה מחמת בשרו הרי זה טמא שומאת זיבות אעפ"כ בודקין אותו בראשונה כדי למנות בה שלשה ראיות לחייבו קרבן וראיה שלישית אין בודקין אותו בה אלא אפילו ראה אותה מחמת אונס הואיל ונזקק לטומאה שהרי שני ראיות שנעשה בהן זב מחמת בשרו היה יתחייב בקרבן. כלב קאי אסיפא בעופות ובדגים מעל"ע דהכא כל הנהו דמעל"ע קחשיב אבל שלשת ימים מעל"ע איכא טובא וכלב לא נקיט אלא משום סיפא דמתני' דאהלות:

**משנה ד** הזב מטמא את המשכב ואת המושב בחמשה דרכים כיצד כלי העשוי למשכב או למושב או למרכב אפילו היה תחת האבן אם עמד אחר ממטמאי מו"מ על האבן או ישב עליה או שכב או נשען עליה או נתלה בה באבן הואיל ונתנשא על האבן שהכלי מונח תחתיה נטמאת הכלי העשוי למו"מ וכל אחד מהדרכים הוא הנקרא מדרס בכ"מ. וכן המשכב והמרכב הטמאין מטמאין את האדם בחמשה דברים הנ"ל. ועוד במגע ובמשא כיצד משכב או מרכב שדרס עליו הזב ונטמא במדרס הזב הנוגע בו או הנושאו טמא וכן היושב עליו או העומד או השוכב או הנתלה או הנשען אע"פ שהיתה אבן מבדלת בין אדם הטהור ובין המשכב הטמא הרי זה נטמא שנאמר והיושב על הכלי אשר ישב עליו הזב. מפי השמועה למדו שמקום שהזב יושב וממא מדרס אם ישב שם הטהור נטמא. מה הזב מטמא מרכב ומושב שתחת האבן אף הטהור מתטמא מן המשכב או המרכב שתחת האבן ואדם מטמא בגדים כל זמן שלא פירש ממטמאין:

---

ציונים

א חזב והטהור מיי' פ"ש מה' טומאת מו"ע ה"ד:

תוספות חדשים

א במשנה באסדא. פי' הרמב"ם היא ספינה קטנה מאד שעוברים בו בנהר. (וכ"כ הרא"ש):

## תוספות יום טוב זבים הזב והטהור פרק ג ר' עובדיה מברטנורה

פרק ג **א בספינה.** כתב הר"ב שהספינה קטנה כו' עיין בריש משנה ג': *[**או באסדא.** פי' הר"ב עגלים גדולים

פרק ג **א הזב** והטהור שישבו בספינה א) **או באסדא** ב). **או**

פרק ג **א הזב** והטהור. **או** באסדא. עגלים גדולים קשורים ביחד ונותנים אותם בים לו בנהר ומשימין עליהם כם ומוליכים

## מלאכת שלמה

**פ"ג** א הזב והטהור וכו'. (הגהה. וכתוב בתשובות הרשב"א ז"ל סי' כ"ח וז"ל כתבת עוד שנסתפק' במת שמטבירין אותו דרך ספינה קטנה לבית הקברות אם מותר לכהן ליכנס באותה ספינה בעוד שהמת

## חזון נחום

**א הזב** והטהור וכו'. כתב הרמב"ם פ"ח מה' טמאי מו"מ וז"ל לו שפלו בסולה בתחה רע והוא שמתבא בה ודוחק אותה אותו מן ע"כ. ופירש הרב"מ בשאותו בה וסיא נהבאת תוך ידו וכופה אותה היא מוזה אותו. ולע"ד פי' דברי

## יכין תפארת ישראל יכין

**פ"ג** א) קטנה. שנמצית בדרכים מוטעת. וכ"כ אסדה ובמה: ב) עגלים מהוקים יחד לשום בנהר. פלטסטע בל"ח: שתמא

www.daat.ac.il www.hebrewbooks.org

ומוליכים אותם ברוח אל מחוז חפצם. וכל' מקרא קרוין דוברות ואני אשימם דוברות ביס (מלכים א ח ט). ונקראים גמי רפסודות וגביאים לך רפסודות על יס יפו (דברי הימים ב ב טו): **או שרכבו על גבי בהמה.** סתם בהמה נכפפת תחת הרוכב הילכך לא שנא כתה רע ולא שנא כתה יפה נטמא הטהור ובגדיו. אבל מה שבהמה מסטת ברגליה. אין ניסט מחמת הרוכב אא"כ כתה רע כדמוכח פרק בתרא דאהלות: **אע"פ שאין בגדיהן נוגעים.** שאין בגדי הטהור נוגעים בבגדי הזב מ"מ טמאין מדרס שהספינה קטנה דומיא דאסדא ומתמוטטין. ופעמים שהזב מכריע הטהור ובגדיו ומטמאין בהיסט. וילפינן טומאת היסט מדכתיב (שם) וכל אשר יגע בו הזב וכתיב (שם ו) וכלי חרס אשר תבושל בו ישבר. מה בו האמור להלן מאוירו אף כאן מאוירו. שאין כלי חרס מיטמא במגעו של זב אא"כ נגע בו מאוירו. אבל נגע בו מאחוריו לא טמא. ומאחר שלמדנו שאין מטמא אותו אלא מאוירו. מה ת"ל אשר יגע בו. מגע שהוא ככולו. הוי אומר זה הסיטו. הא למדת שזב מטמא בהיסט. ואם היה טהור בקצה אחד של קורה. והניע הזב את הקורה בקצה השני עד התנועע הטהור שבקצתו הראשון. כבר נטמא הטהור בהיסט ונטמאו בגדיו טומאת מדרס אם הן בגדים ראוים למשכב ומושב: הגשיש של מטה. כמין עצים ארוכים שעותנים במטה של פרקים. ועל ידיהן המטה נגששת ונדבקת זו עם זו. ולפיכך

**אף** ע"פ שאין בגדיהם נוגעים. פי' הר"ב שאין בגדי הזב הטהור נוגעים. מהר"ם: **הרי אלו טמאים** מדרס. כתב הר"ב ופעמים שמכריע הזב הטהור כו' ולפי שאינו בודאי נראה שטומאתו בספק* (ועיין בסוף משנה דלקמן בפי' הר"ב) וכן דעת הרמב"ם פ"ט מה"מ [הל' ד'] אלא שכתב שטומאתו

**או שרכבו על גבי בהמה ג). אע"פ שאין בגדיהם נוגעים. הרי אלו טמאים מדרס ד). ישבו על הנסר. על הספסל. על הגשיש של מטה**

## מלאכת שלמה

שהמת שם ואם ים לחלק בין נתון במעה לנתון באחרון. והשבת דאין לחלק ובין כך ובין כך כהן אסור שהנוטל את המת או מסיטו עמא וכספינה קטנה היסט הוא לפי שהיא מתנדנדת ע"י כניסת בני אדם שם והבאת ראיה מדתנן במס' זבין פ"ג הזב והטהור שיכנו בספינה או בסדה או שרכבו ע"ג בהמה אע"פ שאין בגדיהם נוגעים הרי אלו טמאין מדרס. תשובה. כ"ל דכל מה שדנת בדבר זה כדין דגת ודברים ברורים הם לפי דעתי דספינה שאמרו אפילו בטומאת בנהר היא דאי לא ה"ל לפרושי ספינה שביבשה וכי קתני הזב והטהור שיכנו בספינה גדולה שהור לשלוג בספינה קטנה נופה ולימא בד"א בספינה אחרת אלא דכין כך ובין כך כל שקטנה הראויה להמיט בה אדם א' אפילו בים טהורים * דאיהי מתנדנדת לעולם מכחו אלא מכח המים. ואילו שכחו רע שהוא דק כ"כ שאין לחוק בעיקרו רובע קב וסוכה שכחה רע שנתבית בהיזונה כדאיתא בפרק המקבל אי אפשר שאין הרוח מסייעו להנידו לפעמים אלא שאין משגיחין אלא בגופו של דבר אם ראוי מלד עצמו להתמוטט מלד כחו של יושב בלי סייוע אחר טמא מפני שלעתים ינידנו הטהור או הזב כל א' לבדו ועוד מסתברא שלא נאמרו דברים הללו של מסייע אלא לענין שבת ולענין זב וטעמא משום דלענין שבת אמרינן בנים שעשו פטורין דכתיב בעשותה וכשזה יכול וזה יכול לר' יהודה נקרא מסייע והלכך שניהם פטורין. א"ל בזב משום דבעי שיעשה רובו עליו והיינו טעמא דכל הני מתני' דהיה רכוב ע"ג בהמה וד' עליות תחת מרכב רגלי הבהמה וזב שהיה מוטל על ה' ספסלים או על ה' פודליות וזב בכף מאזנים ומשכב ומושב כגנדו כרע הזב שהורין כרעו הן עמאין. ר"ם אומר ביחידי עמא וכמרובים עהור שאין אחד מהם נושא את רובו אבל אדם הנושא או המסיט את המת אפילו היו עשרה נושאים אותו מסיעין אותו עמאין ע"כ. ואיתא נמי שם בסי' תקל"ט): **אסראן.** פי' בערוך מסיעין עצים שתי וערב על המים עד שיעשה מגדל ועולין עליו בעלי המלחמה וי"א כשיש להם עצים גדולים וכו' כמו שפירש רש"ל. והרא"ש ז"ל פירשו אסדא ספינה קטנה עוברין בה הנהרות. והר"ם ז"ל גרסה דגרים סדה שפי' סדה כמו אסדא: **בפי' רש"ל** כך ז"ל ואתיב וכל כלי חרס אשר תבושל בו יטבר מה בו האמור להלן מאוירו אף בו האמור כאן מאוירו וכו': עוד בפירושו ז"ל שם אם בהמה נכפפת תחת הרוכב הלכך ל"ם כתה רע וכו'. אמר המלקט פירוש מדלא מפליג נבי בהמה בין כתה רע לכתה יפה כדמפליג נבי אילן: על הנשים. כתוב בערוך ואית דאמרי קשים ועוונין בכך ע"כ:

בזמן

## חזון נחום

דברי הרמב"ם שהאדם מחבא בה ומתמת שאתבא בה האדם ועי"ז דוחק אותה מוזת הסוכה את האדם וגרים כל שאחבא בחזיונה. ופי' סוכה עקר אילן: **בתב** הרמב"ם בפי' וז"ל בעיקר אלאו שהזב מעמא בהיסט והוא הסיסט אשר יסיע

---

## יבין תפארת ישראל יבין

ג) **שמטא נכפפת תחת הרוכב:** ד) **הטהור ובגדיו נעשו מדרס** דשמא כרע הטהור ונתלה הזב. ונעשה שאדם אא"ע קודם שפירש

בגדים ולאחר שפירש אינו אלא ראשון כדלקמן פ"ה מ"ב. וכל הבגדים ראוין למשכב כדמוכח. פכ"ח דכלים מ"ו וס"ק דאהלות מ"ה וכמה דוכתי ספ"ז מה"ל משכב. ומה שפי' הרב טומאת מדרס דמתני' משום הכרעה הוא שמא הכריע הטהור. הרמב"ם בחבורו לא כ"כ אלא שמא דרס הזב על בגדיו של טהור. וא"ל דלא ניחא ליה לפרש משום הכרעה דהא אמרי' לקמן פ"ד מ"ז גבי מרכב רגלי בהמה כשזב יכול וזה אינו יכול אינו אלא מסייע ואין בו ממש וא"כ בהך דהכא נמי אפילו הכריע הטהור אין בגדיו טמאין שהרי הבגדים אינם אלא מסייע שהאדם יכול להכריעו בלא הבגדים. והבגדים לבדם אין יכולין ואינם אלא מסייע. אלא ת"ל דהכרעה שאני שאם לא הכרעת הבגדים לא היה עולה הזב כ"כ והבגדים נורמין הכרעה יתירא והיתרון מכח הבגדים וסברא זו כתב הר"ם לקמן והרמב"ם לא ס"ל חילוק זה ולקמן רפ"ד גבי כפה שברא משמע ג"כ דאין לחלק בזה וכן משמע במתני' דלקמן. אבל הראב"ד בהשגות משמע דמפרש לה נמי משום הכרעה ומהלק בין הך דהכא למתני' דר"פ דלקמן דהתם כשיש אין כאן יפה להכריע ואין שם אפילו ספק עומאה ותוי"ט כתב בשמו דס"ל דהכא ליכא עומאת ספק ע"כ ואינו כן דהא הכא בהדיא קתני טמאין ולא כתב כן הראב"ד אלא אהך דר"פ דלקמן. וכתב הרב וילפינן טומאת היסט מדכתיב וכלי חרס אשר יגע בו הזב וכתיב וכלי חרס אשר תבושל בו מה בו האמור להלן מאוירו אף כאן מאוירו וכו' עכ"ל. הענין הוא דקרא וכ"ח אשר יגע בו הזב כולי' קרא יתירא הוא דמה בא ללמדנו אי למימרא אשר יגע בו בתוכו ולומר דגבי זב אינו מטמא מאוירו אלא במגע בתוכו א"א לומר כן כיון שבסדר הקל מטמא מאוירו לא ימטא בזב האמור. ואי לאגמורי אומרא בזב דאשר יגע בו אפילו מגבו מטמא אע"פ שהסדר אינו מטמא מגבו. לזה אמר דע"כ לאו בגבו קאמר כדאשכחן התם אשר תבושל בו ואין ביטול בגבו אלא בתוכו אף כאן בתוכו ואי בתוכו והא לא צריך מגע ומה ת"ל אשר יגע וע"כ מגעו שהוא ככולו וזהו הסיטו וזה חומר בזב שאינו בכל הטומאות דבכל הטומאות אפילו נוגע בגבו אינו מטמא ובזב אפילו בתגדנד מכחו הוי כנוגע באוירו. וכל זה מבואר בפירש"י דשבת דף פ"ג ובפסחים דף ס"ז. ולא כתוי"ט שכתב מה בו האמור להלן מאוירו שכל המתבטל מקצתו הוא באויר דאי נוגע בו בתוכו פשיטא מה לי נוגע הוא לו או בתוכו וכ"כ בקרבן אהרן עכ"ל ובאמת נדחקו דעיקר ילפותא מה בו האמור להלן כי' דלא נימא דאשר יגע בו היינו מגבו וילפי' מאשר תבושל בו דהתם א"א בגבו. וגם מ"ש דאי נוגע בתוכו פשיטא מה לי נוגע הוא לו וכו' הוא תמוה דאדרבה הוא לו היינו מגבו ואין שם טומאה כלל אלא דא"א לומר נוגע בתוכו דא"כ היקל בזב יותר מבשרן וכדפי':

ישבו על הנסר או על הספסל וכו'. מפי' הרב משמע דכל הני דחשיב ואזיל נמי טמאין מדרס כהני דלעיל שמא נתלה הטהור על הזב וכ"כ הרא"ש בהדיא. וא"א לומר כן דא"כ אמאי פלגינהו כתרי בבי ליטרבינהו וליתנינהו כיון דתרוייהו חד דינא וחד טעמא. ועוד אמאי לא פליג ר"י נמי ברישא. ולכך נראה דהני דסיפא קילי שפי ולית בהו משום דמדרס אלא משום היסט והטעם דספינה ואסדא ובהמה שדרך ליסב עליהן בקבע כמה ימים אע"פ שמתנדנדין דרך יציבתן בכך ויודעין שמתנדנדין ויושבין

*) הם"ל גר' שחסר כלא לאזה תיבות הכ"ל עמאים אבל ספינה גדולה אפי' טומדת בנים מסורים דאינה מתנדנדת מכחו אלא מכח המים והכיא ראי' בספינה קטנה אפי' כשטומדת בנים עמאה מאילן שכחוש רש

www.daat.ac.il www.hebrewbooks.org

### ציונים

ישבו על הנסר פיי' פ"ח ה"ו.

### אליהו רבה

**א** הרי אלו טמאים מדרס. איידי דמתמוטט אימא כלא הטהור את הזב והו"ל כתלה הזב על הטהור ועל בגדיו ומטמא לבגדים מדרס שעשאן מסבב ומושב

### משנה אחרונה

**פ"ג** א הרי אלו טמאין מדרס.

פי' הרב פעמים שהזב מכריע הטהור ובגדיו ונטמאו טומאת היסט ע"כ. ואינו נכון דמתני' טמאין מדרס קתני ולא היסט ויש חילוק בין מדרס להיסט אינו אלא ראשון. וה"ל לכתוב איפכא פעמים שהטהור מכריע את הזב ונטלא הזב כשוכב על בגדי הטהור ונטמאין מדרס וכ"כ הרא"ש שהטמא נתלה על בגדי הטהור. וגם בסמוך שכתב הר"ב אם הניע הזב את הקורה והתנועע הטהור שנקלהו האחר נטמא הטהור טומאת היסט ובגדיו טמאין מדרס ע"כ. גם זה תמוה דאם טמאין טומאת היסט אין כאן מדרס וכבר תמה תוי"ט בזה. ודע דכל טומאת מדרס דהכא לא קאי אלא אבגדים של הטהור שאם הזב נתלה עליהן נעשין משכב ומדרס והם אב הטומאה אפילו אחר שפירש הטמא מהם. אבל אדם עצמו אפילו אינו הזב נישא עליו אינו טמא מדרס אלא טומאת משא שנשא את הזב ונשעת משאו מטמא וכ"כ הרמב"ם בהדיא בגדיו של טהור.

**ב** הרי אלו טמאים מדרס. כתב הר"ב ופעמים שמכריע הזב הטהור כו' ולפי שאינו בודאי נראה שטומאתו בספק* (ועיין בסוף משנה דלקמן בפי' הר"ב) וכן דעת הרמב"ם פ"ט מה"מ [הל' ד'] אלא שכתב שטומאתו

מטה

**ג** אם שרכבו על גבי בהמה. אע"פ שאין בגדיהם נוגעים הרי אלו טמאים מדרס. כתב הר"ב ופעמים שמכריע הזב הטהור כו' ולפי שאינו בודאי נראה שטומאתו בספק* (ועיין בסוף משנה דלקמן בפי' הר"ב) וכן דעת הרמב"ם פ"ט מה"מ [הל' ד'] אלא שכתב שטומאתו

**ד** ישבו על הנסר. על הספסל. על הגשיש של מטה. כתב הר"ב ופעמים שמכריע הזב הטהור כו' ולפי שאינו בודאי נראה שטומאתו בספק* (ועיין בסוף משנה דלקמן בפי' הר"ב) וכן דעת הרמב"ם פ"ט מה"מ [הל' ד'] אלא שכתב שטומאתו

**ציונים**

עלו באילן כ"א קס"ז:

**חלופי גרסאות**

א קבוע בספר כד"ל על הספר. ועל הקורה כד"ל ובקורה. ועל הדלת כד"ל ובדלת:

**אליהו רבה**

על הכבש. משלה שעולין בה: ועל הדלת. שעשויים על שי לתוכה שכין בית עליה והיא שוכבת ומלעת. דומיא דכבש וקורה:

**משנה אחרונה**

ויושבין ומתוך שדרך ליסב עליהן ימים חייסינן שמא בא הזב על בגדי הטהור ויש כאן מדרס. אבל הני דסיפא יסבו על הספסל שאין דרך ליסב על דבר המתגלגל אלא שיסבו באקראי ולא ידעו שמחגירין או שאין מקפידין משום שאין יסיבתן אלא לפי שעה וכן כולהו דתסיב ואזיל אין יסיבתן אלא לשעה. והלכך בשעה מועטת לא חייסי' לספק מדרס אבל להיסב חייסי' שכן טהור שהסיב את הזב וכן זב שהסיבו איכא היסב והלכך בהני דסיפא לא הזכיר בגדיהם משום דלא חיישי' במדרס אלא בהיסב. והיסב הייך באדם כמו בבגדים אבל מדרס אינו אלא בבגדים. וגם הרמב"ם בחבורו העתיק הני דרישא בפ"ע מה"ל משכב לענין מדרס והני דסיפא העתיק בפ"ח משום היסב וכ"כ בפירושו כאן דמדרס לא שייך אלא ביושבים בספינה או רכבו ע"ג בהמה ושאר ענינים אינם אלא משום היסב. והלכך פליג ר"י בסיפא וס"ל דלא חיישינן כלל כיון דלא שכיח היסב בשעה מועטת ולא חיישי' מספק. ומכאן ג"כ ראיה דכל טומאה דהכא משום בגדים מדרס עליהן הזב דהיינו דבהני דסיפא לא שכיח מדרס כדפי'. ואלו לפי' הרב דמשום הכרעה אין

שטומאתו ספק שמא דרס הזב עליהן ולהראב"ד אין כאן טומאת ספק. ומ"ש הר"ב ויולפינן טומאת היסב וכו' מה בו האמור להלן מאוירו. שכן כל המתבטל אין כולו נוגע בו אבל יש מקצתו באוירו. וזה הוא שבא ג"ש ללמדנו. דאילו בא לתוכו ונוגע פשיטא ולא צריכא דמה לי נוגע בתוכה לו או נוגע בתוכו אלא באה ללמדנו שיטמא מאוירו. וכך פי' בקרבן אהרן. ומ"ש הר"ב ומה ת"ל אשר יגע בו. דפשיטא מי גרע משאר טומאות שמטמאות כלי חרס מאוירן כיון דכתיב גבי שרצים למה לי למכתביה הכא. רש"י פ"ט דשבת דף פ"ג. ומ"ש הר"ב ואם היה טהור כו' דגבי אדם נמי כתיב וכל אשר יגע בו הזב. ואי משום מגע הא כתיב נוגע בבשר הזב. אלא להביא מגעו שהוא ככולו ואיזה זה היסבו. רש"י שם. ומ"ש הר"ב שהנוגע הטהור כו' ונטמאו בגדיו טומאת מדרס. והוא שברע הטהור כדתנן בפ' דלקמן. וכמ"ש הר"ב בפ"פ דלעיל. אבל אם ברע הזב לא נטמא הטהור לטמא בגדים אלא נעשה ראשון. ולשון הרמב"ם בפ"ח מה' משכב הואיל ונתגדלו מחמת הזב הרי זה כמו שנגע בהן וטמאין ונעשו ראשון לטומאה וכו'. הנה למדת שהאדם הטהור שהסיב את הזב נטמא. משום נושא זב. והזב שהסיב את הטהור בין אדם בין כלים אפילו כלי חרס טמאין מפני שהגדת הזב לאחרים כאילו נגע בהן. פ"כ:

**האבלונם.** מפורש במשנה ג' פ"ב דר"ה: **בזמן** שהן מחגירין. כתב הר"ב נמצא נשען הזב על הטהור והטהור על הזב וכ"כ עוד הר"ב לקמן בד"ה על אילן יפה כו' ומ"מ אין טומאתן שוה כדפי' לעיל. ועיין בפי' הר"ב דמשנה לקמן ובסוף פרקין: *[**באילן**. והר"ב העתיק בשם פרקין. ועיין בפרק דלקמן מ"ש בסוף משנה ג']:

**בסוכה.** והר"ב העתיק בשוכה בשי"ן. וכן במשנה ב' פ"י דב"ק נכתב בסמ"ך והעתיק הר"ב בשי"ן וכן בכתוב גבי אבימלך בס' (שופטים ט) ויכרת שוכת עליה. ובמשנה ב' פ"ק דמכשירין גרסינן נמי בסמ"ך. וכן העתיק הר"ב לקמן פ"ד משנה ג': **שבחה** רע. כתב הר"ב כל שנטמאת בחזיתה שהאוחז בה טומאה בכף ידו. בפ"ע דב"מ דף ק"ה כל שנחבלת בחזיונה ופרש"י כלשון הר"ב. וכתבו התוספות תימה אמאי קרי אין כחו רע לפי שאינה נחבלת באגרופו אלא רותת תחתיהן. ע"כ. אבל לשון הרמב"ם בפ"ח מה' משכב בסוכה שבחה רע והיא שנחבלת בה ודוחק אותה חזון בו ופי' הכ"מ שר"ל כשאוחז בה והיא נחבלת תוך ידו וכופף אותה היא מזיזה אותו: **בסולם** מצרי. מפורש במשנה ו' פ"ג דב"ב: **הדלת.** מהר"ם הגיה ונקד הדלים בגולה מכילתין. ול"ל שדעתו כאותה ששינו ברפ"ד דפאה:

מגיפין

ולפיכך נקראים אותן העליה גשרים. פ"א עליה שנותנים תחת ברעי המטה אלא יפסדו מלחלוחית הארץ: שהן מחגירין. כאדם חגר שאינו יכול להניח שתי רגליו כאחד. כך אלו כשיושבים עליהם בני אדם נוטים לכאן ולכאן. מתוך כך נמצא נשען הזב על הטהור והטהור על הזב: באילן שבחו רע. והיכי דמי אילן שבחו רע כל שאין עקרו רחב ועב כדי לחוק בו רובע הקב: **או שוכה.** דהיינו עגף אילן שבחה רע. והיכי דמי שוכה שבחה רע כל שנטמאת בחזיתה שהאוחז בה טומאה בכף ידו: על אילן יפה. אפילו עומדת השוכה באילן שבחו יפה. וכל הני

מטה ח). ועל האבלונים י). בזמן שהן מחגירין יז). עלו באילן שבחו רע ח). בסוכה ט) שבחה רע י). באילן יפה. בסולם מצרי יא) בזמן שאינו קבוע במסמר יב). על הכבש יג). ועל הקורה. ועל הדלת. בזמן שאין עשוין בטיט יד).

טמאים

נכפפים תחתיהן וכבד העליון על התחתון ונשען עליו. ודין זב שנשען על הטהור. ודין טהור שנשען על הזב טמא: שאינו קבוע במסמר. ומתוך כך הוא נכפף: על הכבש. על הגשר: שאינן עשוין בטיט טמאין. מפני שהן נכפפים:

ור'

## מלאכת שלמה

**בזמן שהן מחגירין.** אבולהו קאי פי' ברגלי הספסל אינם שוין שהאחד קצר מחבירו שבשאדם יושב עליו יתנועע ויתנודד אילך ואילך כמו החגר. והקשו שם תוס' ז"ל תימא אפילו אין כחו רע שאין יכול להסיבו אמאי טהור הלא יטמא התחתון לעליון ועוד טומאה בחבורין היא ושמא טומאת ז' כדאמרינן בפרק אין מעמידין וי"ל כגון שתחתון כגעני שאינו מקבל טומאה וטהור העליון מטומאה דאורייתא ח"כ אפילו התחתון ישראל וכגון שלובשין הרבה בגדים דטומאה בחבורין לא מטמא אלא אדם אחד או בגד אחד אבל שני אין שמא אלא ראשון ולא יטמא עכ"ל ז"ל. פי' ר"ם לוריא ז"ל פי' אפילו יטמא בגדים שני בחבורין מדרבנן מ"מ בגד עליון אי האדם שהוא עליון לא יטמא בחבורין טומאה חמורה אלא עושה ראשון. לטמא אוכלין ומשקין ע"כ: בסוכה שבחה רע באילן יפה. במסמיות מוגהות לפי' הרמב"ם ז"ל מלאתי מתוק מלות באילן יפה ושם במליעה דף ק"ה בפ' המקבל מפ' איזהו סוכה שבחה רע כל שנחבלת בחזיונה ומפרש הרמב"ם ז"ל שם בפ"ח בחזיונה כשאוחז בה והיא נחבלת תוך ידו וכופף אותה היא מזזת אותו ולזה קורא אותה כחה רע בלשון ראשון דר"ע ז"ל ונטמאו בגדיו טומאת מדרס כתב עליו החכם ה"ר שלימון ז"ל לא דק לאין הזב מטמא בהיסב להיות מדרס אם הן ראויין למשכב ואינם אלא ראשון ושאני ספינה ואסדא ובהמה שלפעמים מכריע הטהור את הזב וה"ל כמו הזב בכף מאזנים ומשכב בכף שנייה והכריע המשכב את הזב דהוי כאלו דרס עליו. גם פי' הרמב"ם ז"ל דחוק שפי' שאינו חושבים שמא דרס ושיין בפי' הר"ם ז"ל. עכ"ל ז"ל: **ובסולם מצרי.** כתב ה"ר יהוסף ז"ל ס"א או על סולם:

מגיפין

## חזון נחום

יסיב הזב לטהור כמו שיהיה האיש הטהור על קצה קורה יגע הזב הקצה האחר עד שיחדש לטהור תופשה מתחת הזב הרי בגד נטמא ואם היו בגדיו ראויין למדרס הויין מדרס בתנאי שיהיו יושבין בספינה וכיוצא בה או רוכבים על גבי בהמה אשר אפשר שידרס עליהם אבל כשהם כלים שבאה עליהם תנועת היסבו לבד הרי אלו נמאסים כאלו נגע בהם. אמנם כשהם יושבים או רוכבים אמו תושבין שמא דרס ע"כ. טומאתו מבוארת דעל כל פנים הבגדים נמאסים טומאת היסב כמו האדם

## יכין תפארת ישראל יכין

שפירש ממטמאו. ואחר שפירש הו"ל ראשון לטומאה. אמנם בגדיו של טהור נעשו עי"ז משכב ממש. דהו"ל אה"ע. עיין פתיחה סי' כ"ג. [ואילה"ק האיך הבגדים של הטהור טמאין מדרס הרי אין מיוחדין למשכב רק לגיסה. וא"ל לזב שיושב עליהן. שמוד ומא"ל. וכ"כ קצה לעומאה בגזרו אבגדי ע"ה מחשש שמא ישבה עליהן אשתו מלה. הרי מדמיוחדין לגיסה. אם תשב עליהן יאמרו עמוגמ"ל. תי' א"מ הגאון זצוק"ל דרק בכלים קטנים מחלקינן בין מיוחדין לשכיבה או לא. משא"כ בבגדים רבים. דהרי שוכב בהן בעודן עליו. וכן מלאתי במזרחי ויקרא ע"ו פ"ד בשם ת"כ ורמב"ם ספ"ז ממשכב]:

ה) עליה שמהדקים חלקי מטה זב"ז. וי"א מושב לכרעי מטה: ו) שטאגנגו: ז) כחיגר. שכשיושבין עליהן נוטין לכאן ולכאן: ח) והיינו כל שאין בעובי עיקרו בכדי לחוק רובע קב: ט) עגף: י) שדקה כ"כ שכשאחזה נכפפת. אף שהיא מחוברת לאילן שבחו יפה: יא) קנון הוא: יב) לכותל: יג) גשר או ברעספע: יד) דכולן נכפפים תחתיהן:



www.daat.ac.il www.hebrewbooks.org

ור' יהודה מטהר. ואין הלכה כר' יהודה: **ב** מגיפין. סוגרים את הדלת או פותחים אותו יחדיו הזב והטהור: עד שיהא זה מגיף. לעולם אין כאן טומאה עד שיהא זה מושך לפתוח. וזה מושך לסגור. שאין מגיחים זה לזה: עד שיהא הטהור מעלה את הטמא. ואז בגדי הטהור טמאים מדרס שכובד הטמא על הטהור ונשמן עליו. ובגדיו של טהור טמאים מדרס. אבל טמא מעלה את הטהור אין משענת הטמא על הטהור ואין בגדיו של טהור טמאים מדרס. ואין הלכה כר' יהודה: מפשילין בחבלין. הזב והטהור יחדיו גולדים בחבלים ואפילו שניהם מלד אחד: זה מושך הילך וזה מושך הילך. זה עומד למזרח ומושך אליו. וזה עומד למערב ומושך אליו: בין בעומדים. יש דברים נאורגים מעומד ויש מיושב. והטמא והטהור אורגים ביחד או טוחנים: ר"ש מטהר בבלן. ואין הלכה כר"ש:

**ב** מגיפין. פי' בין שהזב והטהור סוגרים הדלת. בין שהם פותחים. טמא. דא"א שלא יהו נתלין זה בזה קלת. מהר"ם: *[**רבי** יהודה אומר עד שיהא הטהור כו'. פי' הר"ב ואז בגדי הטהור כו' כדמחלק בפירושו ס"פ וכבר הזכרתיו במשנה דלעיל: **בין** בעומדים כו'. פי' הר"ב יש דברים כו' ועיין מ"ש בפ"ב דנגעים משנה ד'] :

**ב** מגיפין. פי' בין שהזב והטהור סוגרים הדלת. בין שהם פותחים. טמא. דא"א שלא יהו נתלין זה בזה קלת. מהר"ם: *[**רבי** יהודה אומר עד שיהא הטהור כו'. פי' הר"ב ואז בגדי הטהור כו' כדמחלק בפירושו ס"פ וכבר הזכרתיו במשנה דלעיל: **בין** בעומדים כו'. פי' הר"ב יש דברים כו' ועיין מ"ש בפ"ב דנגעים משנה ד'] :

**ב** מגיפין. רבי יהודה מטהר: **ב** מגיפין או פותחין (טו). וחכ"א עד שיהא זה מגיף. וזה פותח (טז). מעלין זה את זה מן הבור. רבי יהודה אומר. עד שיהא הטהור מעלה את הטמא (יז). מפשילין בחבלין (יח). וחכ"א עד שיהיה זה מושך הילך. וזה מושך הילך. אורגים בין בעומדין. בין ביושבין (יט). או טוחנין. רבי שמעון מטהר בבולן. חוץ מן הטוחנין ברחים

**ב** מגיפין. גראה לפרש בין אם מגיפין או פותחין הזב והטהור טמא משום היסט הזב. ואטמאים דקתני לעיל בריש קמי וכן מעלין זה את זה מן הבור ומפשילין בחבלים ואורגים. משמע מפי' הרמב"ם ז"ל שכתב מגיפין וכו' ואלה כולם מונים מן ההיסט עכ"ל ז"ל: עד שיהא זה מגיף וזה פותח. אבל שניהם מגיפין או פותחין במלאכה קלה כזאת אין האחד נתלה על חבירו ודומה למשאן קל דטהורין. הרא"ם ז"ל:

עד שיהא הטהור מעלה את הטמא. (א) אז הטמא נתלה מכח הטהור וה"ל כמו כרע המשכב בכף מאזנים אבל טמא מעלה את הטהור האדם ובגדיו ראשון כדין משא הזב אבל טהורין ממדרס ורבנן סברי גם כשהטמא מעלה הטהור כיון שהטמא מלמעלה חשבינן לי' כנתלה על בגדי הטהור וכן אם היו מפשילין בחבלים פי' גולדין וחבלים חשבי ליה מלאכה קלה אבל אורגין בין בעמידה בין בישיבה או טוחנין מלאכה כבדה היא ורש"א דוקא שחיגה ברחיים של יד ולא דוקא נקט של יד דה"ה רחיים של חמור לר"ש דהכי קתני בהדיא בברייתא ומודה ר"ש בשנים שהיו טוחנים ברחיים של חמור או ברחיים של יד או טוחנים ברחיים ר"ש אומר וכו' כך מצאתי מונה:

פורקין

**ב** מגיפין. פי' בין שהזב והטהור סוגרים הדלת. בין שהם פותחים. טמא. דא"א שלא יהו נתלין זה בזה קלת. מהר"ם: *[**רבי** יהודה אומר עד שיהא הטהור כו'. פי' הר"ב ואז בגדי הטהור כו' כדמחלק בפירושו ס"פ וכבר הזכרתיו במשנה דלעיל: **בין** בעומדים כו'. פי' הר"ב יש דברים כו' ועיין מ"ש בפ"ב דנגעים משנה ד'] :

## מלאכת שלמה

**ב** מגיפין. גראה לפרש בין אם מגיפין או פותחין הזב והטהור טמא משום היסט הזב. ואטמאים דקתני לעיל בריש קמי וכן מעלין זה את זה מן הבור ומפשילין בחבלים ואורגים. משמע מפי' הרמב"ם ז"ל שכתב מגיפין וכו' ואלה כולם מונים מן ההיסט עכ"ל ז"ל: עד שיהא זה מגיף וזה פותח. אבל שניהם מגיפין או פותחין במלאכה קלה כזאת אין האחד נתלה על חבירו ודומה למשאן קל דטהורין. הרא"ם ז"ל:

עד שיהא הטהור מעלה את הטמא. (א) אז הטמא נתלה מכח הטהור וה"ל כמו כרע המשכב בכף מאזנים אבל טמא מעלה את הטהור האדם ובגדיו ראשון כדין משא הזב אבל טהורין ממדרס ורבנן סברי גם כשהטמא מעלה הטהור כיון שהטמא מלמעלה חשבינן לי' כנתלה על בגדי הטהור וכן אם היו מפשילין בחבלים פי' גולדין וחבלים חשבי ליה מלאכה קלה אבל אורגין בין בעמידה בין בישיבה או טוחנין מלאכה כבדה היא ורש"א דוקא שחיגה ברחיים של יד ולא דוקא נקט של יד דה"ה רחיים של חמור לר"ש דהכי קתני בהדיא בברייתא ומודה ר"ש בשנים שהיו טוחנים ברחיים של חמור או ברחיים של יד או טוחנים ברחיים ר"ש אומר וכו' כך מצאתי מונה:

## חזון נחום

האדם עצמו אמנם טומאת מדרס הוא דקתמר דהוית ספק וא"כ מ"ש הרמב"ם פ"ט מה' מטמאי מו"מ וז"ל הזב והטהור שישבו בספינה קטנה היכולה להסיע באדם אחד או באסדא או ארכבו על גבי בהמה אע"פ שאין בגדיהם נוגעין זה בזה הרי בגדי הטהור טמאים מדרס וטומאתו בספק שמא דרס הזב עליהן כו' כוותה ז"ל דמעמא היסט ודאי שהן טמאין וכדמשמע בהדיא מדבריו שם פ"ח דין ז' הזב והטהור כו' יע"ש עד אבל אם ישבו בספינה גדולה שאינה יכולה להסיע באדם וכו' דמשמע בספינה קטנה טמא מעמא היסט וכמו שהוא עצמו טמא ודאי מעמא היסט כן הדין בבגדיו אלא בטומאת מדרס הוא בספק ודוקא בספינה קטנה הוא שיש להספקה שמא דרס דמחמת שהמקום לא קרוב הדבר שידרסו זה על זה. אבל בספינה גדולה ליכא למיחש לדריסה גם לא להיסט. ולפ"ז יש להעיר הרמב"ם מיד האחרי הראב"ד במה שהגיג וכתב וז"ל ואין כאן טומאת ספק אלא כאותה שנמצאו פורקין מן החמור או טוענין בזמן שמשאן כבד טמאין לתרומה ע"כ. כי גם הרמב"ם סבירא ליה דטמאין מעמא היסט בהסיל דפרקין והוו לראשון לטומאה יש להספקה שמא הם אב הטומאה מעמא היסט ולשון הר"ב כפי' אע"פ שאין בגדיהם נוגעין שאין בגדי הטהור נוגעין בבגדי הזב מ"מ טמאין מדרס שהספינה קטנה דומיא דאסדא ומתמוטטין ופעמים שהזב מכריע הטהור ובגדיו ומטמאין בהיסט וכו' ע"כ. וקשה דפתח במדרס וסיים בהיסט ואין דומה שזה ושיין בהר"ב כי גם הר"ב פירש לעמאין דמתני' משום ספק דריסה אלא שלא הזכיר היסט כלל וז"ל אע"פ שאין בגדיהם נוגעים שאין בגדי הטהור נוגעין בבגדי הזב מ"מ טמאין מדרס שהספינה קטנה דומיא דאסדא ומתמוטטין ופעמים מכריע הטהור ובגדיו כשהיא דפ' ר' עקיבא דכתבו הן שמאין וכו' ע"כ. ונראה לבאורה דמאי דקתמר ופעמים מכריע הטהור ובגדיו שיהו לומר שהטהור למעה בכף מאזנים לפי שהוא הכביד והכריע ונמצא שנשאו את הזב ולהכי טמאין מדרס וכמ"ש הרמב"ם פ"ח הזב בכף מאזנים ולכי שעשו למשכב או למדרכה בכף שניה בנגדו כרע הזב הרי הם ככלים שנגע בהן שהרי הסיטן כרעו הן טמאין מטום משכב ומעשו אב שהרי כשלו הזב וכאלו עמד עליהן וכו' ע"כ. אמנם לשון הר"ב ופעמים שהזב מכריע הטהור ובגדיו ומטמאין בהיסט ע"כ. דהייגו שהזב הטהור ובגדיו למעלה דהייגו כרע הזב שיש שם טומאת היסט ולא טומאת מדרס ומ"ל קשה איך כתב בראש דבריו טומאת מדרס ושוב למה לא כתב דפעמים מכריע הטהור ובגדיו וכו' טומאת מדרס וכמ"ש הר"ב. לכך אני אומר דהיסוד יש בלשון הר"ב וכ"ל מ"מ טמאין מדרס שהספינה קטנה דומיא דאסדא ומתמוטטין ופעמים מכריע הטהור ובגדיו ופעמים שהזב מכריע הטהור ובגדיו ומטמאין בהיסט ועל הראב"ד קשה לי במ"ש אין כאן טומאת ספק אלא כאותה שנמצאו וכו' כמ"ל והלא אף אותה שנמצאו הוי כמו הכא וכמ"ש הר"ב והר"ב וז"ל פורקין משאור טמא דשמא מתוך כובד המשא נשען זב על הטהור ונמצא טהור מסיטו או טהור היסט עליו ע"כ ואין דומה שזה וכמ"ש הרמב"ם פ"ח וז"ל הנה למדת שהאדם הטהור שהסיט את הזב ונמצא מטום מגע זב שהסיט את הטהור בין אדם בין כלים אפילו כלי חרס טמאין מפני שהגדת הזב לאחרים כאלו נגע בהן ע"כ. הא קמן שטומאת היסט בודאי וטומאת מדרס בספק והייגו כנ"ל וכדברי הרמב"ם נמצא דפכ"ל דטמאים מדרס דריסת לאו הייגו בודאי טמאין דומיא דריסת וטמאין דנגו פורקין פי' לפעמים בהיסט ולפעמים במדרס והדברי הראב"ד נ"ע ונראה שדעת הראב"ד דהיסת והתם א"א שלא ידרסו זה על זה בודאי אבל הא ליתא דאם כן דטומאתו ודאי אמאי כתב שם הראב"ד טמאין לתרומה וקי"ל שאין שורפין את התרומה ע"ז כדאיתא בגמרא הלכך דברי הראב"ד מוקשים מיגם וכם וכ"ע. ועיין במ"ש במתני' לקמן ולפירוש הר"ש לא ידענא מ"ש רישא דתני מדרס ומ"ש סיפא דלא תני:

**ר' יהודה** מטהר. עטמא דר' יהודה לא ידענא גם לא ידענא לי פליג אמי תרשא: **ב עד** שיהא זה מגיף וזה פותח. אבל שניהם מגיפין או פותחין במלאכה קלה כזאת אין האחד נתלה על חבירו ודומה למשאן קל דטהורין. הרא"ם ז"ל: **עד** שיהא הטהור מעלה את הטמא. עיין מלאכת שלמה

אות (א) כיולא בזה פירשו הר"ש והר"ב וא"כ מתלוקת ר' יהודה וחכמים שייגו לענין מדרס דוקא דלר"י טמא מעלה את הטהור אינו טמא מדרס ולרבנן אף כזה טמא מדרס ולפ"ז

**תוספות חדשים** **ב** בהר"ב ד"ה עד שיהא כו' ואז בגדי כו'. דהוי ליה כמו כרע המשכב בכף מאזנים. והזב למעלה ורבנן סברי גם כשהטמא מעלה את הטהור. כיון שהוא מלמעלה חשבינן ליה כנתלה על בגד הטהור. משמע מדבריו דלהנגדים קאי פלוגתייהו. אבל דעת הרמב"ם פ"ח מהמו"מ הלכה ח' אינו כן אלא דקאי אאדם ע"ש בכ"מ שכתב דספק בחכמים. ובאמת באדם אין תיקון בין היסט למשא ולעולם אינו אלא ראשון. וכזה מודה ר"י גם בפי' ספק בהדיא דאין הלכה כר"י. כ"ל לדעת המתני' נקיט:

## יכין — תפארת ישראל — יכין

(טו) זב וטהור שסגרו או פתחו יחד הדלת: (טז) דזה מושך הילך וזה הילך: (יז) שכובד הזב על הטהור. משא"כ איפכא אינו רק ראשון. וחכמים ס"ל גזרינן הא אמו הא: (יח) זב וטהור שגלו יחד חבל. ואפילו היו שניהן מלד א': (יט) ר"ל בין מעומד

לקולא עד שיהא זה מגיף וזה פותח וכן בסיפא גבי מפשילין בחבלים אמרו חכמים עד שיהא זה מושך הילך וכו' וא"ש דבמליתא גבי מעלין מן הבור הוו חכמים לחומרא ור"ו לקולא וראיתי בתוספתא דחכמים ס"ל התם עד שיהא הטהור מעלה את הטמא ונראה ג"כ שכך היתה גירסת הרמב"ם בחבורו פ"ח שפסק להלכה עד שיהא הטהור מעלה את הטמא וע"כ גירסתו היתה במשנה מעלין זא"ז מן הבור דברי ר"י וחכ"א עד שיהא הטהור מעלה את הטמא. והשתא דברי התוספתא והמשנה מכוונים שחכמים הם המקילין חכמים מקילין בשפתייהו בריש ובסיפא ונראה כן שטעות נפל בכל ספרי משניות שלפנינו ופ"ל מעלין זה א"ז דברי ר"י וחכ"א עד שיהא הטהור מעלה

**ציונים**

**ב** עד שיהא מיי' שם ס"ב מעלין זא"ז מיי' שם ס"ד: עד שיהא מיי' שם. מושך יכולמי פהדרין פ"ז ה"ד. אורגים מיי' שם.

**אליהו רבה**

**ב** חוץ מן הטוחנים ברחיים של יד. ה"ה של חמור כדתניא בתוספתא פורקים מן החמור או טוענין בזמן כו'. כהא דמי ר"ש מודה בזמן שמשאם כבד טמאים כדתניא בתוספתא מודה ר"ש בשנים שהיו טוחנים ברחיים של יד או של חמור או טוענין בזמן שמשאן כבד בגדי טהור טמאין:

**משנה אחרונה**

לחלק: **ב** מגיפין או פותחין. כולה מתני' לענין מדרס אירי כדלעיל גבי זב וטהור שישבו בספינה וכ"כ הרא"ש בהדיא וכך נוטה דעת הר"ש וכך הם דברי הרב. דאלו לענין טומאת היסט לא הוו פליגי חכמים לומר עד שיהא זה מגיף וזה פותח דלענין היסט בין טמא נושא את הטהור ובין הטהור את הטמא לעולם האדם עצמו אינו אלא ראשון אלא לענין מדרס של בגדים אירי שאם הטהור נושא את הטמא הרי בגדיו טמאין מדרס ואם הטמא נושא את הטהור אין כאן אלא היסט והוי ראשון לטומאה. אלא שהרמב"ם בפירושו כתב ואלה כולם מינים מן ההיסט. וגם בחבורו פ"ח מה"ל משכב לא הזכיר בכאן מדרס לענין הבגדים אלא כתב העלו זה את זה מן הבור אם הטמא העלה את הטהור טמאהו מפני שהסיטו ואם הטהור העלה את הטמא טמא מפני שנושאו ע"כ. וא"ל שרבינו קיצר וסמך אדלעיל דלענין הבגדים יש חילוק דמשום היסט אינם אלא ראשון ואי משום משא הם אב כמשכב הזב: **ר"י** אומר עד שיהא הטהור מעלה את הטמא. נ"ע דבריש גבי מגיפין או פותחין הוו חכמים



www.daat.ac.il www.hebrewbooks.org

**בזמן** שמשאן כבד. כתב הר"ב וגמלא טהור מסיטו או טומאתן שוה כדפרישים לעיל: **וכן** ול' הר"ב שאין זה היסט גמור וכ"ם ול' מהר"ם. ועוד שספק הוא. ע"כ. אבל ראיתי בפרש"י בפ"ק דנדה דף ז' שכתב ג"כ וכ"ם כו' והואיל ואינו אלא ספק לפיכך אין שורפין את התרומה. הראב"ד בפ"ט מה' משכב (הלכה ד'): ג *[**ובסולם** לורי. עיין במשנה ו' פ"ג דב"ב]: **אפי'** מגד אחד. אפילו עלו מגד אחד. הרמב"ם פ"ח מהלכות משכב ומושב (הלכה ז'):

דמאי מתוך כובד כו' טהור ניסט עליו ואין טהורים לבני הכנסת. שספק הוא וכן ל' הר"ם

בזמן שמשאן כבד טמאים. דאמאי מתוך כובד המשא נשען הזב על הטהור וגמלא טהור מסיטו או טהור ניסט עליו: וכלן. אפילו משאן כבד: טהורים לבני הכנסת. כלומר לאוכלים חוליהן בטהרה שאין זה היסט גמור וכ"ם שספק הוא: וטמאים לתרומה. מדרבנן. ואפילו בספק:

**ג** כל שאינה יכולה להמיט באדם. שהיא גדולה כל כך שכשטולה בה אדם אינה מתמוטטת: **הטהור** מכה את הטמא. את הזב: הרי ברחים של יד. פורקין מן החמור או טוענין. בזמן שמשאם כבד כ). טמאין. בזמן שמשאם קל. טהורין. וכולן טהורין לבני הכנסת כא). וטמאין לתרומה כב): **ג** הזב והטהור שישבו בספינה גדולה. איזו היא ספינה גדולה. ר' יהודה אומר כל שאינה יכולה להמיט באדם כג). ישבו על הנסר. על הספסל. על הגשיש של מטה. ועל האכלונס. בזמן שאינן מחגירין. עלו באילן שכחו יפה. בסוכה שכחה יפה. ובסולם צורי כד) או מצרי. בזמן שהוא קבוע במסמר. על הכבש. על הקורה. ועל הדלת. בזמן שהן עשויין בטיט. אפי' מצד אחד כה). טהורין. הטהור מכה

## מלאכת שלמה

**פורקין מן** החמור. בפ"ק דנדה דף ז' קאמר דתנן זב וטהור שהיו פורקין מן החמור או טוענין בזמן שמשאן כבד טמא משאן קל טהור וכולן טהורין לבני הכנסת וטמאין לתרומה ופי' רש"י ז"ל וכולן טהורין לבני הכנסת אפילו משאן כבד וכתבו עליו תוס' ז"ל ואין נראה דוכולן קאי אמשאן כבד דכמשאן כבד נראה דטמא אפילו לחולין דא"א אלא יסיט זה את זה אלא אמשאן קל קאי וכן משמע במס' זבין דקתני התם משאן קל טהורין לבני הכנסת וטמאין לתרומה והא דקתני הכא וכולן טהורים לבני הכנסת. אבל מציינא דטהרה דהתם קאי עכ"ל ז"ל משמע שהיה להם ז"ל נוסחא אחרינא בגירסת המשנה וכן כתב ג"כ הר"ם ז"ל דאית דלא גרסי אלא משאם קל טהורים לבני כנסת ול"ג וכולם ע"כ:

**בזמן** שמשאם וכו'. מ"מ שמשאן כו"ו והכי נמי הגיהו במתני' דבריש פרקין דלקמן:

**וכולן** טהורין לבני הכנסת (ב). הא דקרי הכא בני הכנסת לאוכלי חוליהן בטהרה ובפרק כל פסולי המוקדשין גבי בכור דיש לו מום מוכהן דהתרתו ע"פ ג' בני כנסת פי' הדיוטות שאינם מומחין. בכל מקום קורא בני כנסת הפחותין מעלה אחת מן הכהנים אלא מלשון קבוץ המון העם. הרא"ם ז"ל. וז"ל תוס' ז"ל פ"ק דנדה וא"ת דהכא קרי בני כנסת לאוכלי חוליהן בטהרה ובפרק פסולי המוקדשין גבי מומי בכור קאמר דהתרתו ע"פ שלשה בני כנסת והתם אפילו שלשה הדיוטות כשרים וי"ל דהכא נמי מזכיר בני הכנסת לגריעותא כלומר שאינם אוכלים תרומה ע"כ וכן פי' הר"ם ז"ל ג"כ. והרמב"ם ז"ל פירש וכולן פי' כל הכהנים בזה הפרק הם טמאים ורא"מון לעומתה לענין תרומה ומה שמלמעלה ממנה בקדושה אבל שלא יבא לבית הכנסת שנייחד לו מקום כזבים ומצורעים לא ע"כ:

**ג הזב** והטהור וכו'. הגי תרי בבי קתני לענין טהרה הר"ם ז"ל ונלע"ד דמרישא לא משמיע שפיר בבי דסיפא ולהכי אצטריך למיתניהו וקל להבין: **להמיט** באדם. הרא"ם ז"ל נראה דגרים להסיט באדם וכך הוא הלשון שם בפ"ט סי' ד' כתב בספינה קטנה היכולה להמיט באדם אחד. ומ"מ להמיט בה אדם אחד: **בסולם** צורי. פי' אפילו אם אינו קבוע במסמר או מצרי בזמן שהוא קבוע במסמר הרמב"ם ז"ל השמיט סולם צורי שם ביד ושם מצאתי כתוב או בכבש וכקורה ובדלת שמחוברין בטיט אפילו עלו מגד אחד ה"ז טהור ע"ב: שאם

## חזון נחום

ולפ"ז יש לתמוה על הרמב"ם בפ"ת ממטמאי מו"מ שכתב וז"ל זב וטהור העלו זה את זה מן הסוד אם הטמא העלה את הטהור ממאהו מפני שהסיטו ואם הטהור העלה את הטמא טמא במאהו כמ"ש ע"כ. ודכריו אלה עולים בל"י לדברנו כין כך וכין כך טמא טומאת מדרס לפי מ"ש. והנה הרמב"ם בפי' לא פי' כלום ע"ז. אמנם בפי' הר"ם כתוב בלשון זה עד שיהא טהור מעלה את הטמא אבל טמא מעלה את הטהור מסור וטעמא לא אתפרש ובמא לענין בגדיו טמאין וכו' יש"ש. וא"ל דהרמב"ם ז"ל ס"ל דר"י דאמר טהור הוא שהור ממש ולרבנן עמא היסט ופסק כרבנן אלא דלפ"ז צריך לדעת מאי דעתיה דר"י דמטהר לגמרי וכמו שהקשה הר"ם וא"ש.

**ובלן טהורין לבני הכנסת.** (עיין מלאכת שלמה אות ב'). הרמב"ם בתיבורו שם פ"ת הטמיע הלי וכולן כו' ולא ידעתי למה. ומדברי הפי' הנ' נראה שהיה לזבין מקום מיוחד ולא היו נכנסין לבית הכנסת בהיותם זבין ומלאן סמך למה שכתוב בספר המפה שהנשים בימי טומאתם אינן נכנסות לבית הכנסת לשונות נשים עיין בתוס' ש"ם:

**ר' יהודה** אומר כל שאינה יכולה להמיט. נראה דר' יהודה מפרש הוא לא חולק כן נראה מדברי הרמב"ם בתיבורו שם. ועל הדלת כתב התוי"ט מהר"ם גרים בכולים פרקין הדלית יש"ם. וקשיא לי איך יהכא לענין מדרס אילו כמ"ש המפרשים ז"ל הולל מטמא מדרס כמו כרים פרקין:

www.daat.ac.il www.hebrewbooks.org

## יכין תפארת ישראל יכין

מעומד לו מיושב: כ) דעיי"ז נשען הזב על הטהור: כא) ר"ל לאוכלי חולין בטהרה דהו"ל ספק היסט גם אינו היסט גמור: כב) מד"ם: כג) להתנדנד בשעולה בה האדם: כד) גדול הוא: כה) אפילו עלו מגד אחד: ר"ל

נגעה תרומה באותן החולין טמאין אלא טיהרו לבני הכנסת אלא אכילתן שאע"פ שרגילין לאכול חולין בטהרה גם אלו המוכין טהורין להן דכל ספק בחולין טהור לענין אכילתן ולא לענין נגיעת התרומה בהן וכדפי' בזה ספ"ד דטהרות. ודע שהראב"ד רפ"ע מה"ל מפכב כתב דטמאין לתרומה שהתרומה היא תלוי' לא אוכלין ולא שורפין כדאיתא בנדה ע"כ. ובאמת דהכי איתא שם בפ"ק דף ז'. א"ת היכי נמשכת ספק טומאה דחולין לי' דרה"י טמא ודאי. לי דרה"ר טהור ודאי. כבר תירצו התו' ברים נדה והר"ם פ"ח דתרומות בשתי חביות דרה"ר ונגע טמא באחת מהן ואינו יודע באיזהו וכו': **ג בזמן** שאינה יכולה להמיט. והרמב"ם בחבורו העתיק בזמן שאינה יכולה להסיט: **להמיט** באדם. הלשון משמע שאדם אחד אינו יכול להסיעה אבל בהרבה בני אדם ודאי מתמוטטת. ומתני' זב וטהור דוקא יחידים. ושב ראיתי שהרמב"ם כתב בהדיא בפ"ט מה"ל משכב שיכולה להמיט באדם אחד: ועל הספסל. שתם שספסל כלי שעשוי ליסיבה הוא. אבל כאן אין לפרש כן דאפילו בלא היסט ומדרס מקום שהזב יושב ומטמא ושב הטהור ונטמא כמ"ש תוי"ט סוף פ' לגעיל. וא"ל שספסל זה אינו כלי ואינו עשוי ליסיבה ולא נטמא כמושב הזב ודומיא דנשים וכלונס: **אפילו** עלו מגד אחד. הרמב"ם בחבורו כתב אפילו עלו מגד אחד ע"כ וקמ"ל דאע"ג דספינה זו שאינה יכולה להמיט באחד וכשנים מתמוטטת. והכא שניהם עלו מגד אחד ואפ"ה טהור שאין אחד יכול להסיע ואינו נתלה על חברו:

**הטהור** מכה את הטמא טהור. פי' הרב טהור ממדרס ונטמא בהיסט וכ"כ הרא"ם ומסיים טמא בהיסט והרי הם רשאים כדין משא הזב ע"כ ור"ל כדין משא ע"ג הזב הייט עליונו של זב דפ"ה מ"ב. והר"ם כתב טהור המכה את הטמא טהור. תימה אמאי טהור הא נשען על הזב ותנן בפ"ה דלעיל מקבל מטמא את האדם בשבעה

הרי הטמא נופל. שכן דרך המכה את חברו אם היה חברו נמשך היה המכה נופל. ולכך נתשב זה המכה כנשען על הטהור ודוקא לענין טומאת מדרס אייני דטהור המכה את הטמא טהור מטומאת מדרס. אבל טמא הוא שהרי נשען על הזב. וטמא המכה את הטהור בגדיו טמאים מדרס דהוי כאלו הזב נשען עליו:

מכה את הטמא כו) . טהור כז) . הטמא מכה את הטהור . טמא כח) . שאם ימשך הטהור כט) הרי הטמא נופל ל) :

## מלאכת שלמה

שאם ימשך הטהור הרי הטמא נופל. מתני' רבנן היא ור"מ פליג עלייהו בתוספתא וקאמר דכין טמא מכה את הטהור או טהור מכה את הטמא בגדי טהור טמאים ור"ש ס"ל דאם מכה ככה טמא ואם מכה כרפיון טהור: בפי' רע"ל אבל טמא הוא שהרי נשען על הזב. אמר המלקט לשון הרא"ם ז"ל אבל הוא ובגדיו ראשונים כדין משא הזב ע"כ:

---

## יכין — תפארת ישראל — יכין

כו) ר"ל הזב: כז) בגדיו טהורים ממדרס אבל הן ראשון כמשא הזב: כח) מדרס: כט) הוכס: ל) דהכי אורחא. ולהכי הוה ליה כזב נשען עליו. ובגדיו טמאים מדרס:

מאי דפשיטא להו לרבותינו דטהור המכה את הטמא טמא היסט. טמא י"ל דטהור לגמרי דהא מתני' שאם ימשך קתני משמע דאפילו לא נמשך גזרינן שאם ימשך וכיון דמדרבנן הוא י"ל דבמדרס החמור גזרו ולא בהיסט. וכן משמע קצת מדברי הרמב"ם בחבורו שאחר שהעתיק משנתינו דטהור המכה טהור וטמא המכה טמא מסיים דמדרבנן הוא ע"ל דבמדרס החמור גזרו ולא בהיסט. וכן משמע קצת מדברי הרמב"ם בחבורו שאחר שהעתיק משנתינו דטהור המכה טהור וטמא המכה טמא מסיים בה ולפיכך אף בגדי הטהור טמאין ע"כ ואלו לפי' המפרשים ז"ל הא כל עיקר מתני' לענין בגדים היא ולא הו"ל לכתוב לפיכך:

## מעשה ארג והוא כללא דפרק ג

**משנה א** טומאה שהיא מטמאת במשא כגון נבלה אם הסיט אדם את הנבלה נטמא אדם משום נושא הנבלה אבל אם הנבלה הסיטה את האדם לא נטמא וכיוצא אין בכל אבות הטומאות כל הטומאות שאם תסיט את האדם הטהור או את הכלי הטהורה לא תטמא אותן אלא זב וחביריו וזאת היא הטומאה היתירה בזב שלא מצינו במותו בכל התורה שאם הזב הסיט את הטהורין טמאין כיצד היתה קורה מוטלת על ראש הכותל ואדם טהור או כלים וכלי חרס על קצתם והניד הזב את קצה השני הואיל ונתנדנדו מחמת הזב ה"ז כמו שנגע בהן וטמאין ונעשו ראשון לטומאה מדין תורה ואין צ"ל שאם נשא הזב את האדם או את הכלים שטמאין ואחד זב וזבה נדה ויולדת דין אחד להם. חנה למדת שאדם הטהור שהסיט את הזב נטמא משום נושא הזב והזב שהסיט את הטהור בין אדם ובין כלים וכ"ח טמאין שהנגדת הזב לאחרים כאלו נגע בהן. חומר בהיסט הזב ממגעו שאם נגע בכ"ח המוקף צ"פ טהור ואם הסיטו טמאהו וכן כ"ח שהוא נבוב ככדור ואין לו פה אם הסיטן הזב טמאין אע"פ שהן טהורין באהל המת שהרי הן ככ"ח המוצ"פ וכן מחט שהיתה בלועה בתוך העץ וטבעת בתוך הלבנה והסיטן הזב נטמאו הכלים שבלועין בתוכן. זב שהכניס ידו או רגלו לאויר כ"ח הואיל ולא נגע בו מתוכו ולא הנידו ה"ז טהור. זב שהיה קנה או מקל וכיוצא בו תחת בגדיו והסיט בהן אדם וכלים הרי הן טהורין שנאמר וכל אשר יגע בו הזב וידיו מה ידיו בגלוי אף הסיטו בגלוי לא שיסיט מה שבבית הסתרים. היה הקנה והמקל וכיוצא תחת בגדיו של טהור והסיט בהן את הזב נטמא הטהור דהא נושא את הזב אף בביה"ס נטמא. הזב בכף מאזנים וכלי העשוי למשכב או למושב ולמרכב בכף שניה כרע הזב הרי הן ככלים שנגע בהן הזב שהרי הסיטן והרי הן ראשון לטומאה כמגע הזב. כרעו הן טמאין משום מו"מ ונעשו אב שהרי נשאו הזב וכאלו שכב עליהן. היה בכף שניה אדם ושאר כלים ואוכלין בין שכרעו הן ובין שכרע הזב כולן ראשון לטומאה. הזב והטהור שישבו בספינה קטנה היכולה להסיט באדם אחד או באסדה או שרכבו על גבי בהמה אע"פ שאין בגדיהן נוגעין זה בזה הרי בגדי הטהור טמאין מדרס וטומאתן בספק איידי דמתמוטטו אימא כרע הטהור את הזב והוה ליה נתלה הזב על הטהור ועל בגדיו ומטמא לבגדים מדרס שעשאן משכב או מושב וזהו הספק שמא דרס הזב עליהן. נדה שישבה עם הטהורה במטה והוא של עור בגדים טמאין מדרס מחשש המבואר ואפשר דכאן טמא ודאי דמטה קטנה ודאי כרע הטהור את הזב אבל כפה שבראשה אינה מקבלת טומאות מדרס וכן הבגדים שבראש הנס שבספינה גדולה המתנהגת על ידי נס טהורין אף שהרבה פעמים הספינה מתנדנדת ופעמים מקום שהנדה יושבת עולה ושאר הספינה שוקעת נמצא נדה נתלת על כל הכלים שבספינה אפילו אותן שבראש הנס לא אמרינן דהאי כריעה ליה ביה ממש שאין שם לא כח נדה ולא כח טהורין אלא הרוח והמים כורעין לכאן ולכאן משא"כ בספינה קטנה שהיא נכרעת ע"י אדם ועל ידי המשא. הזב והטהור שישבו על הספסל או על הנסר בזמן שהן מחגירין או שעלו באילן שאין בעובי עיקרו כדי לחוק בו רובע הקב או בשוכה כשלוקח ראש הדק ומחביא בידו מזיז כל השוכה או שעלו בסלם שקורין לייטיר והוא המטלטלת לכאן ולכאן או שעלו על הכבש התחוב בכותל שקורין שטיגין ועל הדלת שבין הבית לעליה השוכבין ואינן מחוברין היטב בטיט ובכותל הרי זה טמא כאלו הסיט הזב הטהור שעמו:

**משנה ב** זב וטהור שהיו שניהם כאחד מגיפין את הדלת או פותחין הרי זה טהור. היה אחד מגיף ואחד פותח נטמא. העלו זא"ז מן הבור אם הטמא העלה את הטהור טמאהו מפני שהסיטו. אם הטהור העלה את הטמא נטמא במשאו. ור"י אפשר אינו מחלק בין זב לנבלה. וכולן טהורין אמשאן קל דקתני טהורין. לא שנו אלא לבני הכנסת שאוכלין חוליהן בטהרה אבל לאוכלי תרומה אפילו משאן קל טמאין דחיישינן שמא הכריע הטהור על הטמא:

**משנה ג** ישבו בספינה גדולה שאינה יכולה להסיט באדם או על הנסר ועל הספסל העבין והכבדין שאינן מתנענעין או באילן וכשוכה יפה ועבה או בסולם מצרי שקבעה במסמר או בכבש ובקורה ובדלת שמחוברין בטיט היטב בכל אלו אפילו עלו וישבו מצד אחד הרי זה טהור וכן סולם מצרי והוא סולם עם שטיגין רחבין וכבדין והוו כמו קבוע במסמר אפילו ישבו בצד אחד טהור. טהור שהיה מכה את הזב הרי בגדיו טהורין שהרי בגדיו לא נשענו על הזב כלל וזב שהכה את הטהור טמאהו שאם ימשך הטהור והרי הטמא נופל ונמצא כאלו נשען עליו ולפיכך אף בגדי הטהור טמאין מדרס:

---



פרק ד **א ר'** יהושע אומר. כתב הר"ב אין הלכה כר"י וכ"כ הרמב"ם ולא הוה סתם ואח"כ מחלוקת כיון שאין מחלוקת בכאן גמלא שסתי המשניות דלעיל ודהכא הן המחלוקת בעצמן. והלכה כת"ק. כל"ל *[ועיין מ"ש במשנה ט' פ"ו דזיר ורפ"י דכלים]: **נדה** שיבבה עם הטהורה. וה"ה זב וטהור. הר"ש. ועיין מ"ש לקמן בשם מהר"ש

פרק ד **א ר'** יהושע אומר כפה שבראשה. לרבוקא נקטה. דאפילו שישבה

## מלאכת שלמה

**פ"ד** א ר' יהושע אומר נדה שישבה וכו'. שלמה דברים הם שר' יהושע מטמא ומכמים מטהרין בנא דכפה שבראשה ובהא

## משנה אחרונה

**פ"ד** א הנדה והטהורה. הא דלא תני זב והטהור כדתני בפ' דלעיל. כתב הכ"מ שאין דרך המנשים לשכוב יחד ע"כ. ולא יתכן דמידי שוכבות קתני יושבות קתני. והרא"ש כתב שאין דרך הזכרים לשבות דאמן וזה לוחק. והרמב"ד כתב דבשם דוקא ר' יהושע ממש

## חזון נחום

**א ר' יהושע** כו'. כתב הר"ם תניא בתוספתא ג' דברים ר"א אומר משום ר' יהושע ומכמים מטהרין נדה שישבה עם הטהורה במטה

## תוספות חדשים

**א** תוי"ט ד"ה ר"י אומר כו' אין הלכה כו' עיין מ"ש התוס' בריש ב"ק דגילה ד"ה גבי שבת כו' שבתכו דלה"ג גמי מיקרי סתם ואח"כ מתלוקת. אלא שבתכו דמ"מ מהני הסתם לסיות רבים נגד יחיד ומוזלי הלכה כרבים. והכיא דברהם בפ' ב"ל בכמה מקומות:

**א** תוי"ט ד"ה נדה שישבה כו'. והרא"ש כתב דלהכי נקט נדה

## ציונים

**א** רי"א נדה פ"י ע"ט פס' מו"מ ה"ד.

www.daat.ac.il www.hebrewbooks.org

**ציונים**

זב: שהקיש מי' שם ר"ש:

**הילופי גרסאות**

א שבספינה בד"ל ובד"ל וכר"ד וכפנ"ל בספינה:

**תוספות חדשים**

דלאבה רלאבה מכוסה. וכני לטמא אפילו כזה שבראשם:

א במשנה שבספינה. כיון שהספינה מתנועעת בשעה שדורסין לותה. ופעמים מקום הספינה שהלה ע"מלת הספינה בוקעת והוי כמו קף חלונים וכרעו משכבות נמלא נלה נתלת על כל הכלים שבספינה ואפילו אותן שברלאם הנם. (הרא"ש):

**אליהו רבה**

א נוטלת עריבה כו'. כגון שבאה הנלה עם הטהורה כדפי' מהר"ם וכי הא דפיקא דלעיל פורקין מן התמור כו':

זב שהקיש כו' טהור. שבאה יפה ולא נפל מכת הכעטו אלא מכת הבעלה:

**משנה אחרונה**

מטמא וחכמים מטהרין בגמים שאין כאן יפה להכריע הספינה כמו אמים. ואני תמה דבהדיא תנן פ"ה דטהרות מ"ח מי

מהר"ם. וכן דעת הרמב"ם. וכתב הכ"מ פ"ט מה"מ דלהכי נקט כלה משום דבעי למתני שישבה עם הטהורה במטה שזה שייך בנקבה טפי מבזכר ע"כ. כלומר שמדרך הנקבות שמוכבות במטה ביחד. משא"כ בזכרים. אף ע"פ שבינו בסוף קדושין דחכמים מתירין לשני רווקים שישנו בטלית אחד לפי שישראל לא נחשדו על משכב זכור. מ"מ מצינו שם בגמרא לגדולי החכמים שהיו מחמירין על עצמן ומרחיקין אפילו מהבהמה כדי שלא יתיחדו עמה: **כפה** שברלאם טמא מדרס. עיין במשנה י"ז פ"ז דכלים: **נוטלת** עריבה מלאה בגדים בזמן שמשאן כבד טמאין. כ"ל דמיירי שנוטלת העריבה בחיקה לפניה וכשמשאן כבד מכריעות אותה עד שהיא נשענת ונתלי' עליהם כנ"ל. אבל מלאתי שמהר"ם פי' דמיירי שנוטלה הנלה עם הטהורה. וטעמא הוי כדלעיל בזב וטהור שהיו פורקין מן התמור או טוענין דמפליג מי בין משאן כבד למשאן קל. ואף ע"ג דכבר אשמועינן הא' דינא בזב וטהור שהיו פורקין או טוענין שמא י"ל דאילטריך דה"א התם כי משאן קל טהורים מטום דהוי לפי שעה אבל הכא שנוטלת המשא ביחד זמן מרובה הוה לן למיחש אפילו במשאן קל שמא נשענו [זו על זו] ועוד דרך נשים להתיגע טפי מאנשים. ע"כ: **בזמן** שמשאן קל טהורים. הבגדים מטומאת מדרס ואע"פ שהעריבה טמאה מגע זב אפשר דבגדים שבה טהורים לגמרי דאין מגע הזב מטמא בגדים. ומה דאדם המוגע בזב מטמא בגדים כל זמן שלא פירש. כלי המוגע בזב אינו מטמא בגדים אפילו בעוד שלא פירש. ובהדיא תניא בת"כ ואים אשר יגע במשכבו יכבס בגדיו אים המוגע במשכב מטמא בגדים ואין משכב המוגע במשכב מטמא בגדים הר"ש ז"ל: (הגה"ה וכתב עליו החכם הר"ם ז"ל וקשה לומר שהבגדים שבה טהורים לגמרי דהיפוך ליה שהבגדים הם טמאין במגע הזב והם ראשון ויש לפרש דברי הר"ב ז"ל דלא מיירי בעריבה הזאת שנטלתו הנלה אלא אם היתה העריבה טמאה מגע זב ולא במגע הזב וזהו דקדוק לשונו שכתב טמאה מגע זב וכן נמי מתני' דקתני בזמן שמשאן קל טהורין דלונו לומר טהורין ממדרס הזב אבל הם ראשון לטומאה ע"כ): נוטלת כ"א נעלה:

מלבן

## מלאכת שלמה

ובכא דכלים שברלאם הספינה טמאים מדרס ובכא דנוטלת עריבה וכו' דבזמן שמשאה כבד טמאים. וכל הני ר' אלעזר הסמא מטמא להו משום ר' יהושע וחכמים מטהרין:

משאה קל טהורין. הבגדים מטומאת מדרס ואע"פ שהעריבה טמאה מגע זב אפשר דבגדים שבה טהורין לגמרי דאין מגע הזב מטמא בגדים ונהי דאדם המוגע בזב מטמא בגדים כל זמן שלא פירש כלי המוגע בזב אינו מטמא בגדים אפילו בעוד שלא פירש דבהדיא תניא בת"כ ואים אשר יגע במשכבו יכבס בגדיו אים המוגע במשכב מטמא בגדים ואין משכב המוגע במשכב מטמא בגדים הר"ש ז"ל: (הגה"ה וכתב עליו החכם הר"ם ז"ל וקשה לומר שהבגדים שבה טהורים לגמרי דהיפוך ליה שהבגדים הם טמאין במגע הזב והם ראשון ויש לפרש דברי הר"ב ז"ל דלא מיירי בעריבה הזאת שנטלתו הנלה אלא אם היתה העריבה טמאה מגע זב ולא במגע הזב וזהו דקדוק לשונו שכתב טמאה מגע זב וכן נמי מתני' דקתני בזמן שמשאן קל טהורין דלונו לומר טהורין ממדרס הזב אבל הם ראשון לטומאה ע"כ): נוטלת כ"א נעלה:

## חזון נחום

במטה כפה שברלאם ר"א תמא מטמא מטום ר' יוסף וחכמים מטהרין נוטלת עריבה מלאה בגדים בזמן שמשאה כבד ר"א תמא מטום ר' יהושע מטמא וחכמים מטהרין פי' ג' דברים אע"ג דלא מפרש אלא אים אינא נמי ישבה בספינה דמתני' דפליגי בה ותמא כר' יהושע ע"ל הר"ש. ולי נראה שהעלישית היא כלים שברלאם הנם שבספינה ור' יהושע מטמא וחכמים מטהרין. ונראה מלשון התוספתא הלזו דלא פליגי אלא בכפה שברלאם אבל בשאר בגדיה מודו דבגד לטמאין וכן פסק הרמב"ם פ"ט מה' מטמאי מו"מ וכן לא מטהרי רבנן אלא בגדים שברלאם הנם שבספינה ולכן תמהני על הראב"ד שהשיג על הרמב"ם בזה ואין מקום להשיג על הרמב"ם אף לפי שיטתו שם חילוק בין אנשים לנשים שדברי הרמב"ם הן הן דברי התוס' ופסק הרבן דתוספתא אלא שלריך עמם למה השמיע דין עריבה דמתני' ונראה דס"ל להרמב"ם דעריבה דמתני' פירושו כמ"ש התו"ש ע"פ מהר"ם יע"ש וס"ל ז"ל דהיינו דינא דסתם מתני' דלעיל פורקין מן התמור או טוענין בזמן שמשאן כבד טמאין בזמן שמשאן קל טהורין ואין חילוק ביניהם כלל ופסק בסתם משנה בדין זה דלא כחכמים דבריתא דהלכה כסתם דמתני' ומה דהלר תנייה דין זה הכא ובלשון אחרת אע"ג דבבר תנייה לעיל מטום דהני תלת מילי אמריבו ר' יהושע מקום אבר תרתי אחרינא כאוקן שאין כאן מקום להשיג כ"ם לפי מ"ש בפירושו דר' יהושע תולק על ת"ק ועיין בפי' הר"ם ובתו"ש לאדכן

## יכין תפארת ישראל יכין

**פ"ד** א) וה"ה זב עם הטהור: ב) במטה מחגרת: ג) ר"ל אפילו לעוף שברלאם הטהורה: ד) קטנה: ה) אפילו שברלאם הנם שהן בגובה: ו) ר"ל נדה וטהורה שנטלו עריבה וכו': ז) אף דבבר שמעינן לה לעיל פ"ג מ"ב. קמ"ל הכא דאפילו בגגים שחלטות הן. אפילו הכי לריך משא כבד: נכר

תימא הכא אפילו משאן כבד ואלו כלא העריבה כהך דפ' דלעיל הוה טומאה ואלו דא"א שלא תכביד וכ"כ הר"ם בפ' דלעיל דוכולן טהורין לכני הכנסת אמשאן קל קלי וכ"כ התו' בפ"ק דנדה דף ז' ולא כפי' הרב דקאי אף אמשאן כבד דאפ"ה אינו אלא ספק. ולפ"ז הכא דאיכא עוד ספק שהעריבה מכבדת דהוי ספק ספיקא וקי"ל פ"ד דטהרות מ"ה דבס"ם היכא דלא אתחזק טומאה תולין והכא תני סתם טמאין מגע שמשאן כבד טמאין. סתמא דלא כר"ם דלקמן מ"ה: בזמן שמשאן קל טהורין ממדרס אבל טמאין במגע הזב. הרא"ש. והר"ם כתב טהורין ממדרס אע"פ שהעריבה טמאה במגע הזב הבגדים שבה טהורין לגמרי שאין מגע הזב מטמא בגדים אפילו בעוד שלא פירש והכי תניא בתוספתא וכו' עכ"ל וכן המתיק תוי"ט. ודברים תמוהים הם דהאיך אפשר שהבגדים טהורין לגמרי כיון שנוטלת העריבה בידי' הרי טמאין הבגדים בהיסט שהוסטו בנטילתה ואלא מגע הזב טמאין בהיסט וכמ"ש הרא"ש במגע הזב ולעל"ג שחסרון וט"ם נשל בלשון הר"ם וכן ג"ל טהורין ממדרס וטמאין מהיסט ודוקא נוטלת אבל נגעה בעריבה ולא הסיטה אע"פ שהעריבה טמאה במגע הזב הבגדים טהורין לגמרי וכו'. ותימא על תוי"ט שהעתיק דברי הר"ם בכתבם. ומה שהביא הר"ם מהתוספתא שמגע הזב אינו מטמא בגדים דבתיב וכל המשכב משכב מטמא בגדים ואין משכב המוגע במשכב

מטפח

www.daat.ac.il www.hebrewbooks.org

כאלו נטמאת על הבגדים: כסוסטרא. כמו גזוזטרא כמין גסר הבולט מכותל העליה לחוץ: ונפל כבר של תרומה. שעל הכסוסטרא. טהור הכבר ואע"פ שנפל מחמת היקף של זב לא תשיב ליה כהיסט. משום דכחה של כסוסטרא יפה:

**ב** מריש. קורה גדולה שבוגים בבירה ורחבי קורות הגג כלן סמוכות עליה והיא מונחת על גבי עמודים: מלבן. כמין רבוע של קורות קבועות בארץ: צנור. מרזב של מים: אע"פ שהוא עשוי בחבלים. שאינו קבוע בארץ אלא קשור בחבלים ואין כחו יפה כל כך: ועל הים. היקף של עץ שהקמת מתקבץ בו בשעת הטחינה: אצטרובל. עגול של עץ שמעמידין הרחים עליו ושניהן קבועים הן: חמור של רחים של יד. בין של עליס שהרחים של יד קבועים בהן: זמאה של ריחים. מדה גדולה וקבוע בקרקע: וקורות הבלנין. קורה שבעל המרחץ יושב עליה וכל הני אם הקיש עליהן הזב ונפל הכבר של תרומה מכח ההיקש טהור. דכחן יפה ולא תשיב היסט. ובקורות הבלנים נחלקו. ואין הלכה כרבי יוסי:

**ג** הנגר. יתד הנעוץ לאחורי הדלת בנקב שבאסקופה: מנעול. סוגרים בו הפתח: משוט. שמנהיגין בו את הספינה. ולשון מקרא הוא. כל חופשי משוט (יחזקאל כ"ז כ"ט): קלת. עגול של עץ שסביב לרחים התחתונה לקבל הקמח הנטחן שלא יפול לארץ. ומיטלטל הוא: ועל סובה שכחה רע. ועומדת באילן שכחו יפה. ממאין דכל הני אין כחן סביב של עץ שעושים סביב הרחים כדי שלא יפרח האבק יוסיף בכאן שמה שמוסיף הר"ב על לשון הרמב"ם וכתב התחתונה והוא הועתק מפי' הר"ש. גראה דלא דק שאין דעת הר"ש שעשוי לקבל כו'. אבל דבריו הם כפי' הערוך שמפרש שהוא בנין סביב כו' והוא בסים לרחים התחתונים. ע"כ. ואלת שנים להר"ב בפירוש הקלת דתנן במשנה ג' פ"ד דב"ב הרביב ג"כ שני פירושים דהרשב"ם ודהרמב"ם. ואינם עולים כאחד כלל כמו שכתבתי בס"ד בספי"ד דכלים: **עיר** אילן יפה. פירש הר"ב ועומדת באילן יפה. וכ"פ הר"ש. ומסיים ואית דגרסי הכא ובפרקין דלעיל באילן ולא גרסינן על:

**מלאכת שלמה**

ב מלבן של אבנים. יש של בית הבד הר"ם והרא"ש ז"ל. ולהאי פירושא ניחא דבמתני' דבסמוך מטמא חקלת דהייגו העגול של עץ שסביב לריחים. אבל לפי' שכתב רעז"ל גראה דקשה מתני' דהכא אמתני' דבסמוך. ואפשר משום דהכא מיירי בקבוע ובסמוך במטלטל וכדפי' רעז"ל:

ר' יוסי אומר אף על קורת הבלנין בתוספתא קתני ר' יוסי אומר בזמן שהיא מפקפקת ואינה נטמטת טהורה והרמב"ם ז"ל גראה דגרים הבנים וכן הוא בתוספתא דזבים פ"ד:

ג על אילן יפה גם פה מצאתי מחוק במשניות שעם פי' הרמב"ם ז"ל: על הכבש ועל הקורה ועל הדלת בכל המשניות כתוב על הדלת ואומר אני דאגב שיטפי' דתניי' בפירקין דלעיל בהדי כבש וקורה תניי' נמי הכא דהא פתח בדלת בהך בבא הרא"ש ז"ל:



---

**יבין תפארת ישראל יבין**

ח) נסר סבולט מעליים: ט) ע"י כח הקשתו נפל הכבר מסכלולר: י) דמדכח כלולר יפה. לא נפל מהסיטו רק מסרעדם: יא) קורה שראשי קורות הבית מונחים עליה: יב) מו מו: יג) רבוע של קורות קבועות בארץ מו על הגג ול"ל רבוע של חלון מו פתח: יד) מרזב: טו) מחובר לכותל בחבל ולא במסמרות. ואין כחו יפה: טז) תיבה קבוע ברחיים לקבל הקמח: יז) מושב קבוע לרחיים: יח) מושב לרחיים דיד: יט) מדה גדולה מחובר בקרקע: כ) כולן בהקיש זב עליהן ונפל הכר. טהור. דכחן יפה: כא) הוא המושב. שהמתנס המרחץ יושב עליו: כב) יתד שבאסקופה לסגור הדלת: כג) מסגר: כד) רודער: כה) דף של עץ שסביב לחבן הרחיים: כו) עקף: כז) אף שהוא על אילן וכו':

**ציונים**

ב הקיש מיי' סה"ל: ושל חמור וע' כ"ב ב' כתוס':
ג הקיש מיי' שם:

**חילופי גרסאות**

על אילן שכחו רע בכ"מ ג"כ כתו:
ג **על** אילן יפה בכ"מ **על** אילן שכחו יפה:

**תוספות חדשים**

ב במשנה ועל אצטרובל הוא בגין הנוגע את האצטרובל (הגלת"ם):

**אליהו רבה**

ב אע"פ שהוא עשוי בחבלים. ואינו קבוע בכותל אלא מחובר לו בחבלים מ"מ סו"ל ככל מכת הרעדה וטהור: ועל הים. הוא תיבה של עץ שהקמת טופלת ומתקבץ לתוכה לאחר שנטחן קלתבי"ן בל"א: אצטרוביל. הוא המקום שהאבנים של רחיים של מים קטנים בו ושל יד נקרא חמור ושל זיתים נקרא פלה:

ג על הדלת. שבכותל הבית: על המסיס. גרסינן. והוא עץ הקבוע בכותל וכו תקוע המקל של רחיים של יד ונקרא מסיס על שם שהם מתטפש המקל כשטוחנין: ועל הקלת. הוא התיבה שבה מוכנין התבואה לטחון.

**ראשון לציון**

ג במשנה הקיש על הדלת כו'. ז"ל רש"י בעיטוניין ל"ה ד"ה הקיש כו' טמאים מפני שהסיטן וכגון שהיה לבוש בית יד דלא מטמא בנגיעה אי אמר שהקישו בתחתית עץ שביחו עכ"ל:

**משנה אחרונה**

מטמא בגדים ע"כ הי' לו להביא ממשנה ערוכה פ"ק דאהלות אדם הנוגע בזב מטמא בגדים ואין בגדים הנוגעין בזב מטמאין בגדים: ב ועל הדף. לא אתפרש מה תשמישו. ולפי הענין גראה שהדף הזה מחובר לשום דבר הקבוע בקרקע ואמר דאפילו אינו מחובר לו אלא שקשור בחבלים חשיב חבור. והרמב"ם בחבורו השמיט הדף. ואפשר שלא הי' בגירסתו.

**על** התנור. סתם תנור מחובר קלת בקרקע כדמוכח בפ"ה דכלים ובריפ"ח דטהרות וכמה דוכתי וע' ריש פ"ב דב"ב:

**אף** קורת הבלנין. קורה זו אינה מחוברת אלא שבכדה ביותר וס"ל לת"ק דכובדו קובעו ור' יוסי ס"ל דלא פלוג בתלושין: ג ועל האילן שכחה רע ועל הסוכה רע. ומתני' דלעיל לא תשיב הני אם כחן יפה עדיף. דהתם כיון דתני אפילו תלושין שתברן לא שייך בהו היסט כ"ש מחוברין מעיקרן. ולא תשיב נמי לעיל מלרי בזמן שהוא קבוע

www.daat.ac.il www.hebrewbooks.org

**ד פונדיות.** לשון הר"ב כעין כיסין לרוכין ונותנין בהן מעות ובלע"ז בריד"ם ורלוין לשמש סביבה עם מלאכתן. שיצב עליהן והן מלאות מעות ופותח פיהם ומוטל. וא"ל לומר לו עמוד ונעשה מלאכתנו. רש"י פ"י דשבת דף ל"ג: **לארכן.** כגון שסיה שוכב על מעיו או פרקדן *(ולורכו) מוטל על לורכן. רש"י שם: **טמאים.** פירש הר"ב שכל אחד ואחד נשען רובו כו' וכ"פ הר"ש. גם רש"י בשבת. וכתבו התוספות וז"ל ולפי זה לתיה כר"ש (דלקמן דס"פ) דבעי שיהא רוב הזב נישא עליו. וי"ל דמלי למימר דאתיא אפילו כרבנן. ונעמא דטהורים משום דה"ל כל אחד מסייע ואין בו ממש (כדפירש הר"ב בס"פ) ע"כ: **טהורים.** פירש הר"ב דאין רובו נשען על אחד מכן כו'

*) בד"פ הגי' ולוחכו

## מלאכת שלמה

**על השידה** וכו' עירובין פ"ג דף ל"ה מייתי לה וגראה דהתיא דהתם ברייתא היא. ומסיק התם דבה קמיפלגי בשרעדה מחמת כמו שהקים עליהן ממש ולא נתקן ולא הוסטו אלא רעדו מ"ם הוי היסט ומ"ם לא הוי היסט ומעיקרא קודם שהסקנא פירש"י וז"ל שם הקיש זב באגרופו ע"ג שידה כולן טמאים מפני שהסיט וכגון שהי' לבוש בית יד דלא מעמא בגניעה ח"ל שהקישן בחתיכת עץ שבידו ע"כ:

**ד טהורין** דאין רובו נשען וכו' לשון רש"ל אמר המלקט כן פי' רש"י ז"ל וכתבו עליו תוס' ז"ל לפי זה אתיא כר' שמעון ור"י אומר כו' אבל הרמב"ם והר"ם והרא"ם ז"ל פירשו כפירוש רש"י ז"ל (א). וכתב רש"י ז"ל שם פרק המלטיף ורבותי נוטרין לארכן טהורין ופירשו טעמא דלארכן טהורין משום דאמרינן שמא ביניהם שכב ולא עליהן. וקשיא לי א"כ לקולא תלינן ואמאי תני סיפא ספק נתהפך טמאים ע"כ:

יכן

**ד זב שהיה מוטל כו' לרחבן טהורין.** תוי"ט

## חזון נחום

**ד לארכן** פי' הרמב"ם וז"ל לארכן טמאין הוא שיהיה אורך הזב על רוחב הפוגליות או הכסאות אשר יכבד עליו הזב ישמא ואמרו בסיפרא עד שיהא רובו עליו כו' ע"כ. ודברים אלו אינן מובנים דאדרבה כשאורך האדם הוא על רוחב הכסאות או הפוגליות אין רובו על שום א' מהן. אמנם כשאורכו על אורך הספסלים דרך בני אדם לישבן פעמים רובו על זה ופעמים על זה ולהכי כולן טמאין וכמ"ש כל המפרשים גם הרמב"ם עצמו פירש כן בפ"ז מהלכות מטמאי מו"מ יע"ש. גם מלת לארכן לא יתייבב דגראה דאורך הספסלים דאי קאי אאדם לאורכו הול"ל ועוד לרחבן אמאי טהורין כולן ואי לאו דמסתפינא הוה אמינא דט"ס הוא ול"ל אורך במקום רוחב אלא שראיתי לאמרן שם פ"ז שכתב דכפי' המשנה פי' בסיפר. אח"כ ראיתי לרש"י שכתב פרק המלטיף דף ל"ג וז"ל ורבותי נוטרין לאורכן טהורין ופירשו טעמא דלאורכן טהורין משום דאמרינן שמא ביניהם שכב ולא עליהן. וקשיא לי א"כ לקולא תלינן ואמאי תני סיפא ספק נתהפך טמאין ע"כ. ולפ"ז יל' לפייש טעמא דלרוחבן טהורים לפי דרכו דקאי על רוחב האדם דשמא ביניהם שכב ולא עליהן. ומה

**אליהו רבה**

קא"ם בל"א: ועל הדלת. שבקורות שבלתרוכה. כדאמרן בפרקא דלעיל: ר"ג ור"ש מטהרין באלו. קאמר בגמ' בדעדה דכ"ע טהורין מחמת כחו. דכ"ע טמאין כי פליגי בדעדה מחמת כחו:

**חידושי מהרי"ח**

**ד** תוי"ט ד"ה טמאים **פי'** הרע"ב שבאו"א נשען רובו כו' וכתבו התוס' ולפי זהאתי' כר"ש כו' עכ"ל. נראה שהוא

**תוספות חדשים**

**ד** תוי"ט ד"ה לארכן כו'. הלמב"ם מפרש איפכא דלארכן ר"ל שאורך הזב מוטל על רוחב הספסלים לא הוא טמא ואם לרכו לארכן הייגו פיפא לרחבן טהורים:

## יכין

**כח) דמדאין כאן יפה הקישן חשוב היסט: כט) אמרינן בש"ס [עירובין לה"א] בהתגלגלו בכח ראשון של זב. כעל"פ דטמאים. ובהתגלגלו ע"י כח כחו. דכעל"פ דטהורים. כי פליגי בהרעדה בלי נדנוד. שנעשה ע"י כח ראשון: ל) כיסין לרוכין: לא) ר"ל שסכב לרכו לארכן: לב) דעל כל א' נשען רובו. פעם על זה פעם על זה: לג) ר"ל שסכב לרכו לרחבן: לד) דאמ"ש להיות**

## תפארת ישראל

**משנה אחרונה**

**קבוש וכבש וקורה ודלת בזמן שעשוין בטיט לטהרה דלא צריכא דכבר תני דכל מחובר**

טהור. ומיהו סולם צורי דאמר בש"פ דלעיל דחשיב כמחובר אע"פ שאינו קבוע במסמר. א"כ ה"ל למיתניי' נמי הכא בריש לעהרה. וגראה דסולם צורי דמי לקורת הכלנין דתני לה לעיל בפלוגתא והלכך לא תני לה לא בריש ולא בסיפא כיון דתלי בפלוגתא: ועל הדלת. אגב שיטפי' תני לה הכא דכבר תני לה בריש. ומשום דכפ' דלעיל חשיב דלת בהדי קורה וכבש תני לה נמי בהדייהו הכא. הרא"ם ולגירסת מהר"ם שכתב תוי"ט ר"פ דלעיל דגבי כבש וקורה גרס הדלת. ה"ל עניין אחר הוא ואינו הדלת דריש: **טמאין.** כמתני' דלעיל תני עהור לשון יחיד דאכבר שבל דלעיל מינה קאי ה"ל משמע דאכבר קאי דאלו דלת ונגר וכל איכך דמתני' לא שייך בהו עומאה אלא מקבלי עומאה בלא. וע"כ א"כ אכבר קאי ואמאי נקט טמאין לשון רבים. ואפשר דהכא רבותא קמ"ל שהיו הרבה בכרות והאחד נפל אפילו אותם שלא נפלו טמאין דודאי הוסטו: **על הדלה** ותיבה ומגדל. לשון התוספתא הביאה הר"ם על הדלה תיבה ומגדל בזמן שהן בתים כמדה ר"ג ור"ש מטהרין ואם היו ניסוטין טמאין. וכתב הר"ש הן עצמן שמחזיקין מ' סאה ודאי לא מקבלי עומאה ומה שבתוכן פליגי. ובגמ' פ' בכל מערבין דף ל"ה מייתי מתני' ובעי למימר דבהא פליגי במתני' מ"ם כלי הוי ומ"ם אהל הוי ע"כ. משמע נמי דלעניין מה שבתוכן קאמר. דאי לעומאת עצמן ליכא לאוקמי דמתא"כ אי בבתים במדה מי איכא למ"ד כלי הוי ובכל מסגיות וברייתות פשוט דאהל הוי ולא מקבלי עומאה. ואי בשאין בתין במדה מי איכא למ"ד אהל הוי. אלא לעניין מה שבתוכן פליגי בבתין במדה דמ"ם כלי הוי ושייך בי' היסט. ומ"ם אהל הוי ואינו ניסוט. והיינו דפריך עלה אבוי מהא דתניא אהל וניסוט טמא כלי ואינו ניסוט טהור. אבל רש"י מפרש שם הקיש הזב ע"ג שידה כגון שהי' לבוש בית יד או הכה ע"י תחיכת עץ דליכא נגיעה מר סבר אהל הוא ולא מקבל עומאה ע"כ משמע דמפרש לה לעניין עומאת עצמן. וא"ע דא"א שיהלוקו בזה אי אינו בא במדה ודאי כלי הוא ואי בא במדה ודאי אהל הוי. ולמסקנא מסיק התם היסט מחמת כחו לכ"ע טמא ומחמת רעדה לכ"ע טהור והכא ברעדה מחמת כחו פליגי מ"ם היסט הוי ומ"ם לא היסט הוי. ופירש"י היסט מחמת כחו שהקישו וניתקו ממושבו לכ"ע טמא. ומחמת רעדה שהקיש בקרקע ומתוך הרעדה ניתק העומד עליו טהור דכח כחו הוי אלא ברעדה מחמת כחו שהקיש בו בעצמו ולא ניתק ממושבו ולא הוסט אלא רעדו ומתוך זה נפל הכבר מ"ם היסט הוי ומ"ם לא היסט הוי. ויש לדקדק דא"כ אמאי תני פלוגתייהו בשדה תיבה ומגדל דוקא הא בכל הכלים איכא להו לאיפלוגי ברעדה מחמת כחו. וגראה דהא דאמר מ"ם היסט הוי לא היסט ממש אלא דאיכא למיגזר אטו היסט שע"י הקשה והלכך בכל הני דמתני' דלעיל דמחוברין ולא שייך גזיירה אפילו היסט ממש פשיטא דליכא למיגזר ברעדה. והלי' דמתני' דהכא דמטמו בהיסט לכ"ע נזרי' ברעדה ולא פליגי אלא בשדה תיבה ומגדל שהם כבדין ביותר ואין ניסוטין בהיקש הזב. דת"ק ס"ל כיון דתלושין ניהו אע"ג דאין ניסוטין כניסוטין דייינינן להו דלא פליג בתלושין כדאשכחן לעיל גבי קורת הכלנין לת"ק דס"ל אע"ג דכבדין ביותר מטמו בהיסט. ור"ע ור"ש סברי דשאני הני דכלים הן ואפ"ה יהבי להו דין אהל והלכך לא מחלפי בשאר כלים ולא גזרינן בהו ברעדה אטו היסט והיינו דאין ניסוטין דומיא דקורת הכלנין דת"ק מדמי להו לקורת הכלנין. ור"ג ור"ש ס"ל הואיל ושם אהל עליהו לא מיחלפי בשאר כלים. אבל בשדה תיבה ומגדל הניסוטין מודו ר"ג ור"ש והכי איתא בהדיא בתוספתא: ד לארבן טמאין. פי' הרב שכל אחד נשען רובו עליו וכ"כ הר"ש והרא"ם משמע דמחזקי ליה בודאי טומאה שדרכו להתהפך. אבל רש"י בשם' שבת כתב דכל אחד י"ל שמא נשען רובו עליו וכ"כ התו' שם דספק הוי. ועי"ד משמע ממתני' כדברי המפרשים כאן דאי נימא דספק הוי שמא נשען רובו א"כ היכי קתני סיפא ספק שנתהפך טמאין. ואמאי הא הוי ספק ספיקא שמא לא נתהפך ושמא לא נשען רובו על אחד וכש"ם בדלא אתחזק טומאה אמרי' פ"ד דטהרות דתולין והכא טמאין קתני משמע טמאין ודאי אע"ג דה"ל לא אתחזק טומאה דשכב ברחבן אלא ל"ל דאי נתהפך ודאי נשען רובו לאורכו' דשוכב להתנועע ממקום למקום ומה"ש לא מזכיר בריש ספק כדתני גבי יבן. ומיהו לדיגא לא כ"מ בהא דאפילו בספק כתבו התוס' בשבת דשמא אפילו ברה"ר דדמי לשני שבילין כשבאו לישאל בבת אחת כמ"ש מהרש"א שם: לרחבן טהורין. שאין אחד נושא את רובו. וכתבו התו' בשבת דאתיא כר"ש דמתני' דלקמן דאמר במלוכין טהור ור"י אומר דמיגן

למיגן

www.daat.ac.il www.hebrewbooks.org

ישן. לרחבן. וספק אם נתהפך לארכן. טמאין: כסיות. לשון רבים של כסא: שתחת הגוף. לפי שרובו נשא עליו והאחרים טמאים מגע הזב אבל אין להם תורת משכב ומושב להיות אב הטומאה. לטמא אדם וכלים: אם רחוקים זה מזה טהורים. לפי שאין רובו נשא לא על זה ולא על זה. ואין הלכה כרבי שמעון: **ה** עשר טליות. לשון רבים של טלית. ועשר לאו דוקא דאפילו אלף טליות ואבן גדולה על גבן ויושב הזב על האבן. כל הטליות שתחתיה מיטמאות מושב. דמשכב ומושב מיטמאין תחת האבן מסמא ישן לה) ספק שנתהפך עליהן לו). טמאין לו). היה מוטל על ו' כסיות לח). שתי ידיו על ב'. שתי רגליו על ב'. ראשו על א'. גופו על א'. אין טמא לט). אלא זה שתחת הגוף מ). עומד על ב' כסאות. רש"א אם רחוקין זה מזה טהורין מא): **ה** עשר טליותמב) זו על גב זו. ישן ע"ג העליונה. בולן טמאות. הזב בכף מאזנים

והא דאמרינן רובו. משום דרובו ככולו: **כסיות** פי' הר"ב לשון רבים של כסא. וכ"כ הר"ם. וקשה לי קצת דהכא קתני ביו"ד ולקמן באלף. לכן נראה כפי' הרמב"ם שכתב כסיות כלי חגורות של עור נאותים למשכב: **אם** רחוקים זה מזה טהורים. פי' הר"ב לפי שאין רובו נשא כו' דכיון שרחוקים זה מזה טומד על שתיהן בשוה חליו על זה וחליו על זה. אבל אם הן קרובים זה לזה שניהם טמאים דומנין נשען רובו על זה ומגין על זה. מהר"ם: **ה עשר** טליות כו'. כתב הר"ב

## מלאכת שלמה

ישן ספק נתהפך. ס"א יבש ספק נתהפך:

היה מוטל על שתה כסיות. תימה לע"ד אמאי שבקי' לגיסא דספסלים דנקט בריסא ואי אמרינן דכסיות קטנים מספסלין ניחא:

**רש"א** אם לחוקים זה מזה טהורים. אבל בשאן קרוכין פעמים מגביה רגלו אחת וכל משענתו על רגלו השנית. הרא"ש ז"ל (ב):

**ה עשר** טליות זו על גב זו יבש ע"ג העליונה וכו'. כך מ"מ:

**הזב** בכף מאזנים ומושב וכו'. (ג) שבת פ"ט דף פ"ג לגירסת התוס' ז"ל אבל לגירסת רש"י ז"ל דגרים ואוכלין ומשקין כנגדו כרע הזב טמאים כרעו הן טהורין קשה להא תנן בסמוך טמאים שתם ודוחק לומר דהכיא ברייתא פליגא אמתני' אלא שתום' ז"ל נדחקו שם לתרץ דה"ק מתני' כרע הזב טהורין פי' ממדרס ומ"מ טמאים כדין היסט הזב כרעו הן טמאים פי' מדרס דכיון שהזב למעלה הרי נשען עליהם ע"כ:

ר"ש

אז לא ולריך להתישב בדבר אי דמי לסוגיא דפרק המניח יפ"ם. ולכאורה אדין שבת ודין טומאה שוה דמייתי התם הא דלקמן בסמוך יע"ם:

הזב

## חזון נחום

ומה שקורת רוטתו של רש"י אורכן הרמב"ם קרי ליה רוחבן. אמנם הם דברים קשים להולמן וכמ"ש רש"י סיכי תלינן לקולא ועוד קשה מי לא עסקינן שהן סמוכין זה לזה ול"ע:

**עיין** מלאכת שלמה אות א'. ומשמע דעל פי' המשנה קאי וא"כ לזה נרים הרב בעל הפי' כמו אורך במקום רוחב:

**עיין** מלאכת שלמה אות ב'. ועיין כפי' הר"ב ז"ל ובתוי"ט ואם תאמר דבכן פליגי עליה דר"ם יש להסתפק דלשמא ס"ל דבין קרובין בין רחוקים טמאים או טהורין והרמב"ם שם פ"ז ס"ל דלרבנן בין כך ובין כך טמאין יע"ם. והרא"ש כתב שם דאין תולק על ר"ם. תניא בתוספתא הביאה הר"ם זב שהיה מוטל על ה' כסיות לרוחבן כולן טהורין שאין אחד מהן נוגע את רובו ואם היה אמאי גבוה שמא מפני שרובו נגע עליו ע"כ. והרמב"ם ז"ל השמיטה ולא ידעתי למה אולי ס"ל דכיון דמתני' תנן סתם משמע דבכל גוונא לרחבן טהורין:

**ה הזב** בכף מאזנים. (עיין מלאכת שלמה אות ג'). ויש להסתפק לר"ם אם היו המשכבות כבדים והאדם היה קל באופן שכל משכב ומשכב היה כדאי להכריע כנגד הזב מי הו"ל כאלו הזב משא על כל א' מהן ובולן טמאים

## יכין תפארת ישראל יכין

לחיות משכו"מ רק ע"י רובו. ואל"כ אינו רק ראשון. מדעב"פ נגעו בזב: לה) לרחבן: לז) ולא"ת כל הטומאות כשעת מליאתן כטהרות פ"ה מ"ז. י"ל דמיירי שיש קצת הוכחה שכך סוא שהתהך: לח) לשון רבים של כסא: לט) מדרס: מ) שרובו נשען עליו. והשאר מגע זב: מא) ממדרס. אבל בקרובים פעמים נסמך על רגל א' וברחוקים דנסמך על שניהן יחד אזלי לטעמייהו פ"י דשבת מ"ם בלא יכול אחד לחוליאו וחוליאו שניהן. דלר"ש פטורים ולחכמים חייב. רב"א: מב) לשון רבים של עלית:

ממדרס

## משנה אחרונה

למימר דאתיא אפילו כרבנן דשאני הכא דכל חד אינו אלא מסייע ואין בו ממש עכ"ל. ור"ל דהתם אין אחד יכול להכריע. וכל חד כולי' מעשה עביד. אבל הכא האחד ג"כ יכול ליעא רובו של זב כשישכב לאורכן. והא דבעינן רובו של זב דרשי' בת"כ מדכתיב אשר ישכב עליו הזב כמ"ש הוי"ט וכן במרכב דרים הכי וגם במושב. והא דאמרי' פב"ז דכלים שלשה ע"ם הזי למושב. ובמקצע אפילו טפח. דוקא מושב שנשען כולו על מקום ישיבתו והוי כמו יבש כולו עליו משא"כ במשכב:

**שהורין** טיינו ממדרס אבל טמאין במגע הזב ואפילו אין בארו נוגע בספסל כגון שישוכב בכסותו אפ"ה טמא בספסל במגע ואע"ג דאין בגדים הנוגעין בזב מטמא כלים כדתנן פ"ק דאהלות מ"ה וכ"כ הר"ם לקמן רפ"ה. הכא שאני שבגדים של הזב ובסותו שישוכב עליו הוי משכב הזב והנוגע במשכב עמא בין אדם בין כלי כדין נוגע באב: ישן ספק שנתהפך עליהן טמאין. אע"ג דכל שאין בו דעת ליאחל אפילו ברה"י ספקו טהור כדאמרי' פ"ג דטהרות משמע דיש בו דעת ליאחל חשיב וכ"כ הר"ם שם מן התוספתא. וא"ת אפילו יש בו דעת ליאחל אפילו כרבנן דשאני הכא דכל חד אינו אלא מסייע ואין בו ממש עכ"ל. ור"ל דהתם אין אחד יכול להכריע. וכל חד כולי' מעשה עביד. אבל הכא האחד ג"כ יכול ליאחל רובו של זב כשישכב לאורכן. והא דבעינן רובו של זב דרשי' בת"כ מדכתיב אשר ישכב עליו הזב כמ"ש הוי"ט וכן במרכב דרים הכי וגם במושב. והא דאמרי' פב"ז דכלים שלשה ע"ם הזי למושב. ובמקצע אפילו טפח. דוקא מושב שנשען כולו על מקום ישיבתו והוי כמו יבש כולו עליו משא"כ במשכב:

**שהורין** טיינו ממדרס אבל טמאין במגע הזב ואפילו אין בארו נוגע בספסל כגון שישוכב בכסותו אפ"ה טמא בספסל במגע ואע"ג דאין בגדים הנוגעין בזב מטמא כלים כדתנן פ"ק דאהלות מ"ה וכ"כ הר"ם לקמן רפ"ה. הכא שאני שבגדים של הזב וכסותו שישוכב עליו הוי משכב הזב והנוגע במשכב עמא בין אדם בין כלי כדין נוגע באב: ישן ספק שנתהפך עליהן טמאין. אע"ג דכל שאין בו דעת ליאחל אפילו ברה"י ספקו טהור כדאמרי' פ"ג דטהרות משמע דיש בו דעת ליאחל חשיב וכ"כ הר"ם שם מן התוספתא. וא"ת אפילו יש בו דעת ליאחל אפילו כרבנן דשאני הכא דכל חד אינו אלא מסייע ואין בו ממש עכ"ל. ור"ל דהתם אין אחד יכול להכריע. וכל חד כולי' מעשה עביד. אבל הכא האחד ג"כ יכול ליאחל רובו של זב כשישכב לאורכן. והא דבעינן רובו של זב דרשי' בת"כ מדכתיב אשר ישכב עליו הזב כמ"ש הוי"ט וכן במרכב דרים הכי וגם במושב. והא דאמרי' פב"ז דכלים שלשה ע"ם הזי למושב. ובמקצע אפילו טפח. דוקא מושב שנשען כולו על מקום ישיבתו והוי כמו יבש כולו עליו משא"כ במשכב:

**שהורין** טיינו ממדרס אבל טמאין במגע הזב ואפילו אין בארו נוגע בספסל כגון שישוכב בכסותו אפ"ה טמא בספסל במגע ואע"ג דאין בגדים הנוגעין בזב מטמא כלים כדתנן פ"ק דאהלות מ"ה וכ"כ הר"ם לקמן רפ"ה. הכא שאני שבגדים של הזב וכסותו שישוכב עליו הוי משכב הזב והנוגע במשכב עמא בין אדם בין כלי כדין נוגע באב: ישן ספק שנתהפך עליהן טמאין. אע"ג דכל שאין בו דעת ליאחל אפילו ברה"י ספקו טהור כדאמרי' פ"ג דטהרות משמע דיש בו דעת ליאחל חשיב וכ"כ הר"ם שם מן התוספתא. וא"ת אפילו יש בו

## ציונים

**ה** עשר טליות. שבת נ"ג פיי' שם ה"ה. הזב בכף מיי' שם פ"מ ה"ו:

### הילופי גרסאות

**ד** ו' כסיות. בד"א כסאות: **ה** ישן ע"ג עליונה. בכ"מ ישב:

### תוספות חדשים

**ד** במשנה רחוקין. אבל אם הן קרובין פעמים מגביה רגלו האחד וכל משענתו על רגל השנית (הלח"ם):

### אליהו רבה

בתוספתא זב שהיה מוטל על ממטה כסאות לרחבן כולן טהורין אחין ג' מהן נוגע את רובו ואם היה אמצע גבוה שמא שרובו נגע עליו: עומד על ב' כסאות שמא. גרסינן: רש"א אם רחוקין זה מזה טהורין. אם היו קרובין דל"ע שמא דזימנין נשען אהאי זימנין אהאי והוי כיון ספק שנתהפך דשמא כ"ש בחוקין שאינו יכול לעמוד לא על זה ולא על זה אלא על שניהן ואזדו לטעמייהו דתנן גבי שבת (שבת פ"ש מתני' ה') לא יכול אחד לחוליאו וחוליאוהו שניהם חייבין ור"ם עוטר דשומה כולה מלאכה בשבת חייב והעושה מקצת מלאכה פטור וכן שניהם שעשאום פטורין אלא הואיל וזה אינו יכול וזה אינו יכול קשבירי לכנן דחייבין דהו"ל כל אחד עושה כל המלאכה הואיל וחבירו אינו יכול לעשותה בלא זה ור"ם פוטר הסכר אע"פ שאין היחיד יכול לעשותה אם עשאוה שניהם פטורין. וה"ג: אלו כסא אינו יכול ליאחל את רובו של זב ואלו אינו יכול אלא לבד לכנן לטעמייהו דשאומה כל אחד כל המלאכה הוי ה"ל כנטאל כל כסא רובו של זב ומי שואיל ואיחד כסא לא מלי נמי בלאו האי כסא ור"ם לטעמיה דפוטר התם דהוי כ"א כעושה מקצת מלאכה וה"ל כל אחד ואחד כעושה מקצת הזב וטהורין ממדרס:

### חידושי מהרי"ח

**טעות** המדפיס שהעתיק כאן ומקומו הוא על ד"ה טהורין דהייבו לרחבו וע"ז כתבו התוס' דאתי' כרשב"ל ור"י פי' דאפילו לרבנן הבא טהור לרחבן ותתו' הוא בשבת דף צ"ג ע"ש:

www.daat.ac.il www.hebrewbooks.org

הר"ב עשר לאו דוקא כו' כמו שהבאתי לשון ת"כ במשנה ג' פ"א דכלים (ד"ה שהוא): **ברעו** הן טמאין. לפי שכבר נתלה הזב במשכב ההוא. וכבר קדש לגו (בספ"ב) כי הזב מטמא את המשכב בה' דרכים. ומן כללם נתלה. הרמב"ם:

**רבי** שמעון אומר ביחידי כו'.

וכה"ג פליג לקמן במשנה ז' ושם כתב הר"ב שאין הלכה כמותו.

וכ"פ הרמב"ם גם בכאן:

**ו ואוכלין** ומשקין בכף שניה טמאים. כתב הר"ב בין כרע הזב בין כרעו אוכלים ומשקים. וכ"כ הר"ם. וז"ל הרמב"ם אין חילוק בכאן. בין כרע הזב או כרעו האוכלים. שהרי הן טמאים בהיסט הזב כמו שקדם (ברפ"ג) מגע שהוא כבולו. אמנם הולרכנו שם במשכב שיכרע כדי שישוב אב מאבות הטומאות כאלו יש הזב עליו. כמו שביארנו ע"כ. ועיין בפרק דלקמן משנה ב': **ובמת** הכל טהור. חוץ מן האדם. ה"מ כמי למיתתי ובנבלה הכל טהור חוץ מן האדם. וכדתנן בפרק דלקמן משנה ג': **ובמת**. פשוט הוא. כי כל מקום שנאמר מת הכוונה בו הדבר המטמא מן המת. והוא כזית מבשרו. ואבר ממנו. ושאר מה שנתבאר בשני של אהלות. הרמב"ם: **הבא** טהור. לשון הר"ב דכל שהמת נשא עליו כגון בכף מאזנים לבד מאהיל. טהור. וכן לשון הר"ם ותנן במשנה ג' פרק דלקמן כל הנשא ונושא ע"ג המת טהור. חוץ מן המאהיל ואדם בזמן שהוא מסיט. ופירשו חוץ מן המאהיל. דאפשר להיות נושא ונשא ולא יאהיל. כגון עלייה מפסקת כו' וממלא דכגון בכף מאזנים אינו עניין למאהיל. לכך נראה בעיני שנכון הוא להגיה לבד מאדם. אלא מדתנן הכי בהדיא חוץ מן האדם. לא היו לריכים לפרש לבד מאדם. ולפיכך לא שלחתי בו יד:

**הוץ** מן האדם. כתב הר"ב מפני שהסיטו וכו'. כפ' בתרא דנדה (דף סט). מי לא מטמא במשא. ובפרק דלקמן משנה ג'

מסמא: ברע הזב טהורים. מדין משכב. אבל טמאין במשא הזב: ביחידי. משכב א': טמא. שהרי רוב הזב נישא עליו: ובמרובים. במשכבות רבות בכף מאזנים כנגד הזב: שאין א' מהם נושא את רובו. דכי כרע הן אין רובו של זב נישא על אחד מהן אלא כל אחד מה משכבות נשא מיעוטו של זב: **ו** טמאין. בין כרע הזב. בין כרעו אוכלין ומשקין. כטמאו טומאת היסט: הבל טהור. בין מושב ומשכב בין אוכלים ומשקין בין כרע המת בין כרעו הם. דכל טומאות המסיטות טהורות חוץ מהסיטו של זב. ואם כרעו הן כמי טהורים. דכל שהמת נישא עליו כגון מאזנים. ומשכב ומושב כנגדו. כרע הזב. טהורין מג). כרעו הן. טמאין מד). ר' שמעון אומר ביחידי מה) טמא. ובמרובין מו) טהור. שאין אחד נושא את רובו מז): **ו** הזב בכף מאזנים. ואוכלין ומשקין בכף שניה טמאין מח). ובמת מט) הבל טהור נ) חוץ מן האדם

## מלאכת שלמה

ר"ש אומר ביחידי טמא. ר"ם ס"ל דבשהמשכב אשר כרע בו הזב אחד אז יהיה טמא מדרס אבל כשהן שני משכבות או יותר אינו נעשה משכב הזב כיון שכל אחד מן המשכבות לבדו אינו מכריע הזב אלא כולן הרמב"ם ז"ל:

ובמרובין. כשיש משכבות רבות בכף מאזנים כנגד הזב שאין אחד מהם נושא את רובו טהורין דכי כרעו הן אין רובו של זב נישא על אחד מהן אלא כל אחד מהמשכבות נשאו מיעוטו של זב וכבכן חשבי ליה

## חזון נחום

**ו הזב** כו'. עיין מלאכת שלמה אות ה. ולעד"ג שהר"ב בעל הפי' הנו' לא דק כזה שאין מתלוקת בין הרמב"ם והר"ם כזה דכולן מודים דשא דתנן ועל גביו מדף לטמא אוכלין ומשקין הייט לומר דכלים שעל גביו מטמאין אוכלין דוקא ולא כלים אחרים תדע לך דשא אפילו הרמב"ם דס"ל בפ"ו דטומאת מדף דרבנן עכ"ז ס"ל דכלים שעל גביו טמא אלא שאין מטמא הוא כלי אחר יע"ש. והראב"ד ס"ל דטומאת מדף דאורייתא אלכך כלי שעל גביו החמירו בו שטמא כלי אחר ומראה דס"ל להראב"ד דשא דתנן ועל גביו לטמא אוכלין ומשקין נקט אוכלין משום דבעי למימר משא"כ המת דאפילו אוכלין ומשקין לא ועשה עיקר מדרשה דמס' נדה: היה

## יכין

מג) ממדרס. דאינן רק עליונו של זב דאינו רק ראשון כפתיחה סי' כ"ב: מד) מדרס. דהו"ל תחתון של זב כפתיחה סי' כ"ג: מה) בהיט בכף שניה שכרעה רק כלי אחד הראוי למשכב: מו) יש משכבות רבות בכף שניה: מז) של זב. ואזלי לטעמייהו במ"ד: מח) כולן נעשין ראשון בין כרע הוא או הן כפתיחה סי' כ"ב כ"ג: מט) ס"ם נבלה: נ) בין משכב ומושב בין

## תפארת ישראל

מדרס. ע"ז כל דבר שאינו אדם. אינן מיטמאין בלא נגעו. חוץ מבזב. דבסיטו הוא למשכבות. הו"ל עליונו של זב. ובסיטוטו. הו"ל כתחתון של זב. אבל שאר דבריה אלא חזו למשכב. בין הסיטן או הסיטוטו נעשו ראשון:

## אחרונה

הן טמאין בהיסט ע"כ. דלא שייך טומאת משכב באוכלין ומשקין אלא טומאת היסט לבד. אלא מ"ם דכרעו הן כמי טמאין ולא כן שיטו לקמן פ"ה מ"ב אלא כל שהזב נישא עליו טהור חוץ מן הראוי למשכב. וכתב הרא"ש דהכרעה שאני דאפילו כרעו הן הזב מסיטן דמכחו הוגבהו מעל הארץ שאם לא היה הזב בכף שניה היו הם שקועין ומונחין בארץ ע"כ וכ"כ הר"ם שאם מונחין בארץ אין כאן נישא. וכיון דמכחו הוגבהו לא דמי לזב נישא עליו דלקמן פ"ה דטהור דהתם אין כח הזב בהן. וכתוספתא הביאה הר"ם תניא הזב בכף מאזנים ואוכלין ומשקין כנגדו אע"פ שאין מרומקין מן הארץ אלא כ"ם נותנין עליהן חומרי נושא וחומרי נישא ע"כ ועיין בהר"ם. ורש"י במס' שבת דף פ"ג גורס במתני' כרעו הן טהורין וכדקי"ל כל הנישא ע"ג הזב טהור. וקשה דבתוספתא זו מוכח דגרסי' טמאין:

ובמת הכל טהור חוץ מן האדם. הכל טהור היינו בין נושא בין נישא דנושא המת את הכלים או אוכלין ומשקין ולא נגע בהן טהור דלא מצינו טמא נושא את הטהור שמטמא חוץ מסיטו של זב. וניקא שהמת נישא ע"ג כלים או ע"ג אוכלין ומשקין נמי טהור שאין לך מתטמא במשא

## חזון נחום

**ו הזב** כו'. עיין מלאכת שלמה אות ה. ולעד"ג שהר"ב בעל הפי' הנו' לא דק כזה שאין מתלוקת בין הרמב"ם והר"ם כזה דכולן מודים דשא דתנן ועל גביו מדף לטמא אוכלין ומשקין הייט לומר דכלים שעל גביו מטמאין אוכלין דוקא ולא כלים אחרים תדע לך דשא אפילו הרמב"ם דס"ל בפ"ו דטומאת מדף דרבנן עכ"ז ס"ל דכלים שעל גביו טמא אלא שאין מטמא הוא כלי אחר יע"ש. והראב"ד ס"ל דטומאת מדף דאורייתא אלכך כלי שעל גביו החמירו בו שטמא כלי אחר ומראה דס"ל להראב"ד דשא דתנן ועל גביו לטמא אוכלין ומשקין נקט אוכלין משום דבעי למימר משא"כ המת דאפילו אוכלין ומשקין לא ועשה עיקר מדרשה דמס' נדה: היה

## משנה

ר"ש אומר ביחידי טמא. וכתב הרא"ש וטעמייהו דחכמים דמדמו להו לעשר עליות זו ע"ג זו דרישא עכ"ל. ונראה כוונתו כיון דכולהו חדא מעשה עבדי חשיבי כולן כמשכב אחד כדתשביון עשר עליות דרישא כמו אחת. ולפ"ז מצינן למימר דהא דא"ר שמעון במתני' דלעיל אם רחוקות זו מזו שהורות לא פליגי חכמים עליה כיון דרחוקות לאו חדא מעשה הוא אלא זה נושא חליו שבלדו והשני נושא חליו האחר וכמ"ש הראב"ד שם בהשגות שאין חולק על ר"ש. וכה"ג אמרי' פ"ב דידים מ"ג נוטלין ד' וה' זה בלד זה וכתב הרמב"ם שכולן במדרגת יד אחת חשיבי וה"ג דכוותה. ועוד י"ל שטמאיהו דתכמים בהכרעה חשיב לכל חד כולי' מעשה דכל חד עביד הכרעה יתירה דבלאו איהו הוה בלרא הכרעתו פורתא אשתכח לכל חד עביד הכרעה:

ובמרובין טהור. ולא קתני בשנים טהור. דרבותא קמ"ל דלא מבעיא בשנים די"ל כל חד דאתי פלגי' וליכא רובא בחד מינייהו. אלא אפילו הם שלשה שבידוע שהשנים מכריעין יותר מהאחד. אפ"ה כולן טהורים שלא הוחזקה טומאה באחד שאין ידוע איזהו:

**ו** ואוכלין ומשקין בכף שניה טמאין. פי' הרב בין כרע הזב בין כרעו אוכלין ומשקין בכף ב'. בין כרע הזב הוא או הן. טהורים דכל הטעמאות המסיטות או נסוטות. או נושאות. ע"ז

## יכין

מא) בהר"ב ד"ה טמאין כו' היסט. דמכחו הגביהו מעל הארץ. דאם לא היה הזב בכף שניה הם שוקעים ומונחים בארץ. (הרא"ש):

## אליהו רבה

**ה** כלע הזב כו'. גירסת דגרים רש"י עיקר דגרים הכא כרע הזב טמאין כרעו הן טמאין. וכסיפא גרסינן הזב בכף מאזנים ואוכלין ומשקין בכף שניה כרע הזב טמאין כרעו הן טהורין. דכל שהזב מסיט אותו כדין הנשא ע"ג הזב שבין מבכבות ומושבות ובין אוכלין ומשקין הכל טמא כדתנן לקמן (פ"ה ב') ומה שהטהרה מסיטה את הזב כדין הזב נשא עליו שאין טמאין אלא מבכבות ואדם כדתנן לקמן. אלכך הכא במשכב ומושב כנגדו כרע הזב טמאין טומאה קלה דהוי לאשונים כדין הנשא ע"ג הזב דהוי לאשון. כרעו הן טמאין טומאת מדרס כדין משכבו ומושבו של זב דמטמא בנתלה כדתנן (בפ"ב). וקתני לשון רבים כרעו הן לאפוקי מדר"ש דאמר במרובין טהור קמ"ל דאפילו אחד לא יכול להכריעו ונעקרו כולן והכריעוהו טמאין ואוכלין ומשקין בכף שניה כרע הזב טמאין טומאה קלה והוו לאשונים כעליונו של זב שנישא ע"ג הזב דמטמא אפילו אינו ראוי למשכב ומושב. כרעו הן טהורין דכל שהזב נישא עליו אין טמא אלא הראוי למשכב ומושב אדם:

ובמרובין טהור. כ"ם לטעמיה דאמר כזה אינו יכול וזה אינו יכול כ"ש דקאתי' קעביד כדאמרן לעיל:

## יכין

מג) ממדרס. דאינן רק עליונו של זב דאינו רק ראשון כפתיחה סי' כ"ב: מד) מדרס. דהו"ל תחתון של זב כפתיחה סי' כ"ג: מה) בהיט בכף שניה שכרעה רק כלי אחד הראוי למשכב: מו) יש משכבות רבות בכף שניה: מז) של זב. ואזלי לטעמייהו במ"ד: מח) כולן נעשין ראשון בין כרע הוא או הן כפתיחה סי' כ"ב כ"ג: מט) ס"ם נבלה: נ) בין משכב ומושב בין

www.daat.ac.il www.hebrewbooks.org

ציונים

שהזב עושה מ"ו' פ"ח מה' מו"מ ה"ח: פ"ש הטת ספסא יהונתן סוטה פ"ה ה"ב מו"ר פ"ם עה' פ"ב ס"ד:

כגון בכף מחזיק לבד מאהל טהור. חוץ מן האדם. דבזמן שמכריע את המת טמא מפני שהסיטו. כדאמרינן בפ' בתרא דנדה (דף סט) אמו מת מי לא מטמא במשא: מדף. לשון טומאה קלה. כדכתיב (ויקרא כו) קול עלה נדף. ורמב"ם פי' מדף מל' ריחו נודף שריח טומאת הזב הולכת למרחוק לטמא כל הכלים שעל גביו. אף ע"פ שלא נגע בהם. אבל לא כטומאת הכלים שתחתיו. שכלים שעל גבי הזב אע"פ שיש דברים חוליים ביניהם לבין הזב כלם טמאים טומאה קלה לטמא אוכלים ומשקין. אבל לא לטמא אדם וכלים. ואילו כלים שתחתיו אפילו הן מאה זה על גב זה. התחתון שבכולם טמא טומאה חמורה לטמא אדם לטמא בגדים כמו העליון: מה שאין המת מטמא. דמתחתיו

ג' מפרש דאין משא מת מטמא אא"כ הסיט. וכ"פ הר"ש ומפרש הסוגיא דנדה. ומה כתבתי (ד"ה והאדם) דלהרמב"ם ליתא: **וחומר** במת מבזב שהזב עושה כו'. גראה בעיני דחסורי מחסרא חומר בזב מבמת שהזב עושה כו'. אבל מלאתי בגא"י שהוגה וחומר שזב בזב מבמת שהזב כו' וכן הוא בטוסחת מהר"ם: **מדף**. כתב הר"ב לשון טומאה קלה כדכתיב קול עלה נדף. ורמב"ם פי' מלשון ריחו מודף כו' וז"ל הרמב"ם הלשון הזה של מדף משתמשים בו בענין אחר של טומאה כמו שבארנו בפ"י של פרה. ועל אותו ענין אמרו בגמרא (נדה דף ד') מאי מדף כדכתיב קול עלה נדף ר"ל כי הוא מענין התנועה. ופי' הזה איננו מן הגמרא אלא שבאבוהו בגליון מן פי' רבנו סבורלו וכתבן המעתיק בתוך הדברים. ולא מזכרו עליהן. אמנם הענין אשר הגתנו בו * מכאן (מטומאת מדף) עקרו מנדף. והוא יוצא מאמרו ריחו נודף ר"ל יריח הזה (הבאילה) הענין הזה על הזב כו' כאילו יעבור ריחו כו' על דרך הדמיון ע"כ. ושם ברפ"י דפרה מפרש גם בטומאת מדף שבכאן מאותו הענין. שכתב שהוא כאלו הגיע אליו תנועה אלו מן הזב לסמיכתו עליו. ע"כ: **לטמא** אוכלין ומשקים. ולמדו הענין הזה בזב מאמרו בו כל כלי עץ שטף במים. אמרו בספרא מה בא זה ללמדנו. אם ללמד שיטמא כלי שטף במגע. הרי כבר נאמר והנוגע בבשר הזב יכבס בגדיו. אם הנוגע בו מטמא כלי שטף במגע. הוא עצמו לא יטמא כלי שטף במגע. א"כ למה נאמר וכל כלי עץ ישטף במים. אלא אלו אוכלים ומשקים וכלים שע"ג הזב. ואמרו עוד וכל כלי עץ ישטף במים מלמד שהוא עושה על גביו מדף. הרמב"ם. ומ"ש הר"ב ואלו כלים שתחתיו פי' הראוויים למשכב ומושב כדתנן במשנה ב' פרק דלקמן: **מה** שאין המת מטמא. אמר הקב"ה כל המשכב אשר ישכב עליו הזב יטמא. ולא אמר כל המשכב אשר ישכב עליו יטמא. והיה הענין חוזר על הזב הקודם זכרו. דקדקו בזה ואמרו הזב לא המת. הרמב"ם. ומ"ש הר"ב ומ"ג מדף כו' מ"מ אם היה המת בבית סמוך לשמי קורה (עיין בריש פסחים) וכו' כה"ג בזב טמא מתחתיו כו' כדתנן בפרק דלקמן משנה ב'. אבל הגה יצא * ל' הר"ב במה שלא נכנס בו. אבל הר"ש כתב ומ"ג מדף כו' ויש לפרש כגון עליה מפסקת. דאם המת בעליה ומשכבות ומושבות בבית עד שמי קורה. והמסרים נכפפין מכובד המת. ומכבידין על המשכבות. או שהמת בבית כו'. אבל הר"ב הואיל וכבר מצא חילוק בין זב למת במתחתיו שבזב מטמא אדם לטמא בגדים משא"כ במת לכך לא ראה להעתיק אם המת בעליה כו'. ושאני הר"ש שאע"פ שכתב ג"כ החילוק הזה. הרי הקשה עליו משום דטל גבי מדף במת נמי כו' וכתב ע"ז ויש לפרש כו' כלומר שמפרש בין מתחתיו בין על גביו בענין אחד. משא"כ הר"ב

*) כל"פ הגי' בכאן *) כל"פ הגי' לו

## מלאכת שלמה

ליה כעשר עליות זו על גב זו הרא"ש ז"ל וכך נראה שצריך להיות בפי' רש"ל וכאן צריך להיות סימן הוא"ו בפירושו ז"ל קודם דבור המתחיל ממאים בין כרע הזב וכו' וצריך למחוק אותו מן סמוך לבכף מחזיק כי כולו הוא דבור אחד כדכתבינן:

ו זה חומר בזב מבמת וחומר במת מבזב ושוב חומר בזב שהזב וכו'. כך מלאתי מוגה וי"ם מוגהין כך זה חומר בזב מבמת ושוב חומר בזב שהזב וכו' ומקום מלות וחומר במת מבזב. וכן הגי' ה"ר יהוסף ז"ל.(ד) ולפי פירוש הר"ש ז"ל אין עומאת מ"ף אלא באוכלין ומשקין שעל גביו ולא בכלים שעל גביו ולדעת הרמב"ם ז"ל גם כלים שעל גביו יש להן עומאת מדף וכמו שהעתיק פירושו רש"ל. ועיין בספר קרבן אהרן פרשה ג' דפרשת זבים:

עליות

אליהו רבה

ן הכי גרסינן זה חומר בזב מבמת שהזב עושה משכב כו'. ולא גרסינן הכא וחומר במת מבזב וכ"ש הוא דגרסינן חומר במת שהמת מטמא כו':

משנה אחרונה

במשא אלא אדם בלבד במ"ש הרב פ"ק דכלים וכ"ה במתני' לקמן פ"ה ודקתני במת ה"ה בכל הטומאות חוץ מזב ונקט מת משום דבעי למיתני סיפא חומר במת מבזב: מה שאין המת מטמא. מ"ש הרב דמתחתיו אפילו הטומאה בוקעת ויורדת מ"מ אינו מטמא אדם לטמא בגדים וכ"כ הר"ש. והשיג ע"ז בס' משנת חכמים דלפי שעת הרב רפ"ק דאהלות דבכל הכלים אמרי' חרב כאהל בין כלי עץ וכגדים א"כ כשהטומאה בוקעת ויורדת הוי כנוגעין ונעשו אבות ומטמאין את האדם להיות אב ומטמא בגדים. ומיהו הר"ש שכ"כ לטעמי' אזיל דס"ל דיש מס' אהלות שאין החרב כאהל אלא בכלי מתכת אבל להרב קשה. והרמב"ם כתב בפירושו במת בין כלים שתחתיו וכין שע"ג ובין מה שנוגע דין אחד לכולם ע"כ ואע"ג דאיהו ס"ל ג"כ דבכל הכלים אמרי' חרב כאהל י"ל דאיהו אירי בכלים שאינם כנגד הטומאה דאינה בוקעת אלא כנגדה ומה שאינו כנגדה מונין בו

## יכין תפארת ישראל יכין

גא) דבסיטו הוא לגבילה או מת הו"ל כטומאת אותן. ובהסיטו הו"ל כאילו נשאוהו דטהור בלא נגען: גב) רב"א ל"ג לד' מלות אלו. ולפע"ד זה דרישא קאי נמי אחומר במת מבזב. מעיקרא כיל להו. והדר מפרש לב' החומרות. שהזב עושה כו' וחומר במת וכו': גג) אף שלא נגע: גד) שנטמא במשכו"מ מטמא בגדים או כלים שנגע בהן קודם שפירש מהטומאה: גה) של זב: גו) ר"ל אינו רק מד"מ דעליונו של זב אינו רק ראשון. לטמא רק אוכומ"ש ולא אדם וכלים

ראשון ושני ומשום אהל לא מטמא דהרמב"ם לטעמי' דטמא מת אינו מטמא באהל כדתנן ספי"א דאהלות. אבל הרב שסובר שם דטמא מת ג"כ מטמא באהל והרב כאהל בכל הכלים אין לייחס מ"ש כאן דכמת מה שתחתיו אינו מטמא אדם לטמא בגדים. כ"ז מדברי ספר משנת חכמים. והנה מ"ש להרב קשה יפה כתב אלא מ"ש דלהרמב"ם יש לפרש שלא כנגד הטומאה ומשום אהל נמי ליכא דאין טמא מת מטמא באהל. אבל להרב שסובר דטמא מת מטמא באהל קשה. כ"ל דהא ג"כ לאו קושיא הוא דהא י"ל דהכא בבגדים המונחים תכופים זע"ז ואין כאן אהל דאין אהל פחות מספח. אלא משום מגע אתיין עלה דמיירי אלא כנגד הטומאה כמו להרמב"ם. ולענין עיקר פי' המשנה מה שאין המת מטמא מתחתיו הייגו כגון שהמת במטה ורגלי' גבוהין ספח וארבע עליות תחת ארבע רגלי המטה דבזב טמאות כדאמרי' במתני' דלקמן ובמת כה"ג שהור דרצולה ליכא כיון שגבוהות ספח. מ"ל בעשר משכבות והעליון ארוך יותר ויוצא להלן ברחוק והמת מונח על מקום היוצא בכה"ג בזב טמאות אע"פ שאינו יוסב ע"ג כולן כמו עליות תחת רגלי המטה דטמאות אע"פ שאינו שוכב על הרגלים אלא בתוך המטה דהכל חשוב משכב. ובמת אינו אלא משום מגע ומונין בו ראשון ושני והרמב"ם כתב בחבורו ספ"ה מהט"מ במת אין חילוק בין משכב למגע וכולן מונין בהן ראשון ושני ושלישי והרביעי שהור אם אין שם אהל ולא רצולה או ראשון ושני. ומשום אהל לא מטמא דהרמב"ם לטעמי' דטמא מת אינו מטמא אדם לטמא בגדים. אבל להרב שסובר דטמא מת מטמא באהל. כ"ז מדברי ספר משנת חכמים. והנה מ"ש להרב קשה יפה כתב אלא מ"ש דלהרמב"ם יש לפרש שלא כנגד הטומאה ומשום אהל נמי ליכא דאין טמא מת מטמא באהל. אבל להרב שסובר דטמא מת מטמא באהל קשה. כ"ל דהא ג"כ לאו קושיא הוא דהא י"ל דהכא בבגדים המונחים תכופים זע"ז ואין כאן אהל דאין אהל פחות מספח. אלא משום מגע אתיין עלה דמיירי אלא כנגד הטומאה כמו להרמב"ם. ולענין עיקר פי' המשנה מה שאין המת מטמא מתחתיו הייגו כגון שהמת במטה ורגלי' גבוהין ספח וארבע עליות תחת ארבע רגלי המטה דבזב טמאות כדאמרי' במתני' דלקמן ובמת כה"ג שהור דרצולה ליכא כיון שגבוהות ספח. מ"ל בעשר משכבות והעליון ארוך יותר ויוצא להלן ברחוק והמת מונח על מקום היוצא בכה"ג בזב טמאות אע"פ שאינו יוסב ע"ג כולן כמו עליות תחת רגלי המטה דטמאות אע"פ שאינו שוכב על הרגלים אלא בתוך המטה דהכל חשוב משכב. ובמת אינו אלא משום מגע ומונין בו ראשון ושני. והרמב"ם כתב בחבורו ספ"ה מהט"מ במת אין חילוק בין משכב למגע וכולן מונין בהן ראשון ושני ושלישי והרביעי שהור אם אין שם אהל ולא רצולה או שהי' אהל מבדיל ביניהן ע"כ. מ"ש אם אין שם אהל ולא רצולה. כלומר אלא היו המשכבות באהל פשיטא אפילו הם אלף זו ע"ג זו כולן טמאות דכתיב וכל אשר באהל יטמא. וכן אם הרבה משכבות זו ע"ג זו וטומאה רצולה תחתיהן או ע"ג בוקעת לכולן. אלא מ"ש או שהי' אהל מבדיל ביניהן משמע דר"ל דבאהל מבדיל אפילו באהל ורצולה מליל. ואינו מובן לפע"ד דברצולה פשיטא דלא מהני אהל מבדיל דרצולה בוקעת אף באהלים ובכותלי הבתים. ובאהל נמי תנן פ"ד דאהלות

מ"ש

www.daat.ac.il www.hebrewbooks.org

הר"ב שהכנים הפירכא דגבי על גביו מדף ולא בלשון קושיא אבל הניח החילוק דבמתחתיו. ונמצא שאין רצונו אלא לפרש בעל גביו בלבד. ואע"פ שאין עניינו שוה לבמתחתיו. לכך לא שלחתי יד להניח בלשון הר"ב ולהוסיף החלוקה דאם המת בעלייה כו' אבל ודאי דסוף דבריו שלא בדקדוק כתבם. שהיה לו לקצר. ולא לכתוב אלא דבכה"ג בזב טמא לטמא אוכלים ומשקים. ובמת טהור. והמגיה כן לא הפסיד. ודין זה דבמת כתבו עוד הר"ב בפרק דלקמן משנה ג'. ושם אפרש בס"ד. ובמסכת עדיות פ"ו משנה ב' מפרש הר"ב משא"כ המת דאין טמאין אלא ראשון ושני ושלישי. בין מתחתיו בין מעל גביו. וכן פי' שם הרמב"ם. גם בחיבורו ספ"ה מה' טומאת מת (הלכה י"ד): **ז היה** רכוב דטמא מתחתיו אפילו תהא טומאה בוקעת ויורדת. מ"מ אין משכב ומושב שתחתיו מטמא אדם לטמא בגדים: ועל גביו מדף. נהי דמת מטמא כלים שעל גביו טומאת מדף לטמא אוכלים ומשקים. דטומאה בוקעת ועולה. מ"מ אם *[היה המת בעליה ומשכבות ומושבות בבית עד שמי הקורה והגסרים נכפפים מכובד המת ומכבידין על המשכבות או] המת בבית סמוך לשמי קורה. והמשכבות בעליה. ונכפפים הגסרים מכובד המשכבות ומכבידים על המת. כי האי גוונא בזב. טמא מתחתיו לטמא אדם לטמא בגדים. ועל גביו לטמא אוכלים ומשקין. ובמת בין על גביו בין מתחתיו טהור:

**ז** שאינה יכולה. וכיון דזה אינו יכול וזה אינו יכול. כל אחד ואחד כוליה מעשה עביד ואיכא רבי שמעון מטהר. דבעי שיעור זיבה לזה ושיעור זיבה לזה כלומר רובו של * זה מכביד על כל א' וא'. ואחזה לטעמי' דאמר לעיל בפרקין ביחידי טמא. ובמרובים טהור. אמרו א' נטא את רובו. ואין הלכה כר' שמעון: היה רכוב על גבי בהמה. בטומאת אוירי. דאי במהלכת כל שעה האחד נעקר ועומדת על ג' וטמא מה שתחתיהן שאינה יכולה לעמוד על שתים: שיכולה לעמוד על ג'. הלכך כל אחד ואחד כוה ליה

מטמא נ"ז). חומר במת. שהמת מטמא באהל. ומטמא טומאת שבעה. מה שאין הזב מטמא נ"ח): **ז היה יושב** נ"ט) על גבי המטה. וארבע טליות תחת ארבע רגלי המטה. טמאות. מפני שאינה יכולה לעמוד על שלש ס). ר"ש מטהר. היה רוכב על גבי בהמה סא). וארבע טליות תחת ארבע רגלי בהמה. טהורות. מפני

דמתחתיו אפילו תהא טומאה בוקעת ויורדת. מ"מ אין משכב ומושב שתחתיו מטמא אדם לטמא בגדים: ועל גביו מדף. נהי דמת מטמא כלים שעל גביו טומאת מדף לטמא אוכלים ומשקים. דטומאה בוקעת ועולה. מ"מ אם *[היה המת בעליה ומשכבות ומושבות בבית עד שמי הקורה והגסרים נכפפים מכובד המת ומכבידין על המשכבות או] המת בבית סמוך לשמי קורה. והמשכבות בעליה. ונכפפים הגסרים מכובד המשכבות ומכבידים על המת. כי האי גוונא בזב. טמא מתחתיו לטמא אדם לטמא בגדים. ועל גביו לטמא אוכלים ומשקין. ובמת בין על גביו בין מתחתיו טהור:

**ז** שאינה יכולה. וכיון דזה אינו יכול וזה אינו יכול. כל אחד ואחד כוליה מעשה עביד ואיכא רבי שמעון מטהר. דבעי שיעור זיבה לזה ושיעור זיבה לזה כלומר רובו של * זה מכביד על כל א' וא'. ואחזה לטעמי' דאמר לעיל בפרקין ביחידי טמא. ובמרובים טהור. אמרו א' נטא את רובו. ואין הלכה כר' שמעון: היה רכוב על גבי בהמה. בטומאת אוירי. דאי במהלכת כל שעה האחד נעקר ועומדת על ג' וטמא מה שתחתיהן שאינה יכולה לעמוד על שתים: שיכולה לעמוד על ג'. הלכך כל אחד ואחד כוה ליה

*) בד"ו ובד"פ ליתא כל המוסגר *) בד"ו ובד"פ הגי' זב

## מלאכת שלמה

**ז** טליות טלית לשון יחיד טליות לשון רבים ופי' בערוך בשם ר' מלאיה טלית הוא רדיד ולמה נקרא שמה טלית שהוא למעלה מכל הבגדים כדמתרגמינן ויאחו אותו בגדיו ונטלו ע"כ:

מפני שאינה יכולה לעמוד על שלש (ה) ר"ש מטהר לטעמיה דאייר שם פרק המלגיע לענין שכת זה אינו יכול וזה אינו יכול אינו אלא כמסייע ופטור וי"מ דאזדא לטעמיה דאמר לעיל וכו' כמו שפירש ר"ע ז"ל:

מפני

## חזון נחום

**ז היה יושב** וכו' (עיין מלאכת שלמה אות ה'). ולפי דבריו ז"ל למה יהיה טמא הטלית שתחת רגלי המטה או הבהמה והלא דבר פשוט הוא שדרך בני אדם להקיד בזה שלא יהיה הטלית שהוא למעלה מכל הבגדים נתון תחת רגלי המטה או הבהמה ובוודאי שאומרים לו לזב זה הרוכב על הבהמה או על המטה עמוד ועשה מלאכתו והל"ל דעמודים בכל מקום ים ל"ל וק"ל ומ"מ קשה נמי דאומרים לו עמוד ועשה מלאכת המשכב מ"מ מחמת בגדים אע"פ שעכשו אומרים עמוד הלא בשלמא משמשין עם מלאכתם וכריכה זו מה עושה:

מפני

## משנה אחרונה

מ"א כלים שבינו לבין הארץ שבינו לבין הכותל אם יש שם פותח טפח ממאין ואם לאו טהורין. וה"ה באבן מבדיל אם יש שם פ"ט כולן טמאין ואין כאן למנות ראשון ושני שהרי כולן באהל המת הן. ואם אין שם פ"ט כולן טהורין ואפילו שני ושלישי טהורין. ואין לפרש דאהל שאמר לאו שהטומאה עם הכלים בתוך האהל. אלא אהל דהכא היינו שהאהיל כזית מן המת עצמו על הכלים. ואמר שאם היה אבן מבדיל כלומר שהכזית גבוה עפח מן הכלים שאינו רצוה והאבן מבדיל שאין כאן ג"כ טומאת אהל אז מונין ראשון ושני. גם זה לא יתכן דא"כ בזב נמי בה"ג טהור כיון שאין הטומאה נוגעת בכלים אין לו דין אבן מסמא. ונראה דאין ה"ג בבה"ג אף בזב טהור והרמב"ם בה"ל טומאת מת לא נחית לחומרי דבין זב למת אלא דיני טומאת מת הולך ומבאר. ומתני' דהכא דאומר בזב מבמת היינו בנוגע דפי' לעיל. ומ"ש הרב וע"ג מדף אע"ג דמת נמי מטמא כלים שע"ג מדף דטומאה בוקעת ועולה וכו' ליכא דטומאה בוקעת לא מצינו אלא בראוה דבוקעת עד לרקיע. אבל כשאינה ראוה אינה בוקעת עד לרקיע. ואין טומאה מה שע"ג אלא מחמת כלים המאהילין על המת ואבתי איכא דקה. ומה שלמעה נכפף ע"י הדבר שמעל לתקרה. אפ"ה הכלים טהורים משא"כ בזב בבה"ג דין עליון ותחתון של זב יש

## יכין תפארת ישראל יכין

כלים: נז) דאע"ג דטומאת מת בוקעת למעלה ולמטה. וכלים שהאהילו על המת. אז שהמת האהיל עליהן נעשין אבי אבות כפתיחה סי' ח'. עכ"פ בהיתה תקרת האהל מפסקת בין מת לכלים. בין שהיו הכלים למעלה או למטה. אף שהיתה התקרה דקה. ומה שלמעה נכפף ע"י הדבר שמעל לתקרה. אפ"ה הכלים טהורים משא"כ בזב בבה"ג דין עליון ותחתון של זב יש

להן: נח) הא דלא חשיב נמי דכלי הנטמא במת נעשה אבי אבות. דעכ"פ אין חומר באבי אבות מבאב. בגוף הטומאה בעצמה. כך ל"ל: נט) הזב: ס) וכיון דכל א' אינו יכול. הו"ל כעשה כ"א כולו כפ"י דשבת. ור"ש דמטהר לטעמי' שם וכי"ל סי' מ"ח: סא) דוקא בעומדת אבל במהלכת כולן טמאות. דמדנעקר כל שעה רגל א' ונסמכת על ג'. ואינה יכולה לעמוד על

www.daat.ac.il www.hebrewbooks.org

ליה רביעי ואינו אלא מסייע. ומסייע אין בו ממש. אבל טלית אחת תחת שתים טמאה שאינה יכולה לעמוד על שתים: ר"י אומר. אחרבע טליות תחת ד' רגלי בהמה קטי: הסום מטמא ברגליו. אם זב רוכב עליו וטלית תחת אחת מרגליו של סוס טמאה. אבל תחת ידיו טהורה. שאין משענתו על ידיו. ואין הלכה כר'

**מפני** שהיא יכולה לעמוד על שלשה. כתב הר"ב הלכך כל חד וחד ה"ל רביעי ואינו אלא מסייע כו' והואיל וכל אחת ראויה להיות מסייע. ואין אנו יודעים איזו יד ואיזו רגל היא שלא היתה נשענת עליה. הרי לא הוחזקה טומאה באחת מהן. ולפיכך כולן טהורות. הרמב"ם פ"ז מה' משכב (הלכה ה'): **הסום** מטמא ברגליו כו'. והגירסא הפוכה בפרק המלטיר. שכתוב שם (דף לג) בכל הספרים הסום מטמא בידיו כו' וכפי' רבינו חננאל היא כתובה שם כמו בכאן הר"ש

כלים

מפני שהיא יכולה לעמוד על שלשה סב). היתה טלית אחת תחת שני ידים. תחת שני רגלים. תחת יד ורגל. טמאה. ר' יוסי אומר הסום מטמא ברגליו סג). והחמור בידיו סד). שמשענת הסום על רגליו ומשענת החמור על ידיו. ישב על קורת בית הבד סה).

## מלאכת שלמה

**מפני** שהיא יכולה לעמוד על שלש. כתב ה"ר שמשון ז"ל ופתמא כרבי יהודה דאמר בפרק המלקט לשון רש"י ז"ל שם בגמרא זה יכול וזה יכול ה"ל ע"כ. אמר המלקט לשון רש"י ז"ל שם בגמרא זה יכול וזה יכול ה"ל וכו' ע"ש בגמרא דמשמע דל"ל כלשון רש"י ז"ל אי אמרינן דסתמא כר' יהודה אבל לשון תוס' ז"ל שם מפני שיכולה לעמוד על שלש וה"ל כל רגל אינו יכול והשלשה אחרים יכולין ע"כ (א) וז"ל הרמב"ם ז"ל שם פ"ז ומלאת הרביעית מסייע ומסייע אין בו ממש והואיל וכל אחת ראויה להיות מסייע ואין אנו יודעין איזו יד ואיזו רגל היא שלא היתה נשענת עליה הרי לא הוחזקה טומאה באחת מהן ולפיכך כולן טהורות ע"כ: ר' יוסי אומר. וכתבו שם תוס' ז"ל נראה לרבינו יצחק דרבי יוסי לא פליג אלא אריבע טליות תחת ד' רגלי בהמה. אבל אפיפא דקתני תחת שתי רגלים טמאה לא פליג דאע"ג דמשענת הסום על ידיו דבר פשוט הוא דבלא שתי רגלים לא היה יכול לעמוד ע"כ. וכן פירשו הר"ש והרא"ש ז"ל וכמו שקילר רעז"ל:

ועל

## חזון נחום

**עיין** מלאכת שלמה אות ה'. וקשה דאע"פ דלא הוחזק הטומאה מ"מ הו"ל למיזל בספקו לחומרא כיון דלא ידעינן על איזה רגל נשען מספיקא הו"ל לטמא כולן דומיא דמאי דתנן לעיל לרתכן טהורין ישן ספק נתפך עליהן טמאין והכיא דין זה הרמב"ם שם הא קמן דאע"פ דלרתכן טהורין משום שלא נשען רובו על שוס א' מהן ולא הוחזק טומאה מ"מ כשאנו מיישבין אמאי נתהפך ונשען רובו על אחד מהן וכיון דלא ידעינן על איזה מהן מטמאינן לכולהו ואע"פ שלשון הרמב"ם שם שמא נתהפך עליהן ונמצא רובו על כל א' מהן אין הכוונה דנמצא רובו על כל התחתה דליתא אלא הכוונה שיש להסתפק בכולן והו"ל כאילו ישא רובו על כולן וכן פירש הר"ב לתורכן טמאין מפני שהוא נשען פעמים

על

---

## יבין תפארת ישראל יבין

על ב': סב) והו"ל כל אחד כמסייע שאין בו ממש: סג) ובטומדת טלית שתחת ידיו טהור: סד) מש"ה תחת רגליו טהור: סה) שמונח על העקל. ועקל הוא סל שמניחים בו הזיתים

## משנה אחרונה

למה הוצרך לכך. ועוד דבסיפא כשהם תחת הזב שהאוכלין שניים לרביעי. והוא תימה דכל שאינו ראוי למשכב בתחתיו טהור לגמרי כמ"ש הוי"ט פ"ה מ"ב בשם ת"כ והתו' פ"ג דעירובין דף כ"ו. ופשטא דתוספתא נמי הכי מיפרשא דתומר ע"ג דע"ג כל שעליו טמא ותחתיו שכל טהור חוץ מן הראוי למשכב והאדם כדתנן פ"ה מ"כ. ודברי הר"ש ז"ע:

ז שיכולה לעמוד על שלשה. הלשון משמע שאפילו עומדת על ארבעה טהורות כיון שיכולה לעמוד על שלשה והכי אמר בהדיא בגמרא דשבת דף ל"ג דאי הוה מספקא לן דעקרה לה לאחד לגמרי כיון דזימנין עקרה הא הוה מטמאינן מספק כמו זב המתהפך לעיל מ"ד ומסיק דלאו משום דעקרה אלא דהוי מסייע. אבל לשון הרמב"ם בחבורו הואיל וכל אחת ראוי' להיות מסייע ואין אנו יודעים איזהו היא שלא היה נשענת עליה והרי לא הוחזקה טומאה באחת מהן ולפיכך כולן טהורות ע"כ. משמע דמספק שאין אנו יודעין איזהו מטהרין. וקשה דבגמ' מסיק איפכא דמספק מטמאינן. ונראה שהרמב"ם מפרש שעומדת ואי על ארבעה ואיכולה לעמוד על שלשה היינו שמשענתה בכהה איכה אלא על שלשה וכיון שאין אנו יודעין איזהו שלא היתה משענת עלי' מטהרין כולם וכ"ג מדברי ר' יוסי דאמר משענת הסוס על ידיו אע"פ שעומדת על כולם. אבל התו' בשבת כתבו דר' יוסי לא פליג בשתי ידיו אז שתי רגליו על אחת דאע"פ שמשענתו על ידיו שפוט הוא דבלא רגליו לא יכול לעמוד עכ"ל הרי דלא ס"ל כמ"ש לדעת הרמב"ם אבל הרמב"ם נראה דס"ל כמ"ש ואין ה"נ דפליג ר' יוסי בשתי רגליו על אחד והשתא ניחא דל"ד זה לספק זב מתהפך דדוקא אי עקרה הד לגמרי אמרי' דספק עמא כיון דזימנין עקרה הא וזימנין הא הוי כולהו בחזקת טומאה דבכל שעה היו כולם מן השלשה ודמי לזב המתהפך שרגילות היכן להתהפך תמיד זימנין הא וזימנין הא. אבל אי אמרי' דלא עקרה אלא משענתה על שלשה תמיד הרי כאן אחת טמאה ושלשה טהורות וכשאין יודעין איזהו הרי לא הוחזקה טומאה באחת מהן וכולן טהורות. ואע"ג דיש כאן תערוכת עליות טמאה כיון טהורות חד בתרי בטל וכולן טהורות. ואפילו למ"ש התו' דבטומדת איירי דאי במהלכת טמאות דכל שעה עוקרת אחד וטמאות שאינה יכולה לעמוד על שתים וכמ"ש הרב. ובטומדת הוי קבוע וכמהלה על מחלה דמי דבטומאות נמי דינן דין קבוע כדאיתא בתוספתא שהביא הר"ש רפ"ה דטהרות. הכא מיירי כרה"ר דשתם רוכב כרה"ר ובכה"ג שגולל הספק לאחר התערובת כתבנו פ"ה דטהרות מ"ג דאפילו חד בחד בתערובת תולין כרה"ר ושם הארכנו בזה והיינו מטעם זה שכתב הרמב"ם כאן שלא הוחזקה טומאה באחת מהן ור"ל שלא הוחזק טומאה קודם התערובת ואע"ג דבכה"ג אמרי' התם דתולין כרה"ר מדרבנן. הרמב"ם ס"ל דטהור לגמרי כדמוכח מדבריו שם מ"ד גבי שרץ ולפרדע וכו' ושם הארכנו בדבר:

**טלית** ג' תחת שני ידים. יש לדקדק למאי דפי' לעיל לשברת הרמב"ם שאפילו עומדת על כולם אין משענתה רק על שלש והלכך כל חד מספקינן ליה במסייע וטהורין כולם. ג"כ הכא תחת שני ידים למאי טמא הא איכא לספוקי שמא משענתה על שנים האחרים עם אחד מאלו והרביעי אינו אלא מסייע וכיון שאין אנו יודעין איזהו שאין משענתו עליו כולם טהורין כדלעיל. וי"ל דלא דמי לדלעיל דהתם שכל משענתה על שלש ועומדת על כולם ידוע לנו שיש כאן אחד טהור ודאי וכיון שאין ידוע איזהו מטהרין כולם. אבל הכא אין ידוע לנו שאחד טהור ודאי אלא שמספק שמא אחד מן השנים אין נשען עליו ובהא אין לטהר מספק דדמי לזב המתהפך ביון שלא הוחזקה טהרה באחד מהן וגם הוחזקה כאן טומאה ודאי באחת:

**תחת** שני ידים. וכ"ש תחת שלשה פשיטא דטמאה שאינה יכולה לעמוד על האחד. ומיהו לר"ש דפליג בריש"א ה"ה דפליג הכא ומטהר כאן תחת שנים ובין תחת שלשה:

**ר'** יוסי אומר הסום מטמא ברגליו. פי' הרב דקאי אארבע טליות כו' ור"ל דבטלית אחת תחת שני ידים מודה ר' יוסי וכ"כ התו' בשבת והר"ש והטעם כתבנו לעיל. ושם כתבנו דלהרמב"ם י"ל דר"י פליג נמי בשתי ידיו אז שתי רגליו על אחת שאע"פ שאע"ח לעמוד על

שתי

## ציונים

**חפום** שבת לג. ישב ומי' מיי' שם כ"ו:

### חלופי גרסאות

ז תחת יד ורגל בד"ב ובד"ו ובכ"ד ובמשב"ג תחת היד תחת הרגל. ישב על קורת בד"ל סני' יבן:

### תוספות חדשים

ז במשנה תחת יד ורגל. ופתמא כר"י דשבת דף ל"ג דסבר זה יכול וזה אינו יכול. אינו אלא במסייע ואין בו ממש. (סכלת"ם),

ז בחר"ב ד"ה ר' יוסי אומר אארבע כו'. אבל בטלית אחד תחת כ' ידיו בהא לא קאמר רבי יוסי שהבכר יעוש שהסוס ותמור אינם יכולים לעמוד לא על ב' ידים ולא על ב' רגלים. (הר"ש והרא"ש):

### אליהו רבה

ז שמשענת הסום על רגליו. שהסוס עומד לרכיבה שכתו הוא ברגליו ויכול לרון מהרה וידיו אינו אלא כמסייע ומסייע אין בו ממש הלכך אפילו נתן תחת רגל אחד טמא שאינו יכול לעמוד על רגל אחד והוי זה אינו יכול וזה אינו יכול ועמא כת"ק דר"ש ומשענת התמור על ידיו שהתמור עומד למשא והוא אינו יכול לרון בלא שכתו בידיו הלכך יכול ליטא משאות הרבה יותר מן הסוס שכת המשא הוא בידים וכת הסוס ברגליים ורגלי התמור אינן אלא כמסייע ואפילו נתן תחת יד אחד טמא שאינו יכול לעמוד על יד אחד: ישב על קורות בית הבד. לא כנגד הכלים שבעקל דכנגדו טמא משום אבן מסמא אלא יש בלו ומתחת בית הבד ומסיב הכלים שבעקל ועמאין משום מוסבו מפני שבוכל הוא עליהן והוי כאלו יש עליהן:

www.daat.ac.il www.hebrewbooks.org

**תוספות חדשים**

ז תוי"ט ד"ה על המכבש כו' גלח סודו לראיו. וכ"פ סס מפ' התוס' לסכלת הרמב"ם דמב"ם בזמן שטעון אבנים טהורים מפני שע"י אבנים אינו מטודק. אבל כשהוא קטור באבנים הוא מטודק. ע"כ. והא דלא הביא הך דינא דאבנים דטמאין. אפשר דנקיט לשון המשנה וסמיך אדיוק דדוקא כובס. אבל כל כ"ב דהיינו אבנים טמאים:

**משנה אחרונה**

שתי ידיו לבד כמ"ש התו'. ר' יוסי אומרים קפיד שנשען בכל כחו הסוס על רגליו וחמור על ידיו אע"פ שעומדת על כולם כמש"ל ואע"ג דלעניין אבן מסמא מטמא אע"פ שאינו מכביד כשיושב של האבן שעל המשכב והאבן גדולה וכבדה ואין ניכר הכבדתו על הכלים משום דהוי אינו ניכר מ"מ א"א שאינו מכביד כ"ש כמ"ש רש"ם דטהרות. היינו כשאין תחתיו של הזב אלא משכב אחד או רבים וכולן הם כנגד מושבו. אבל הכא שעלית אחד בכאן ואחד בכאן אזלי' בתר המכביד שהוא הנושא את רובו. ובסמוך נכתוב עוד בזה:

בלים שבעקל טמאין. פי' הרב שמשענת הקורה על העקל. וגבי מכבש של כובס כתב שאין היושב בקלה מכביד על הכלים ע"כ וכ"מ מדברי הרמב"ם בפירושו. ודוקא יושב בקלה אלא כנגד הכלים דבכה"ג אפשר שאינו מכביד כלום. אבל יושב כנגד המשכבות א"א שלא יכביד משהו כדפי' לעיל אלא אם אינו נוגע המכבש בכלים שם אלא בינו ובין הכלים אז אינו מכביד כלום כמ"ש מהר"ם. ומ"מ מ"ש הרב דלת"ק במכבש הבגדים טהורים שיושב בקלה ואינו מכביד ור"ג סבר א"א שלא יכביד ודוחק לומר דפליגי בהא. וכן לפי פי' מהר"ם שם

הר"ם: *[שבעקל. פי' הר"ב היא הכפיפה שעוגרים כו' והוא לשון הערוך. וגריכים לפרש שמ"ם ואחר שעוגרים הזיתים. היינו קודם לכן בכלי אחר המיוחד לכך. והיינו סתם בית הבד. ועיין במשנה ה' פ"ד דב"ב. ובמשנה ד' פ"ח דמנחות: **על** המכבש של כובס. כלים שתחתיו טהורין. לשון הר"ב שאין היושב בקלה הא' של מכבש. מכביד על הכלים. וז"ל הרמב"ם כשיושב הזב על קלה המכבש אשר הבגדים תחתיו הן טהורין וחיוב

**כלים שבעקל. טמאין** סו) **של המכבש** סז) **כובס. כלים שתחתיו. טהורין** סח)**. ר' נחמיה מטמא** סט)**:**

כר' יוסי: כלים שבעקל טמאים. דמשענת הקורה על העקל. ועקל היא הכפיפה שעוגרים בה הזיתים. והיא עשויה כמין קופה של מעשה שבכה. ואחר שעוגרים הזיתים ונשאר הגפת שהוא הפסולת של זיתים. מכניסין אותו באותו עקל. ונותנים על העקל קורה להכביד עליו: המכבש של כובס. לאחר שכבסו הבגדים מקפלין אותן * תחת המכבש לכבסן ולסמור *קפולן: כלים שתחתיו טהורים. שאין היושב בקלה האחד של מכבש. מכביד על הכלי: ורבי נחמיה מטמא. סבר ר"א שיושב בקלה האחד של המכבש שלא יכביד על הכלים. ואין הלכה כר' נחמיה:

*) כד"ז ונותנין אותן *) כד"ז הגי' כפולן

אה יוודע מלורת מכבש של כובסים אגלס באותו (הזמן) לפי שאין ספק כי כשיושב הזב על אותו קלה לא יביא כובד ע"ג הכלים (שיהו) משכב. ור"ג אומר כי הן שבין משכב כבר הוא מכביד עליהן. ע"כ. ומפרש ג"כ קורות בית הבד. שהקלה האחד שלה. הוא למעלה מן העקל. והוא סומטיו. ועל הקלה הא' היה יושב הזב ע"כ. וז"ל הרמב"ם בחבורו [שם הלכה ז'] יבא המטא על קורת בית הבד. כל הכלים שבעקל טמאים שהרי הם רצוצים תחת הקורה. אבל אם יבא על מכבש של כובס. הרי הכלים שתחת לוח המכבש טהורים. מפני שהוא רפוי. ונמצאת משענת המכבש על רגליו לא על הכלים שתחתיו. שאם ירצה אדם להכניס סכין וכיוצא בה בין הכלים מתחת המכבש ובין המכבש מכניס אע"פ שהוא קשור ע"כ. ופי' הכ"מ דביושב על הקלה מיירי. וה"ל להכ"מ להביא ראיה מפירושו שבמשנה וכתב עוד דאפשר דמש"ה נקט התנא מכבש של כובס. מפני שאין דרך להדקו מפני שא"ל לכובס בהידוק דכשיתפשטו קמטיו קלת סגי להו אבל מכבש של חייטין מהדקין אותם בכל כחם כדי שיהיו הבגדים עומדים זקופין ע"כ. אבל הראב"ד כתב על פי תוספתא דמכבש טעון באבנים מיירי ולפיכך האומן מקפיד שלא ליושב עליו שלא יפלו האבנים מעליו ויתרפה והרי הוא אז כשאה ותרקב (שאומרים לו עמוד ונעשה מלאכתו כדפירש הר"ב במשנה ב' פ' דלקמן) ואע"פ שהבגדים שבתוכו ראויים ליישבה. השתא מיהא כרוכים הם בדבר שהוא מקפיד עליו. וכ"ג מטמא קשבר אין הולכין אלא אחר הבגדים שבו ועל כן תפסו מכבש של כובס ולא מכבש של בעלי בתים (כדתנן לתרוייהו בספ"ך דשבת) מפני שדרך כובס לטעון באבנים ואין דרך בעלי בתים אלא להדק בחבלים. ואין קפידא בהו מליישב עליהם. ברוך ה' אשר גלה סודו לירא'יו עכ"ד ותוספתא זו הביאה הר"ם בזה הלשון בזמן שטעון אבנים כלים שתחתיו טהורין וכ"ג מטמא בזמן שחוזר בכלים (וגי' הראב"ד בזמן שמהודק בחבלים) כלים שתחתיו טמאין וראיתי למהר"ם שפי' וז"ל המכבש אין משענת המכבש על הכלים ולכך טהורים שהרי טעון אבנים בתוכו ומשענת המכבש על האבנים אלא על הכלים ובזמן שחוזר בכלים פי' שהאבנים שבתוכו אין נוגע בהן המכבש אלא המכבש חוזר על הכלים טמאים שהרי משענת המכבש על הכלים לפי שהמכבש הן שתי לוחות וכדי שלא יפול לוח על לוח משימין בין לוח לוחות אבנים ועצים זבין לוח לוח החלל לפי שעה משימים כלים ויושב הזב על המכבש אותן כלים טהורים שהרי משענת המכבש על האבנים וכ"ג מטמא משום דאלו יגעלו אבנים נמצא משענת המכבש על הכלים ע"כ. ונראה בעיני שכך הן דברי הרמב"ם שבחבורו ולא כאשר הם בפירושו דמשום שיושב על הקלה ולא עליו ממש וכמו שהבינם הכ"מ אלא אפילו יושב על המכבש ממש:

## מלאכת שלמה

ועל המכבש של כובס וכו' איכא מכבש של בעלי בתים בפ' ר' אליעזר דתולין והכא בשל כובס פליגי ר' נחמיה ורבנן ובתוספתא קתני על המכבש של כובס בזמן שטעון אבנים כלים שתחתיו טהורין ר' נחמיה אומר ובמתני' לא קתני טעון אבנים ופליגי ר' נחמיה ורבנן. ויש גירסא אחרת בתוספתא דלא פליג ר' נחמיה אטעון אבנים עיין בהר"ם ז"ל:

## חזון נחום

על זה ופעמים על זה ולכוותה ה"ג פעמים נשען ע"ז ופעמים ע"ז וא"כ הדברים ק"ל ומה התם דהו"ל ס"ס אמת נתפסך ואמת לא נתפסך ואת"ל נתפסך יש לנו ספק בכל אתת מהן ובכ"ז אזלינן לחומרא כ"ש הכא דליכא אלא תד ספיקא וא"פ.ואולי י"ל דהוי התם ספק קרוב לוודאי. ומ"מ לפי דברי הרמב"ם דסיכא דלא הותזקה טומאה טהורין מלינו רפואת תעלה למה שהקשה רש"י ז"ל על רבותיו דגרסי בהסיא דלעיל לאורכן טהורין דאמרינן אמת ביניהן שכב ולא אליהן והקשה הוא ז"ל א"כ לקולא תלינן ואמאי תני סיפא ספק נתפסך טמאין די"ל דהתם קרוב לוודאי שמתפסך נם פעמים נשען ע"ז ופעמים ע"ז וקרוב לוודאי שנשען על טולן אבל הכא אייתי שיש ריות בין ספסל לספסל ואפשר שבכב ביניהן ולא עליהן ומשום לא הותזקה טומאה:

---

## יבין

שנעלרו: סו) דוקא במשתמשים הכלים ישיבה עם מלאכתן. דאל"כ אמ"ש מדרס כפ"כ דכלים. כך גל"פ: סז) פרעסקע לבגדים: סח) מדאינו מכביד על הבגדים. ומיירי ביושב שלא

## תפארת ישראל

כנגד הבגדים. דאל"כ אפילו אינו מכביד עליהן. ממאים מדרס. דהו"ל כרצוצים מחמת אבן מסמא: סט) דס"ל דמכביד קלת:

## יבין

כנגד הבגדים. דאל"כ אפילו אינו מכביד עליהן. ממאים מדרס. דהו"ל כרצוצים מחמת אבן מסמא: סט) דס"ל דמכביד קלת:

חלל ואינו מכביד ור"ג מטמא שאלו יגעלו האבנים נמצא משענתו של הכלים. הגה ג"כ דחוק לטמא משום שאלו יגעלו כיון דהשתא מיהת איתנהו. והראב"ד מפרש דהמכבש אינו ראוי ליישבה שהכובס מקפיד עליו והלכך ת"ק מטהר דאזיל בתר המכבש ור"ג מטמא דאזיל בתר הבגדיו שתחתיו והם ראוין ע"כ. ולפ"ז יש לתמוה גבי קורת בית הבד דמאי מטמא ת"ק הכלים והא איהו אזיל בתר העליון דהיינו הקורה ובהדיא תנן פ"כ דכלים מ"ג דקורת בית הבד לא חזי ליישבה וא"ל עמוד ונעשה מלאכתו. ולפי דרכו של הראב"ד צריך לפרש בהפך דבמכבש אינו מקפיד על המכבש אלא הקפידא משום הבגדים שבעודן במכבש מתקלקלים כשמכביד עליהן וא"ה אזיל בתר הבגדים וכיון שמקפיד עליהן טהורין. ור"ג אזיל בתר העליון ג"כ וכיון דלא קפיד עלי' ממאים. ובקורת בית הבד שמקפיד על הבגדים מטמא ת"ק לטעמי' דאזיל בתר תחתון. ור"ג נמי מודה כיון דלא קפיד אבגדים דאינו ס"ל בין בעליון ובין בתחתון בחד מיניהו דלא קפיד טמא. וכדרך זה יש לפרש התוספתא דתני המכבש בזמן שטעון אבנים כלים שתחתיו טהורים ור"ג מטמא ובזמן שחוזר בכלים כלים שתחתיו טמאים ע"כ. פי' דבזמן שטעון אבנים ולא נגמר עדיין תיקון הכלים מקפיד הוא על הכלים טהורין לת"ק דאזיל בתר תחתון. ור"ג מטמא כיון דלא קפיד אמכבש דבחד דלא קפיד מטמא ובזמן שחוזר בכלים פי' שהכובס מוזר עליהן ליטלן שנגמר כיושן אז אינו מקפיד עוד עליהן והרי הן ככל שאר בגדים וטמאין לכ"ע:

www.daat.ac.il www.hebrewbooks.org

**משנה א ב** ג נתבאר בפ"ז היטב למעיין כל דבר קטן וגדול בהעלם דבר:

**משנה ד** זב שהיה מוטל על המטה ספסלין שהן מונחין לארוכן טמאין שהרי נישא רובו על כל אחד מהן. היו מונחין לרוחבן טהורין שהרי הוא כשמגלגל עצמו על כל אחד לא נישא רובו על כל אחד מהן. ואם ישן עליהם טמאין שמא נתהפך עליהם ונמצא רובו על כל אחד. היה מוטל על ששה כלים אין טמא משום משכב אלא זה שתחת גופו שהרי נישא רובו עליו. עמד על שני משכבות קרובים טמאים רחוקים טהורים כר"ש דהלכתא כנותיה דאין כאן מחלוקת הראב"ד אבל רבינו לא כתב כן דבקרובין לכולי עלמא טמא דזימנין נשען אהאי וזימנין נשען אהאי כ"פ ברחוקין דאז אינו יכול לעמוד לא על זה ולא על זה כי אם על שניהם כי אם יקח ממנו אחד יפול לארץ והחוש יעיד על זה ואזדו לטעמייהו לא יכול אחד להוציאו והוציאו שנים חייבין ור"ש פוטר דכללא הוא דהעושה מקצת מלאכה פטור אבל בזה אינו יכול וזה אינו יכול לחכמים הוה כאלו עשו כל אחד מלאכה שלמה ור"ש סובר דגם זה הוי מקצת מלאכה לכל אחד ה"נ היאי כסיות האי אינו יכול והאי אינו יכול לרבנן הוה כאלו כל אחד נשא רובו של זב ולר"ש הוה כנושא מקצת הזב:

**משנה ה** טהורין לאו דוקא אלא שהם ראשון לטומאה כדין זב מסיט את הבגדים דאין כאן מו"מ ולא משא דהא הזב נושא ומסיט אותם. כרעו הן טמאין דהא נשאו הזב ונעשה אב כדין מו"מ ופלוגתא דר"ש הוא גם כן מטעם הנ"ל דר"ש סובר הרבה משכבות אף דזה אינו יכול להכריע ונצטרפו והכריעו את הזב ולכן כל אחד לא הוה אלא נושא מקצת הזב ובאוכלין ומשקין כל שהזב מסיט מטמא אפילו או"מ. כרעו הם טהורין לגמרי דכל שהזב נישא עליו אינו מטמא אלא משכבות ומרכבות. חוץ מן האדם דע טומאת משא האמורה בכ"מ בין במת ובין בנבלה וכיוצא הוא שישא האדם הטומאה אע"פ שלא נגע בה אפילו היה בינו לבינה אבן הואיל ונשא נטמא ואחד הנושא על ראשו או על ידו או על שאר גופו ואחד הנושא הוא בעצמו או שהניחה אחר עליו ואפילו היתה הטומאה תלויה בחוט או בשערה ותלה החוט בידו והגביה הטומאה כ"ש נטמא. וטומאת משא במת למדו מק"ו אם נבלה שהוא טומאת ערב ואינה מטמאה באהל מטמא במשא המת לא כל שכן. ומסיט אדם את המת בכלל נושא הוא כיצד קורה שעל גבי מת או נבלה ובא הטהור והגיד קצה השני כיון שהניד את הטומאה הוה לי' משא וכן אם גרר את הטומאה על הארץ וכן המניע בקנה או בכף מאזנים. ואין מתטמא במשא אלא האדם בלבד לא שום דבר ואין דבר מסיט את הטמא מתטמא אלא אדם. בחמשה דברים חמור אדם מן הכלים שכל המסיט את הזב ואת המת ואת הנבלה טהור חוץ מן האדם וכל שהזב מסיט את הטהרה או נישא על גבי הזב על ידי אבן מסמא טמא טומאה קלה שהוא ראשון לטומאה חוץ מן האדם שבשעה שהזב מסיטו מטמא בגדים ולאחר פרישתו נעשה ראשון וכל הנושא והנישא ע"ג המשכב ואינו נוגע טהור חוץ מן האדם שאין משכב עושה משכב ואדם טמא וכל המטמא בגדים במגע אינו מטמא אדם וכ"ח והרי שהיה מונח על ידו עשרה כלים זע"ז והנבלה בכלי עליון האדם טמא משום נושא נבלה וכל הכלים שעל ידו מתגרין חוץ מכלי שהטומאה נוגעת בו: זה חומר בזב שכל הטומאות שבעולם המסיטין את הטהרה הרי הם טהורין אבל זב וחבריו המסיטין את הטהרה נטמאו טומאה קלה ואדם מטמא בגדים בשעה שמסיטו הזב. וחומר במת מבזב קאי על אדם המסיט את הזב דנטמא במשא טומאת ערב אבל המת שמגעו טומאת שבעה משאו טומאת שבעה דין תורה ואין כאן דיו לבא מן הדין להיות כנדון שהוא מגע הנבלה שאין לה אלא טומאת ערב דק"ו זה אינו אלא אסמכתא דעיקר כיון שמטמא באהל מטמא במשא וזהו שאמר רבינו ויראה לי ששתק ממנו כדרך ששתק בבת הבת מפני שאסור הבת וה"ה משא אין כאן ק"ו אלא גילוי מילתא בעלמא וכל זה משמיענו התנא במה שאמר וחומר במת מבזב והבן היטב. והאי שהזב הוא והזב ונמצא כך הרבה. המת אינו מטמא משכב ומושב מתחתיו ולא מדף מעל גביו אלא כלי אחד מטמא מה שיגע בו כיצד עשרה בגדים זה ענ"ז והמת למעלה ועשרה בגדים אחרים ע"ג מלמעלה בגד הנוגע בו ובגד שנגע בבגד הראשון שניהן טמאין טומאת שבעה והשלישי טמא טומאת ערב בין של מעלה ובין בגד של מטה והרביעי ומן הרביעי למטה ומן הרביעי ולמעלה כולן טהורין בר"א בשלא היתה שם טומאה רצוצה ולא טומאת אהל בגון שהיה פרוס התחתון כמין אהל או שהיה אבן מסמא מבדיל בינו ובין הכלים. המת אינו מטמא כלל והזב וחבריו מטמאין משכב ומושב ומרכב והמשכב והמושב אחד הוא ובין שישב על המשכב או שכב על המושב טמאהו ומרכב הוא הראוי לרכיבה ואינו ראוי למו"מ. המשכב והמרכב כל אחד אב הטומאה של תורה ממטא אדם וכלים במגע ומטמאין את האדם בלבד במשא כמו כל הטומאות שאינן מטמאין במשא אלא את האדם ומה בין משכב למרכב אם היה אדם ונגע בבגדים עד שלא פירש ה"ן טמאים ועשאן ראשון לטומאה ואדם הנוגע במרכב אינו מטמא בגדים ולא כלים אפילו בעודו נוגע במרכב וכל זה במגע אבל אדם הנושא את המו"מ ומרכב ה"ז מטמא בגדים. ושאר כלים בשעת משאו עד שלא פירש נמצאת למד שהזב והזבה והנדה והיולדת ומשכבן ורוקן ומימי רגליהן ודם נדה וזובו של זב כל אחד מאלו אב ואדם שנגע באחד או בשנין מטמא בגדים ושאר כלים בשעת מגען ומשאן אבל אינו מטמא לא אדם ולא כלי חרס אע"פ שעדיין לא פירש ממטמאיו. כל הכלים שינשאו למעלה מן הזב הם הנקראים מדף והם כלים אפילו אלף ויותר כבלים שנוגע בהם שהם כולם ראשון ואותן הכלים אינם מטמאים לא אדם ולא כלים אבל מטמאין אוכלין ומשקין וטומאת מדף מדרבנן. כ"מ שאתה שומע משכב ומרכב אינו שיגע הטמא בהם כשינשא עליהן אלא אפילו היה אבן כהר תבור ותחתיו מונח משכבות ומצעות ומושבות ומרכבות שדרכן לשכב ולישא ולרכוב עליהן ונשא הזב על האבן מלמעלה אע"פ שאין משא ניכר כלל על המשכבות נטמא המשכב או המרכב אפילו יהיה תחת האבן אלף אלפים מרבבות או מושבות כלם טמאים וכן אם היה אחד מטמאי משכב ומושב למטה ואבן על גביו ואוכלין ומשקין וכלים ואדם ע"ג האבן כולן טמאין וראשון לטומאה ואחד כלי או או"מ אדם הנוגע בזב או כלי ואו"מ ואדם שהוא למעלה על האבן שעל גבי זב הכל ולד טומאה מדף חוץ מן האדם שעד שלא פירש ממנה מטמא שאר כלים אבל או"מ וכלים שאינן מו"מ ומרכב שהיו נושב הזב עליהם ולא נגע בהן כולן טהורין אבל אם היה אדם למטה נטמא משום משא וטומאתו אין בשום דבר שבעולם אלא באדם הנושא או מסיט שהוא כנושא נטמא אדם במשא ומטמא כראשון אחר שפירש הא למדת שכל שיהיה למעלה מן הזב טמא בין אדם וכלים ואו"מ בין מו"מ ומרכב הכל שוה במדף דנעשו ראשון וכל שיהיה למטה מן הזב ויושב עליו ואינו נוגע טהור לגמרי חוץ מן האדם או כלי העשוי למשכב ומרכב אלא שהאדם ראשון וכלי של מו"מ ומרכב אב מן התורה זהו סלת התלכות. חומר במת קאי על כל טומאת מת ולעיל קאי על משא המת:

**משנה ז** היה יושב ע"ג המטה וארבע משכבות תחת ד' רגלי המטה כולן טמאות מפני שאינה יכולה לעמוד על שלש. היה רוכב ע"ג בהמה וארבע משכבות תחת ארבע רגליה כולן טהורות מפני שהבהמה יכולה לעמוד על שלש ונמצאת הרביעי מסייע ואין בו ממש הואיל וכל אחת ראויה להיות מסייע ואין אנו יודעין איזו יד ואיזו רגל שלא היתה נשענת עליה הרי לא הוחזקה טומאה באחת ולפיכך כולן טהורות לפיכך אם היה משכב אחת תחת שתי ידי הבהמה או תחת שתי רגליה או תחת ידה ורגלה הרי זה טמא שהרי ודאי נשא הזב על משכב הזה שאין הבהמה יכולה לעמוד על שתים. שהסוס נברא לרכיבה ולרוץ במלחמה או על הדרך וניתן לו עיקר כח ברגליו לריצה שהרגלים עיקרן להילוך ולרוץ וידיו אינן אלא כמסייע שאין ממש הלכך אפילו נתון תחת רגל אחד טמא שהרי אינו יכול לעמוד על רגל אחת והחמור עומד למשא ועיקר הידים נבראו למשאוי ולכן כח החמור בידיו דוקא דהא אינו יכול לרוץ וכחו בידיו למשא וכח המשא הוא בידים וכח המרוצה ברגלים ורגלי החמור הם כמסייע אפילו נתון תחת יד אחד טמא. ישב המטא על קורת בית הבד שלא כנגד הכלים דכנגדו טמא אלא ישב בצדו ומחמת כובד הזב נכפפת הקורה ומסיט הכלים שבעקל ומטאין משום מושבו כיון דכובד הזב עליהם הרי הוא כאלו ישב עליהן וכל הכלים שבעקל טמאים שהרי הם רצוצים על ידו תחת הקורה. מכבש מבואר בתוי"ט היטב:

---

# ר'עובדיה — זבים הנוגע פרק ה — מברטנורה — ציונים

פרק ה **א הנוגע** בזב. וכלי שטף במגע. דכי היכי דלדם הנוגע בזב מטמא בגדים בשעת מגעו. כך מטמא כל כלים שנוגע בהן בשעת מגעו בזב. חוץ מלדם וכלי חרס דתניא בתורת כהנים מנין לעשות שאר כלים כבגדים ת"ל וטמא יכול ימא לדם וכלי חרס ת"ל בגד. בגד הוא מטמא ואינו מטמא לדם וכלי חרס. ודוקא בשעת מגעו בזב. אבל פירש לא דכתיב (ויקרא טו) ואיש אשר יגע במשכבו יכבס בגדיו ורחץ

**פרק ה א הנוגע בזב. או שהזב נוגע בו. המסיט את הזב. או**

## מלאכת שלמה

**פ"ה** א הנוגע בזב וכו'. (א) פי' הנוגע בזב או שהזב נוגע בו הדבר ידוע דמי שנוגע בזב גם הזב הנוגע בו ולא הוה צריך למיתני' אלא משום דתרי קראי כתיבי והנוגע בבשר הזב אשר יגע בו הזב תני נמי

## חזון נחום

**א הנוגע** בזב (עיין מלאכת שלמה אות א'). עיין בהרמב"ם הלכות פרה אדומה פי' ב' וכפ"ו דה' מטמאי מו"מ פי' ב' וכפ"ח פי' ב' י"ל וכפ"ו מה' שאר א"ה פי' י"ב עיין כפי' הר"ב וכתוי"ט:

## משנה אחרונה

**פ"ה** א הנוגע בזב או שהזב נוגע בו. היינו שנוגע בזב והיינו זב נוגע בו. אלא חיילי דבעי למיתני המסיט את הזב ולכן המסיט מסיטו לחידתם הוא דבכל הטומאות דוקא טהור נושא את הטמא נטמא. ולא כשטמא נושא הטהור. ובזב כין כך וכין כך טמא כדאמרי' גבי היסטו של זב שלא מצינו לו חבר בתורה כמ"ש רפ"ג וחיילי דמסיט תני נמי הכי בנוגע. והרא"ש מפרש בע"ח:

**כל המסיט את הזב.** ה"ה נושא את הזב או שהזב נושאו דהיסט נמי היינו מגע וכמה דוכתי קרי למגע היסט ולקמן מ"ו תני תרויהו. וכולה מתני' בין נוגע ובין מסיט בלדם חיילי שלדם נוגע או מסיט. דאלו כלים הנוגעין בזב אין מטמאין כלים כמ"ש הר"ש וכדתנן פ"ק דאהלות מ"ה. וכן בהיסט כלים המסיטין את הזב טהורים כדתנן בסמוך כל שהזב נושא עליו טהור. אלא לענין אוכלין ומשקין כתב הר"ש שדין הכלים

**ציונים**

**א** הנוגע מיי' פ"ו מה' טו"מ ה"ב וש"ל ה"ב. הפסיק מיי' שם פ"ח ה"ב.

## אליהו רבה

**האי פירקא** איכלל בית כולהו בכללי דטומאה חפוך בה דכולהו כללי דטומאה בה.

**א המסיט** את הזב. זהו טומאת מגע לאמורה בכל מקום ובכל מקום בשאינו נוגע לאו דוקא אלא מגעגעו וגם מסיט הוא מגע. שכל שהטהור מסיט את הטומאה נקרא מגע והזב מסיטו הוא הנקרא היסט שטמא מסיט את הטהרה. ונוגע ונגע שאינו לקמן הוא בלא היסט אלא מגעגעו שהוא על ידי אבן מסמא והוא אבן מסמא הטמאה בכ"מ

www.daat.ac.il www.hebrewbooks.org